

SEANCE DU MARDI 25 MAI 1982
VERGADERING VAN DINSDAG 25 MEI 1982ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 1044.

COMMUNICATIONS:

Page 1044.

1. Cour des comptes;
2. Fonds agricole.

PROJETS DE LOI (Discussion):

Projet de loi abrogeant l'article 16 de la loi ordinaire du 9 août 1980 de réformes institutionnelles.

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. De Bondt, rapporteur, Boel, Mme Herman-Michielsens, MM. Van In, Goossens, M. Nothomb, Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique, p. 1045.

Discussion de l'article unique. — *Orateurs*: MM. André, Van In, p. 1048.

Projet de loi contenant le budget des Voies et Moyens de l'année budgétaire 1982.

Projet de loi contenant le budget de la Dette publique de l'année budgétaire 1982.

Projet de loi ajustant le budget de la Dette publique de l'année budgétaire 1981.

Discussion générale. — *Orateurs*: M. Pouillet, rapporteur, M. Martens, Premier ministre, MM. Delmotte, Seeuws, Hatry, de Bruyne, J. Wathelet, Lagae, Canipel, Thys, Mme De Pauw-Deveen, M. De Smeyster, p. 1049.

CONSEIL INTERPARLEMENTAIRE CONSULTATIF DE BENELUX:

Modification de la composition de la délégation du Sénat, p. 1073.

Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1981-1982
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1981-1982

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 1044.

MEDEDELINGEN:

Bladzijde 1044.

1. Rekenhof;
2. Landbouwfonds.

ONTWERPEN VAN WET (Bespreking):

Ontwerp van wet tot opheffing van artikel 16 van de gewone wet van 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

Algemene bespreking. — *Sprekers*: de heren de Bondt, rapporteur, Boel, mevrouw Herman-Michielsens, de heren Van In, Goossens, de heer Nothomb, Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt, blz. 1045.

Beraadslaging over het enig artikel. — *Sprekers*: de heren André, Van In, blz. 1048.

Ontwerp van wet houdende de Rijksmiddelenbegroting voor het begrotingsjaar 1982.

Ontwerp van wet houdende de Rijksschuldbegroting voor het begrotingsjaar 1982.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Rijksschuldbegroting voor het begrotingsjaar 1981.

Algemene bespreking. — *Sprekers*: de heer Pouillet, rapporteur, de heer Martens, Eerste minister, de heren Delmotte, Seeuws, Hatry, de Bruyne, J. Wathelet, Lagae, Canipel, Thys, mevrouw De Pauw-Deveen, de heer De Smeyster, blz. 1049.

RAADGEVENDE INTERPARLEMENTAIRE BENELUXRAAD:

Wijziging van de samenstelling van de Senaatsafvaardiging, blz. 1073.

PROPOSITIONS DE LOI (Dépôt):

Page 1074.

M. R. Gillet:

- a) Proposition de loi relative à la dénomination de l'aéroport national;
- b) Proposition de loi portant suppression de la fonction de vice-gouverneur de la province de Brabant;

M. de Clippele. — Proposition de loi modifiant le Code des impôts sur les revenus en vue d'alléger la charge des emprunts immobiliers.

INTERPELLATION (Demande):

Page 1074.

M. de Wasseige au ministre des Affaires économiques et au secrétaire d'Etat à la Santé publique et à l'Environnement sur « le déversement en mer de déchets radioactifs ».

VOORSTELLEN VAN WET (Indiening):

Bladzijde 1074.

De heer R. Gillet:

- a) Voorstel van wet betreffende de naam van de nationale luchthaven;
- b) Voorstel van wet tot afschaffing van het ambt van vice-gouverneur van de provincie Brabant.

De heer de Clippele. — Voorstel van wet tot wijziging van het Wetboek van de inkomstenbelastingen ten einde de rentelast van de hypothecaire leningen te verlichten.

INTERPELLATIE (Verzoek):

Bladzijde 1074.

De heer de Wasseige tot de minister van Economische Zaken en tot de staatssecretaris voor Volksgezondheid en Leefmilieu over « het storten van kernafval in zee ».

PRESIDENCE DE M. LEEMANS, PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER LEEMANS, VOORZITTER

MM. Kevers et Coen, secrétaires, prennent place au bureau.
De heren Kevers en Coen, secretarissen, nemen plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h 05 m.
De vergadering wordt geopend te 14 u. 05 m.

CONGES — VERLOF

Mmes N. Maes, Pétry, MM. Spitaels et Van der Elst, en mission à l'étranger (jusqu'au 29 mai); Vandenhove, à l'étranger (jusqu'au 30 mai); Coppens, pour raison de santé (jusqu'au 24 juin), demandent un congé.

Vragen verlof: mevrouwen N. Maes, Pétry, de heren Spitaels en Van der Elst, met opdracht in het buitenland (tot 29 mei); Vandenhove, in het buitenland (tot 30 mei); Coppens, om gezondheidsredenen (tot 24 juni).

Ces congés sont accordés.

Dit verlof wordt toegestaan.

Mmes Julliams, pour raison de santé; Godinache-Lambert, MM. Tilquin, Vandekerckhove, Hoyaux et Akkermans, pour d'autres devoirs; Wyninckx, à l'étranger, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: mevrouwen Julliams, om gezondheidsredenen; Godinache-Lambert, de heren Tilquin, Vandekerckhove, Hoyaux en Akkermans, wegens andere plichten; Wyninckx, in het buitenland.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving.

COMMUNICATIONS — MEDEDELINGEN

Cour des comptes — Rekenhof

M. le Président. — En application de la procédure exposée au premier alinéa de l'introduction de son 119e Cahier d'observations, fascicule 1er, la Cour des comptes transmet au Sénat, par dépêche du 12 mai 1982, une communication spéciale concernant un certifi-

cat de trésorerie de 500 millions de francs émis en exécution de la décision du Conseil des ministres du 30 avril 1982 octroyant à la ville de Liège une avance récupérable sur sa part dans le Fonds des communes 1983.

Bij toepassing van de procedure uiteengezet in het eerste lid van de inleiding tot zijn 119e Boek van Opmerkingen, deel I, zendt het Rekenhof aan de Senaat, bij dienstbrief van 12 mei 1982, een bijzondere mededeling met betrekking tot een schatkistcertificaat van 500 miljoen frank dat uitgeschreven is ter voldoening aan het besluit van de Ministerraad van 30 april 1982 waarbij aan de stad Luik een terugvorderbaar voorschot op haar aandeel in het Gemeentefonds voor 1983 toegekend wordt.

— Renvoi à la commission des Finances.

Verwezen naar de commissie voor de Financien.

M. le Président. — Il est donné acte de cette communication au premier président de la Cour des comptes.

Van deze mededeling wordt aan de eerste voorzitter van het Rekenhof akte gegeven.

Landbouwfonds — Fonds agricole

De Voorzitter. — Bij dienstbrief van 10 mei 1982, zendt de staatssecretaris voor Landbouw aan de Senaat, in uitvoering van artikel 5 van de wet van 29 juli 1955, het verslag over de werkzaamheden van het Landbouwfonds gedurende het dienstjaar 1981.

Par dépêche du 10 mai 1982, le secrétaire d'Etat à l'Agriculture transmet au Sénat, en exécution de l'article 5 de la loi du 29 juillet 1955, le rapport d'activité du Fonds agricole pendant l'exercice 1981.

Van deze mededeling wordt aan de staatssecretaris voor Landbouw akte gegeven.

Il est donné acte de cette communication au secrétaire d'Etat à l'Agriculture.

ONTWERP VAN WET TOT OPHEFFING VAN ARTIKEL 16
VAN DE GEWONE WET VAN 9 AUGUSTUS 1980 TOT HER-
VORMING DER INSTELLINGEN

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

PROJET DE LOI ABROGEANT L'ARTICLE 16 DE LA LOI OR-
DINAIRE DU 9 AOÛT 1980 DE REFORMES INSTITUTION-
NELLES

Discussion et vote de l'article unique

De Voorzitter. — Aan de orde is de bespreking van het ontwerp van wet tot opheffing van artikel 16 van de gewone wet van 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

Nous abordons l'examen du projet de loi abrogeant l'article 16 de la loi ordinaire du 9 août 1980 de réformes institutionnelles.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer De Bondt, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Vice-Eerste minister, geachte collega's, zoals u weet, werd het oorspronkelijk ontwerp van de regering, dat beoogde het artikel 16 van de wet van 9 augustus 1980 te schrappen, door de meerderheid van de commissie geamendeerd.

Wat is nu de betekenis van de voor ons liggende tekst en wat waren de beweegredenen van de commissie om artikel 16 te behouden, weliswaar lichtelijk gewijzigd in paragraaf 3, en aangevuld met een nieuwe paragraaf 4?

Enerzijds, door een wijziging en aanvulling van artikel 16 wilde de commissie, in tegenstelling tot de eenvoudige schrapping ervan, vermijden dat de, overigens ongegronde, indruk zou ontstaan dat nu reeds zou worden teruggekomen op sommige punten van de in 1980 zo moeizaam ontstane institutionele hervormingswetten.

Anderzijds, staande tegenover de klaarblijkelijke onmogelijkheid uitvoering te geven aan het bestaande artikel 16, wilde men vermijden binnenkort tegenover een juridische leegte te staan. Dit door — voor zover de wetgever niet tijdig zou besluiten tot een vervanging, op het nationale vlak, van de provinciale fiscale middelen — aan de provincies opnieuw die bevoegdheid en de daarbijbehorende verantwoordelijkheid op te dragen zoals die bestond tot en met 1981.

Een nauwkeurig onderzoek van de wetten op de hervorming der instellingen laat toe te verklaren dat de voorgestelde wetswijziging geen enkele repercussie heeft op de rest van de bepalingen van deze institutionele wetten.

Als verslaggever vraag ik de Senaat de tekst die door de meerderheid van de commissie wordt voorgesteld, te volgen.

Mijnheer de Voorzitter, om niet een tweede maal op de tribune te moeten komen, wilde ik graag ook nog iets persoonlijks zeggen.

Alhoewel ik in 1980 geen voorstander was van dit artikel van de wet van 9 augustus 1980 omdat, zoals het toen was gesteld, het de politieke dood betekende van de provincies — immers zonder fiscale bevoegdheid is er geen autonomie en geen eigen verantwoordelijkheid denkbaar — en omdat ik toen oordeelde dat de tekst van artikel 16 technisch onuitvoerbaar zou blijken, hetgeen is bevestigd, zal ik toch het huidige ontwerp goedkeuren omdat het de *statu quo ante* herstelt, toestand die ik destijds in 1980 wenste gehandhaafd te zien. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Boel.

De heer Boel. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, de wijzigingen van artikel 110 van de Grondwet zijn tekenend voor de evoluerende inzichten van de grondwetgever inzake de intensiteit van de staatsvorming.

In 1970 werd artikel 110 een eerste maal herzien met het oog op de uitbreiding van het belastingrecht tot de op te richten agglomeraties en federaties van gemeenten.

Op het voorstel om ook fiscale bevoegdheid toe te kennen aan de cultuurgemeenschappen en de gewesten werd door de grondwetgevende kamer evenwel niet ingegaan.

Tijdens de daaropvolgende tien jaar blijkt duidelijk dat een verregaande regionalisering van de Staat de enige uitweg is om de bestuurbaarheid van het land te vrijwaren.

Doorheen de politieke discussies en divergerende standpunten aangaande de concrete oplossing desbetreffende, loopt één rode draad, namelijk dat de staatsvorming hoe dan ook moet resulteren in een rationalisering van de instellingen, zodanig dat de nieuwe staatsstructuur optimale garanties zou bieden inzake doorzichtigheid en efficiënte werking in het belang van de bestuursinstellingen.

Deze zienswijze was dan ook doorslaggevend voor de grondwetsherziening van 1980 en meer bepaald wat de inhoud van artikel 110 betreft.

In het vooruitzicht van deze grondwetsherziening werd dit artikel opnieuw voor herziening vatbaar gesteld, ditmaal echter om eventueel de belastingheffende bevoegdheid van een aantal organen af te schaffen en die dan aan andere, dit wil zeggen nieuwe bestuursniveaus, toe te kennen.

Meer in het bijzonder primeerde algemeen de opvatting dat zou kunnen worden overgegaan tot de opheffing van de belastingheffende bevoegdheid van de provincies en van de agglomeraties en federaties van gemeenten.

Die bevoegdheid zou kunnen worden toegekend aan de gewesten. In de plenaire vergadering van de Senaat werd immers gesteld dat eigen fiscaliteit één der voornaamste remmen van een effectieve en doeltreffende gewestvorming zou doen verdwijnen en dat «zowel de gemeenschappen als de gewesten voor hun verantwoordelijkheid moeten worden gesteld bij het vinden van de middelen tot dekking van hun uitgaven».

In deze gedachtengang heeft de grondwetgever van 1980 enerzijds de financiële bevoegdheden van de gemeenschappen en gewesten ingevoerd in samenhang met de afschaffing van de provinciale belastingen die dan naar de gewesten zouden worden overgeheveld.

Deze opvatting lijkt mij nog altijd zeer logisch en beantwoordt volkomen aan de algemene economie van de hervorming der instellingen, namelijk dat de inschakeling van nieuwe beleidsniveaus gepaard dient te gaan met een rationalisering van de bestaande instellingen.

Meer in het bijzonder werd de vraag gesteld of de provincies als tussenniveau moesten blijven bestaan. In afwachting van een oplossing ter zake zou men alleszins de financiële bevoegdheid van de provincies overhevelen naar de gewesten.

Op deze wijze opteerde men terecht voor een concentratie van de financiële middelen in plaats van versnippering en voor een doorzichtig belastingstelsel overeenkomstig de drie fundamentele beleidsniveaus, zijnde de Staat, het gewest en de gemeente.

Deze visie vindt men dan ook terug in de toelichting bij artikel 16 van het ontwerp van gewone wet tot hervorming der instellingen en in het verslag van dit zelfde wetsontwerp.

Hierin lezen wij: «De Eerste minister verwijst naar het politiek akkoord dat voorziet in de afschaffing van de provinciale fiscaliteit zodra de fiscaliteit van de deelgebieden wordt ingevoerd. De provincies zullen echter verder retributies blijven innen.»

In het voor ons liggend wetsontwerp wordt deze visie volkomen afgeschermd vermits het strekt tot de opheffing van het artikel 16 van de gewone wet.

De bedoeling van dit artikel was nochtans zeer duidelijk, namelijk in afwachting van een politiek akkoord omtrent de toekomst van de provincies, een financiële regeling uit te werken die moest toelaten niet vooruit te lopen op de uiteindelijke oplossing omtrent het lot van de provincies.

Dit leidt dan tot de vaststelling dat de opheffing van artikel 16 niet alleen strijdig is met de fundamentele grondbeginselen van de staatsvorming maar ook, en dit is veel erger, mijnheer de Eerste minister, een ernstige afremming met zich brengt van de draagkracht en de impact van de gemeenschaps- en gewestinstellingen.

Indien dit niet de bedoeling zou zijn, dan zou uw regering via een wijziging van artikel 16 de deur hebben opengelaten voor een grondige hervorming of eventuele afschaffing van de provincies.

In plaats daarvan wordt vandaag met het thans behandelde ontwerp van wet onvoorwaardelijk een einde gemaakt aan de mogelijkheid om in een nabije toekomst de provinciale belastingen af te schaffen.

De motivering ervoor wordt in de memorie van toelichting uiteengezet in vier zogenaamde onuitvoerbare oplossingen.

Ons komt het echter voor dat precies de vierde mogelijkheid de meest realistische oplossing zou kunnen zijn, namelijk de verlenging van de provinciale reglementen 1981 voor 1983 en volgende.

De regering beweert dat dit moet worden uitgesloten omdat de provincieraad het prerogatief moet behouden om de reglementen te wijzigen of aan te passen.

Dit bezwaar kan mijns inziens worden opgeheven door een aanpassing van de tekst van artikel 16.

En omdat de Vlaamse socialisten zonder voorbehoud achter een integrale uitvoering staan van de wetten op de staatshervorming, dit wil zeggen een maximalisatie van de werkingsmogelijkheden van de Vlaamse regering, en van het Vlaamse Parlement, zijn wij zo vrij een amendement in die zin aan deze vergadering voor te leggen. Het werd reeds rondgedeeld en bevindt zich op uw banken.

Door het goedkeuren van dit amendement zouden de bezwaren die de regering formuleert in het 4^e van haar toelichtingsmotivering bij dit wetsontwerp worden tegemoetgekomen.

Wij wensen, met de indiening van dit amendement, de restrictieve visie van de huidige regering op de uitbouw van de staatshervorming duidelijk in het daglicht te stellen. (*Applaus op de socialistische banken.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Herman.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, het ontwerp van wet waarin de afschaffing van artikel 16 van de gewone wet van 9 augustus 1980 op de hervorming van de instellingen werd voorgesteld, werd in de commissie gewijzigd. Ons bezwaar tegen de voorgestelde tekst was dat hij niet meer wou zijn dan een technische remedie om de moeilijkheden te verhelpen die de provincieraaden zouden ondervinden wanneer zij in oktober aanstaande de begroting voor 1983 moeten goedkeuren.

In de memorie van toelichting worden een aantal eventualiteiten opgesomd, doch deze volstaan niet om van mening te veranderen en de wet van 1980 in die zin te wijzigen. Alle bezwaren tegen een andere oplossing dan de afschaffing van de provinciale fiscaliteit werden ook in 1980 aangevoerd. Dit gold bijvoorbeeld voor het grote verschil in de opcentiemen tussen de Vlaamse en de Waalse provincies. Een verlenging van het reglement zou niet voldoende middelen hebben verschaft aan de provincies, omdat buiten de indexering er geen andere mogelijkheid tot verhoging van de provinciale fiscaliteit bestond. Verder waren er toen ook al de problemen in verband met de overname door de Staat, omdat men op die manier tot een gelijke heffing zou moeten komen, wat onrechtvaardig zou geweest zijn tegenover de provincies met de laagste opcentiemen. Thans werden geen nieuwe mogelijkheden opgesomd.

Wij konden ons dus met reden afvragen of het ontwerp niet tot doel had, ons, zij het onrechtstreeks, te doen verstaan dat over de politieke beslissing om te trachten over het statuut van de provincies een akkoord te bereiken, het oordeel gevallen was en dat men beslist had dat er niets zou veranderen.

Destijds heeft de regering de herziening van artikel 110 van de Grondwet verantwoord als volgt: «De wijziging van het artikel is noodzakelijk geworden met het oog op een mogelijke overheveling van de belastingbevoegdheid naar de gewesten en» — nu komt het — «om rekening te houden met de eventuele opheffing van de provincies, van de agglomeraties en van de federaties van gemeenten.»

Ik lees hier nog dat de minister van Institutionele Hervormingen, in antwoord op een vraag, meedeelde «dat de stelling van de spreker duidelijk buiten het regeerakkoord valt en dat het in-stand-houden van de provinciale fiscaliteit in tegenspraak is met het akkoord volgens hetwelk het bestaan van vier fiscaliteitsniveaus voorkomen moet worden».

De huidige regeringsverklaring heeft aan die bepaling niets gewijzigd, integendeel. Ze stelt dat men de bijzondere wet en de gewone wet op de staatshervorming van 8 en 9 augustus 1980 ten volle zou uitvoeren. De leden van de commissie waren dan ook van oordeel dat men niet kan terugkomen op deze politieke beslissing in het regeerakkoord, tenzij hierover een debat plaatsvindt in deze Hoge Vergadering of dat de regering een verklaring aflegt waarin bescheid wordt gegeven nopens het lot dat men aan de provincies wil toebeden.

Daarom hebben wij dan ook ingestemd met een wijziging van de voorgestelde tekst. Ik wil er echter uitdrukkelijk uw aandacht op vestigen dat dit niet betekent dat de vervanging van de fiscaliteit van de provincies door een andere bron van inkomsten eeuwig zou worden uitgesteld. Het betekent wel dat wij zijn ingegaan op de wens van de regering om niet opnieuw een tijdsspanne in te schrijven die het tot-stand-komen van een akkoord in deze zeer moeilijke en belangrijke materie — het gaat hier momenteel om meer dan 11 miljard inkomsten — onmogelijk zou maken. Wij hadden daarover in feite meer uitleg gewenst in de commissie.

Sommigen zullen beweren dat deze tekstwijziging in feite op hetzelfde neerkomt. Wij menen echter dat dit niet het geval kan zijn. Indien deze regering werkelijk de verbintenis heeft aangegaan de staatshervorming zoals zij op 8 en 9 augustus 1980 door het Parlement werd goedgekeurd, tot uitvoering te brengen, moet binnen de kortste tijd worden voorzien in andere bronnen van inkomsten voor de provincies, en kan dit slechts een tussentijdse maatregel zijn.

De heer Boel. — Als u ons amendement aanneemt, dan zal men binnen de kortste tijd tot een oplossing komen.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Ik weet dat men liever had gezien dat een datum werd bepaald. Wij kunnen echter niet ver vooruitzien in de toekomst. Indien een aantal politieke omstandigheden het werk van het Parlement en van de regering niet hadden belemmerd, dan waren wij misschien nu reeds veel verder op het stuk van de realisatie van de staatshervorming.

Men kan moeilijk een termijn van één of twee jaar bepalen, maar de voorgestelde tekstwijziging houdt in elk geval voor de regering de morele verplichting in binnen de kortst mogelijke tijd de wet op de staatshervorming van 1980 uit te voeren. Indien men om politieke redenen daarop wenst terug te komen, moet men dit klaar en duidelijk aan het Parlement mededelen. (*Applaus op de liberale banken.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van In.

De heer Van In. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, men zou tot deze vergadering de algemene vraag kunnen richten: «Wie is voorstander van de afschaffing van de afschaffing? De voorstanders staan recht.»

Als ik beide voorgaande sprekers goed heb begrepen en zij ook de tolk zijn van hun Franstalige collega's van de zogenoemde «zelfde familie», moeten wij vaststellen dat alleen de heer De Bondt nog voorstander is van de afschaffing van de afschaffing. Er tekent zich klaarblijkelijk hier in dit halfroend een nieuwe meerderheid af voor een andere benadering van het fameuze artikel 16 van de gewone wet op de staatshervorming.

De heer De Bondt. — U heeft blijkbaar het verslag niet goed gelezen.

De heer Van In. — Mijnheer De Bondt, laat ons teruggaan tot de kern van de zaak.

De vraag rijst of het zin heeft in de huidige stand van zaken gedurende onbepaalde tijd de provinciale fiscaliteit te handhaven.

Een bepaalde meerderheid in deze vergadering heeft op een zeker ogenblik beslist dat het niet nuttig noch opportuun was deze provinciale fiscaliteit te handhaven. Dit wou niet zeggen dat men de provincies zou afschaffen, maar zij zouden een andere inkomstenbron krijgen. Bepaalde instanties zouden zich bezighouden met het zoeken naar deze inkomstenbron.

De Eerste minister heeft op een bepaald moment de plechtige belofte gedaan dat deze regering, versterkt of verzwakt door de PVV, dat laat ik in het midden, de staatshervorming zoals ze in de zomer van 1980 was geconcipieerd tot een einde zou brengen — een goed einde is iets anders, want volgens mij kan het nooit een goed einde zijn. Deze belofte houdt hoe dan ook in dat deze regering als een waakzame hond zou zoeken naar een nieuwe inkomstenbron om deze provinciale fiscaliteit te vervangen. Ik doe opmerken dat de provinciale fiscaliteit in de huidige stand van zaken voor meer dan 80 pct. bestaat uit opcentiemen op de onroerende voorheffing. Wat daarbij komt, zijn toevallige inkomsten of toevallige taxaties die links of rechts tengevolge van bepaalde provinciale reglementen worden behouden of geduld.

De filosofie die aan de basis ligt van wat de regering zich heeft voorgenomen tot een goed einde te brengen was het bepalen van een duidelijke fiscale verantwoordelijkheid. De heer Boel heeft het reeds gezegd: het gaat om de fiscale verantwoordelijkheid van de gemeenten, van de gewesten en van het Rijk. Het lijkt geen twijfel, hoewel het niet uitdrukkelijk wordt gezegd, dat het begrip nieuwe inkomstenbron ten voordele van de provinciale entiteiten zal moeten worden gezocht bij de fiscale verantwoordelijkheid van de gewesten.

Ik ga ermede akkoord dat, zolang er voor de provincie Brabant geen sluitende oplossing is gevonden, men met deze materie moeilijk vooruit kan. Men zal in elk geval in dit verband een inspanning moeten doen om niet eeuwig in dubbelzinnigheid te verzinken.

Indien ik nu naga wat, na amendering door de commissie, van het fameuze artikel 16 overblijft of wat door dit artikel wordt voor-

gesteld, zult u met mij tot de vaststelling komen dat men, enerzijds, het principe vooropstelt dat op een bepaald tijdstip de provinciale fiscaliteit wordt afgeschaft en, anderzijds, dat op het einde van hetzelfde artikel wordt vermeld dat de provinciale fiscaliteit moet blijven bestaan.

Laten we ernstig blijven. Ik daag de Eerste minister en zijn adjunct, de minister van Binnenlandse Zaken, uit, nog eens te bevestigen dat zij de staatshervorming zoals zij door hen is geconcipeerd tot een goed einde willen brengen en dat zij voorstander zijn van een nauwkeurige bepaling van de fiscale verantwoordelijkheid van de diverse instanties. In dit geval zullen zij het met ons eens zijn dat de door hen voorgestelde tekst pure nonsens is. (*Applaus op de banken van de Volksunie en op sommige socialistische banken.*)

M. le Président. — La parole est à M. Goossens.

M. Goossens. — Monsieur le Président, monsieur le Vice-Premier ministre, chers collègues, je voudrais vous exposer très brièvement la position du Parti socialiste en ce qui concerne l'article 16 de la loi ordinaire du 9 août 1980.

Ainsi que mes amis et moi-même avons eu l'occasion de le dire en commission et comme vient de le rappeler M. Boel, l'abrogation de cet article, proposée par le gouvernement marque un tournant important dans l'évolution de notre régionalisation. La disposition en question était une pièce essentielle du système; elle devait, en effet, permettre la création de la fiscalité régionale, étant entendu qu'on ne voulait pas établir quatre niveaux de fiscalité.

M. le Vice-Premier ministre nous a exposé en commission que l'étude à laquelle le gouvernement avait procédé pour trouver pour les provinces des ressources de remplacement en l'absence d'une fiscalité provinciale avait abouti à un *non possumus*, à une sorte de quadrature du cercle. Il a été impossible, nous a dit le Vice-Premier ministre, de trouver un système commun à toutes les provinces. Le gouvernement a donc estimé, dans cette perspective, que le mécanisme prévu par l'article 16 pour arriver à la suppression totale de la fiscalité provinciale était inapplicable et qu'il y avait dès lors lieu d'abroger cette disposition.

Compte tenu de la modification du climat politique à laquelle nous assistons au sujet de la régionalisation et à la réforme de l'Etat intervenue il y a à peine deux ans, nous sommes particulièrement inquiets de cette abrogation.

Certes, les amendements votés en commission ont abouti à remplacer l'abrogation de l'article 16 par une modification de cet article qui en sauvegarde en apparence le principe. Mais, étant donné qu'il n'y a plus de délai prévu pour l'établissement du nouveau système qui doit remplacer la fiscalité, mes amis et moi-même, craignons, ayant entendu les déclarations de M. le Vice-Premier ministre, que cette modification ne soit en fait une abrogation qui ne dit pas son nom. Nous nous trouvons par conséquent en présence d'un recul extrêmement important dans la mise en place de la régionalisation. On sait en effet que, selon le prescrit de la loi du 9 août 1980, le pouvoir fiscal des régions — prérogative vitale pour celles-ci — ne pourra être mis en œuvre qu'après la disparition de la fiscalité provinciale.

Nous avons entendu Mme Michielsens nous dire tout à l'heure qu'il y avait un engagement moral consistant à aboutir dans peu de temps à un système tel que prévu en 1980. En l'absence d'un délai, je crains que cette affirmation ne soit qu'un vœu pieux.

Le groupe socialiste reste attaché à trois niveaux de fiscalité et il entend sauvegarder la fiscalité régionale, tout en étant soucieux d'assurer le maintien aux provinces des ressources qui leur sont indispensables.

M. le Vice-Premier ministre nous a dit que, pour les contribuables, le nombre de niveaux de fiscalité importait relativement moins que la masse globale de cette fiscalité. C'est exact. Il est toutefois évident que, plus on augmente le nombre de niveaux de fiscalité, plus le risque d'une fiscalité importante s'accroît. Nous estimons que cette situation est dangereuse, qu'elle compromet l'instauration de la fiscalité régionale et nous ne pouvons nous rallier à l'abrogation déguisée de l'article 16. Nous demandons qu'on étudie, à nouveau, un mécanisme qui permette d'atteindre, dans un délai déterminé, les résultats que nous voulions atteindre en 1980. Dans cette perspective, nous nous opposons au texte proposé.

M. André. — Puis-je vous demander qui étaient ministres des Réformes institutionnelles et ministre de l'Intérieur au moment où il aurait fallu prendre des décisions à propos de cet article 16?

M. Goossens. — Il y en a eu plusieurs.

M. André. — A ce moment-là, les ministres concernés appartenaient au PS, comme vous dites. Veuillez m'excuser, mais votre plaidoyer porte à faux, monsieur Goossens.

M. Goossens. — Je n'ai pas fait de plaidoyer, M. André. J'ai formulé une constatation objective. Il y a près de deux ans que la loi a été adoptée et, depuis, il y eut différents ministres. Si cela posait de grosses difficultés, on pouvait envisager de retarder quelque peu la décision. Je demande, au nom de mon groupe, de poursuivre l'étude de ce problème.

De heer De Bondt. — Het staat ieder parlamentslid vrij een voorstel in te dienen, waaruit zou kunnen blijken dat zij een oplossing kennen.

M. le Président. — La parole est à M. Nothomb, Vice-Premier ministre.

M. Nothomb, Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique. — Monsieur le Président, mesdames, messieurs, il ressort clairement des débats qui se sont déroulés à ce sujet en commission qu'un double consensus s'est dégagé.

Le premier, qui a recueilli une nette majorité se traduisait par le refus de modifier la philosophie des lois de 1980, position qui a toujours été celle du gouvernement. L'autre, qui recueillait des voix de la majorité comme de l'opposition, ne permettait pas d'envisager la suppression des provinces à bref délai.

Il est évident qu'il existe diverses conceptions de la manière de réorganiser la province; les idées prônées et qui ont fait l'objet desdits consensus sont évidemment à la base du projet de loi que nous examinons aujourd'hui.

Quelle est la situation à l'heure actuelle?

La loi de 1980, en son article 16, règle le problème des recettes fiscales perçues par les provinces pour l'exercice 1982. Mais, dès janvier 1983, en l'absence d'une loi prévoyant des ressources de remplacement, il conviendra de prendre des mesures à cet effet. Nombre de mes prédécesseurs ont cherché activement à définir quelles seraient ces ressources de remplacement, mais n'ont pas abouti. Sans vouloir parler de quadrature du cercle, je n'ai pas encore pu mettre moi-même au point un système homogène permettant de disposer de ressources qui seront nécessairement différentes puisqu'elles émaneront d'entités géographiques différentes.

Quels que soient les efforts fournis par mes prédécesseurs et la diligence qu'ils ont, comme moi, déployée à cet effet, je dois, hélas, reconnaître que nous n'avons pu jusqu'à ce jour mettre au point la manière d'obtenir ces ressources de remplacement et nous ne pouvons raisonnablement penser qu'un système adéquat sera mis sur pied dans les semaines à venir.

Nous nous trouvons dès lors face à un vide juridique: des institutions existent et doivent pouvoir bénéficier de ressources. Il convient de noter que, pour l'année 1982, les recettes fiscales des provinces trouvent leur source dans la prorogation des règlements provinciaux en vigueur au 31 juillet 1981.

Il faut naturellement que les conseils provinciaux, en attendant la mise en œuvre du nouveau système, puissent définir, pour l'année 1983, le montant de leurs ressources. Ces dernières étant, je le répète, sensiblement différentes d'une province à l'autre, il ne sera guère aisé pour le législateur, national ou régional, de trouver un moyen susceptible de maintenir ces différences, parfois considérables. En effet, les additionnels varient de 136, dans les provinces les moins taxées, jusqu'à 1 100 dans les provinces davantage taxées.

Ceux qui refusent de voir augmenter la fiscalité ne peuvent évidemment souscrire à son homogénéisation car elle s'opérera nécessairement vers le haut.

Comme il a été dit dans l'exposé des motifs, il est impossible de prévoir une dotation par le Trésor, compte tenu de sa difficile situation actuelle. Ensuite, elle serait profondément injuste puisqu'on répartirait de manière inégale entre les citoyens belges, selon les implantations géographiques, des ressources provenant de la fiscalité nationale.

La prorogation des règlements provinciaux de 1981 pour les années 1983 et suivantes me paraît une solution détestable. A court terme, il pouvait être possible d'envisager le maintien de la fiscalité de l'année précédente ou de l'antépénultième, mais un tel système ne peut être prolongé indéfiniment dans le temps, d'autant plus que des élections provinciales ont entre-temps eu lieu, qu'il y a, dès lors, de nouveaux conseils provinciaux, de nouvelles majorités et que les choix opérés par les provinces pour leur dépenses peuvent permettre de diminuer leurs impôts — ce que je leur souhaite — ou, hélas, les obliger à augmenter leurs ressources.

Dans cette perspective réaliste, et non philosophique, le gouvernement avait proposé de supprimer l'article 16, mes honorables prédécesseurs n'ayant pu le mettre en œuvre.

Se basant sur les deux consensus existants, à savoir qu'on ne veut pas toucher à la philosophie des lois de 1980 mais qu'il faut trouver des ressources provinciales puisque les provinces sont maintenues et que personne ne déclare vouloir les abolir, la commission, dans sa sagesse, a modifié le texte du gouvernement et proposé qu'on réaffirme ce qui était stipulé dans l'article 16, y ajoutant *in fine* qu'aussi longtemps qu'il n'aurait pas été pourvu à ces ressources de remplacement, la fiscalité pourrait être fixée à nouveau par les conseillers provinciaux.

Ceci n'a pas une portée financière considérable puisqu'il ne s'agit que de dix milliards d'imposition provinciale. Ces prélèvements fiscaux existent en 1982 et ils existeront encore, inchangés ou légèrement modifiés, en 1983.

En tant que ministre de l'Intérieur, je ne puis admettre l'idée qu'une institution reconnue par tous, inscrite dans la Constitution, dont personne ne déclare vouloir la suppression ou la transformation, soit laissée sans ressources.

J'insiste sur le fait qu'il était urgent de lui rendre ses ressources; nous arrivons à temps. Ainsi que d'aucuns l'ont signalé, les conseils provinciaux devront se prononcer sur les taux de fiscalité en octobre. Et, dès juillet, les exécutifs provinciaux doivent préparer leur budget; ils doivent donc savoir dans quel cadre institutionnel ils se trouvent.

Voilà la raison pour laquelle, monsieur le Président, mesdames, messieurs, se rangeant à l'avis de la commission, le gouvernement a abandonné l'idée de la suppression pure et simple de l'article 16, qui avait l'avantage de la simplicité, pour admettre le texte qui vous est proposé, cet amendement d'initiative parlementaire permettant aux institutions provinciales de fonctionner normalement en attendant que nous ayons trouvé des ressources de remplacement, dans l'esprit général de la législation de 1980.

M. Vanderpoorten. — Peut-on espérer trouver ces ressources de remplacement? Après avoir lu votre exposé des motifs, j'ai l'impression qu'il ne reste qu'à se suicider.

M. Nothomb, Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique. — Je n'irais pas aussi loin.

M. Vanderpoorten. — Même si vous restez cinq, dix ou vingt ans au département de l'Intérieur, pensez-vous trouver ces ressources de remplacement?

M. Nothomb, Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique. — Je suis d'un naturel modeste, monsieur Vanderpoorten. Ce que mes honorables prédécesseurs, qui étaient pleins de talent et motivés pour la mise en œuvre de la réforme institutionnelle votée le 9 août 1980, n'ont pas réussi, je n'ai pas la prétention de le réussir avant la fin de l'année.

C'est dans cet esprit de modestie que j'estime qu'il faut voter le texte proposé. Le problème ressemble un peu à la quadrature du cercle: il s'agit de trouver des ressources par une règle générale qui s'applique de manière différente dans neuf entités distinctes, gouvernées par des autorités distinctes, elles aussi.

Effectivement, on pourrait conclure que cela est très difficile. Il faudra repenser le problème. Pour la bonne administration, la bonne gestion de nos institutions, il convient de voter le texte qui nous est soumis aujourd'hui. Il résulte, je le répète, d'une initiative parlementaire, et s'avère plus nuancé que le projet déposé par le gouvernement, à savoir l'abrogation pure et simple de l'article 16. (*Applaudissements sur certains bancs de la majorité.*)

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close.

Vraiment, personne ne veut le mot de la générale? Soit, dan verklaar ik ze voor gesloten.

Il conviendra sans doute au Sénat de prendre comme base de la discussion le texte de l'article unique proposé par la commission?

Ik stel de Senaat voor de tekst van het enig artikel aangenomen door de commissie als basis te nemen voor de bespreking. (*Instemming.*)

Il en est ainsi décidé.

Aldus is beslist.

Cet article unique est ainsi rédigé:

Article unique. L'article 16 de la loi ordinaire du 9 août 1980 de réformes institutionnelles est remplacé par la disposition suivante:

« § 1er. A partir du 1er janvier 1982, les provinces ne peuvent plus établir ni percevoir des impositions. A partir de cette date, les ressources fiscales seront remplacées annuellement pour chaque province par des ressources de remplacement, et ce pour un même montant que le produit de leurs impôts pour l'année 1981; ce montant sera adapté annuellement à l'évolution de l'indice moyen des prix à la consommation de l'année précédente.

§ 2. Le remplacement des impositions provinciales par d'autres ressources telles que visées au § 1er sera réglé par la loi. Cette loi devra être votée avant le 31 juillet 1981.

§ 3. Au cas où la loi visée au § 2 ne serait pas adoptée avant le 31 juillet 1981, les règlements provinciaux existant à ce moment seront prorogés d'un an, à compter du 1er janvier 1982. Avant le 30 juin de cette année, la loi créera les ressources de remplacement visées au § 1er.

§ 4. Au cas où la loi visée à la dernière phrase du § 3 ne serait pas adoptée avant le 30 juin 1982, les provinces pourront à nouveau établir et percevoir des impositions, et ce tant que la loi n'aura pas créé les ressources de remplacement visées au § 1er. »

Enig artikel. Artikel 16 van de gewone wet van 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen wordt vervangen als volgt:

« § 1. Van 1 januari 1982 af kunnen de provincies geen belastingen meer vestigen, noch heffen. Van deze datum af zal het inkomen uit belastingen voor elke provincie jaarlijks vervangen worden door andere inkomensbronnen en dit voor een zelfde bedrag als de opbrengst van hun belastingen in het jaar 1981; dit bedrag zal jaarlijks worden aangepast aan de evolutie van de gemiddelde index der consumptieprijzen van het voorgaande jaar.

§ 2. De vervanging van de provinciale belastingen door andere inkomensbronnen, zoals bedoeld in § 1, zal bij wet worden geregeld. Deze wet moet vóór 31 juli 1981 worden aangenomen.

§ 3. Ingeval de wet bedoeld in § 2 niet wordt aangenomen vóór 31 juli 1981, worden de op dat ogenblik bestaande provinciale reglementen verlengd met één jaar, te rekenen vanaf 1 januari 1982. Vóór 30 juni van dat jaar voorziet de wet in de vervanging door andere inkomensbronnen zoals bedoeld in § 1.

§ 4. Indien vóór 30 juni 1982 geen wet is aangenomen als bedoeld in de laatste zin van § 3, her krijgen de provincies de bevoegdheid tot het vestigen en heffen van belastingen en dit zolang bij wet niet is voorzien in de vervanging van inkomensbronnen, als bedoeld in § 1. »

De heer Boel c.s. stellen volgend amendement voor:

Remplacer cet article par le texte suivant:

« L'article 16 de la loi ordinaire du 9 août 1980 de réformes institutionnelles est modifié comme suit:

A. Au § 1er, le millésime 1982 est remplacé par 1984.

B. au § 2, le millésime 1981 est remplacé par 1983.

C. Le § 3 est remplacé par la disposition suivante:

« § 3. Au cas où la loi visée au § 2 ne serait pas adoptée avant le 31 juillet 1983, les règlements provinciaux existants seront prorogés d'un an, à compter du 1er janvier 1984, mais moyennant adaptation à l'évolution de l'indice des prix à la consommation de l'année précédente. »

Dit artikel te vervangen als volgt:

« Artikel 16 van de gewone wet van 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen wordt gewijzigd als volgt:

A. In § 1 wordt het jaartal 1982 vervangen door 1984.

B. In § 2 wordt het jaartal 1981 vervangen door 1983.

C. § 3 wordt vervangen als volgt:

« § 3. Indien de wet bedoeld in § 2 niet vóór 31 juli 1983 wordt aangenomen, zullen de bestaande provinciale reglementen worden verlengd met één jaar te rekenen vanaf 1 januari 1984, maar met aanpassing aan de evolutie van de index der consumptieprijzen voor het voorgaande jaar. »

De heer Boel. — Ik vraag de naamstemming, mijnheer de Voorzitter.

M. André. — Je demande la parole, monsieur le Président.

M. le Président. — Nous vous écoutons, monsieur André.

M. André. — Monsieur le Président, l'ordre du jour ne prévoit pas de vote cet après-midi.

Je voudrais donc vous demander de reporter, comme à l'accoutumée, le vote sur les amendements à notre séance de jeudi, avant le vote final.

M. Delmotte. — J'appuie la demande de M. André, monsieur le Président.

M. Vanderpoorten. — Nous sommes d'accord.

M. le Président. — Je respecte toujours les droits de l'opposition. Nous reportons donc les votes à jeudi.

De heren Van In en Vandezande stellen volgend amendement voor:

Dans le texte de l'article 16 proposé:

A. Remplacer le § 3 par ce qui suit:

« § 3. Au cas où la loi visée au § 2 ne serait pas adoptée avant le 31 juillet 1981, les règlements provinciaux existant à ce moment seront prorogés à compter du 1er janvier 1982. Cette prorogation ne pourra excéder trois ans. Avant le 30 juin 1984, la loi créera les ressources de remplacement visées au § 1er »;

B. Supprimer le § 4.

In het voorgestelde artikel 16:

A. § 3 te vervangen als volgt:

« § 3. Ingeval de wet bedoeld in § 2 niet is aangenomen vóór 31 juli 1981, worden de op dat ogenblik bestaande provinciale reglementen verlengd te rekenen vanaf 1 januari 1982. Deze verlenging geldt ten hoogste voor drie jaar. Vóór 30 juni 1984 voorziet de wet in de vervanging door andere inkomstenbronnen zoals bedoeld in § 1 »;

B. § 4 te doen vervallen.

Wordt dat amendement gesteund? (*Meer dan twee leden staan op.*)

Daar het amendement reglementair wordt gesteund, maakt het deel uit van de behandeling.

Het woord is aan de heer Van In.

De heer Van In. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik wil in het kort de draagwijdte van ons amendement toelichten.

Wanneer men enerzijds principieel akkoord gaat met de afschaffing van de provinciale fiscaliteit, maar anderzijds voor de moeilijkheid staat dat de provinciale instanties voor het jaar 1983 maatregelen moeten nemen om hun inkomsten te kunnen innen, dan is een overgangsregeling noodzakelijk.

In plaats van een omslachtige procedure te volgen stellen wij een vereenvoudiging van de formaliteiten voor die rekening houdt met de filosofie van de tekst die in augustus 1980 werd aangenomen. De in artikel 16 ingeschreven verlenging gold voor een bepaalde tijd. Wij stellen voor die periode met een zelfde duurtijd te verlengen.

Ik verwijs hier naar de ietwat hybridische uiteenzetting van de minister van Binnenlandse Zaken.

In het amendement van de heer Boel zowel als in mijn amendement is een vervaldatum ingeschreven, namelijk 30 juni 1984. Met andere woorden, wij depanneren de regering om haar toe te laten de vervangende inkomstenbron te zoeken en wij depanneren de provincies door ze de mogelijkheid te schenken voor het jaar 1983 middelen te verzamelen om de provinciale begroting in evenwicht in te dienen.

Mijnheer de Voorzitter, ik hoop dat ons amendement dat de logica zelf is door de Senaat zal worden aangenomen want de door de regering ingediende tekst is in dat opzicht erg inadequaat. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

De Voorzitter. — Dames en heren, wij stemmen donderdag aanstaande over de twee aangehouden amendementen, over het enig artikel en over het ontwerp van wet in zijn geheel.

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DES VOIES ET MOYENS DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1982

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DE LA DETTE PUBLIQUE DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1982

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DE LA DETTE PUBLIQUE DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1981

Discussion générale

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE RIJKSMIDDELENBEGROTING VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1982

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE RIJKSSCHULDBEGROTING VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1982

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE RIJKSSCHULDBEGROTING VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1981

Algemene beraadslaging

M. le Président. — Nous abordons l'examen des projets de loi relatifs aux budgets des Voies et Moyens et de la Dette publique.

Wij vatten de beraadslaging aan over de ontwerpen van wet betreffende de Rijksmiddelenbegroting en de Rijksschuldbegrotingen.

La discussion générale est ouverte.

De algemene beraadslaging is geopend.

La parole est au rapporteur.

M. Poulet, rapporteur. — Monsieur le Président, monsieur le Premier ministre, messieurs les ministres, chers collègues, tout d'abord, je prie les membres de la commission de bien vouloir m'excuser si le rapport ne relate pas plus fidèlement leurs interventions, mais sa rédaction a dû être faite dans des délais très courts.

Comme le gouvernement a insisté lui-même sur le caractère global de sa politique économique et de sa politique budgétaire, il est assez normal que la discussion en commission ait été principalement axée sur l'analyse des effets macro-économiques de la politique gouvernementale. Dans cette intervention introductive, il m'appartient de rendre compte de l'importance qui a été accordée à l'ensemble de la politique économique et budgétaire du gouvernement plus qu'à la discussion détaillée de certains aspects des recettes et des dépenses.

Cette discussion générale que je vais essayer de synthétiser a porté sur quatre thèmes: la discussion sur la stratégie économique du gouvernement, sur sa stratégie budgétaire, discussion que j'ai personnellement introduite en commission, sur le problème des transferts à l'intérieur du PNB et entre groupes sociaux et, enfin, sur la dévaluation et ses effets.

Dans la deuxième partie de mon exposé, je vous entretiendrai des principaux points qui concernent les recettes et les dépenses.

Certains membres de la commission reprochent à la stratégie de relance économique du gouvernement d'être exagérément axée sur la compétitivité des entreprises en vue d'augmenter les exportations grâce à une réduction des prix. C'est uniquement par ce biais que les effets déflatatoires de la politique gouvernementale pourraient être compensés et c'est sur base de cet accroissement des exportations que l'augmentation des investissements et le redéploiement industriel devraient se développer. Or, la confiance du gouvernement dans la possibilité de développement de nos exportations est injustifiée quand on considère la dépendance déjà excessive de notre économie vis-à-vis de l'exportation, la structure peu favorable de notre capacité de production par rapport aux exportations et les contraintes qui pèsent de plus en plus sur le commerce international. Ces commissaires considèrent que les moyens mobilisés par le gouvernement au bénéfice des entreprises devraient être plus sélectivement orientés en fonction d'une politique industrielle axée sur des secteurs de pointe et sur la rencontre de la demande intérieure, en s'appuyant sur une politique plus volontariste de crédit.

Dans le même esprit, ils reprochent au gouvernement de faire trop confiance à la logique du profit et à une situation plus attractive pour le capital à risques comme moyen de relancer l'investissement et de combattre les taux d'intérêt élevés. Voilà donc synthétisés les reproches adressés par certains à la stratégie économique du gouvernement.

A cela, le gouvernement répond qu'il ne nie pas une certaine inadéquation de notre appareil productif, mais qu'il attribue celle-ci aux coûts de production qui ont crû trop rapidement, à la part de plus en plus importante des revenus des ménages au sein du PNB et, par voie de conséquence, à la part décroissante du PNB qui est réservée à l'investissement. Ce déséquilibre doit inévitablement se traduire, dans un pays à économie ouverte comme le nôtre, par un impact plus grand de la crise sur notre économie, et cela tant à l'importation qu'à l'exportation. C'est pourquoi, dit le gouvernement, il est prioritaire de redresser ce déséquilibre fondamental.

De surcroît, le gouvernement ne croit pas qu'un petit pays industrialisé comme le nôtre, à forte densité de population et sans matières premières, puisse avoir une autre politique économique que

celle qui tend à rester compétitif, notamment par rapport à nos partenaires européens.

C'est en fonction de cette logique que le gouvernement a fait un effort global visant, à travers la dévaluation, la réduction de tous les coûts des entreprises et un meilleur accès au marché des capitaux, à augmenter la rentabilité des entreprises de façon à leur permettre de réduire leur endettement, leur charges financières et, finalement, de financer ainsi des investissements nouveaux.

Le deuxième thème de mon exposé sera consacré à la stratégie budgétaire du gouvernement. J'ai moi-même introduit la réflexion sur ce plan, à partir de la constatation que le gouvernement est obligé de poursuivre deux politiques contradictoires. D'une part, il doit, pour relancer l'économie, aggraver son déficit budgétaire, par exemple par la détaxation des bénéfices des entreprises, l'abaissement des taux de TVA, les moins-values fiscales résultant de la limitation des indexations; d'autre part, les mesures d'économie budgétaire ont inévitablement un effet déflatoire, outre le fait que leur incidence budgétaire nette est sensiblement inférieure à la réduction nominale.

Face à ces effets, qui se neutralisent à court terme, ce sont bien sûr les effets induits de la politique de relance sur le déficit des finances publiques qui sont importants et ce, parce qu'au delà de la seule incidence d'un accroissement du PNB en volume sur les recettes, cette politique de relance réduit aussi un certain nombre de dépenses relatives au chômage, au minimex, aux entreprises en difficulté, ainsi que le déficit d'un certain nombre de systèmes dont les ressources sont liées à la situation économique, comme la sécurité sociale, les finances communales, etc.

Dès lors, la question qui se pose en termes de stratégie budgétaire, est de savoir dans quelle mesure le gouvernement ne doit pas davantage miser sur la relance économique pour obtenir une réduction du déficit des finances publiques, plus que sur des mesures d'économie budgétaire dont les effets nets sont moindres qu'on ne le croit souvent et qui handicapent l'effort de relance; étant bien entendu que les deux approches ne peuvent s'appuyer que sur un transfert de la consommation privée à l'investissement.

Pour pouvoir répondre à cette question, notamment dans la perspective de programmation financière à moyen terme que le gouvernement annonce, celui-ci doit au départ être capable de mesurer les effets budgétaires globaux et des mesures d'économie budgétaire et des mesures de relance. On peut craindre qu'assez naturellement, il surestime les effets nets de ses économies budgétaires et qu'il sous-estime les effets possibles de ses mesures de relance.

Dans sa réponse, le gouvernement reconnaît qu'il a été obligé de mener une politique d'assainissement budgétaire à contretemps, mais que la cause doit en être recherchée dans l'incurie de la politique budgétaire des dix dernières années.

C'est la croissance automatique et exponentielle du déficit qui doit être arrêtée par priorité. A l'aide d'un tableau qui figure à la page 30 du rapport, le ministre des Finances démontre que, dans l'état actuel des choses, le déficit budgétaire en francs constants croît chaque année automatiquement. Ce qui signifie que le taux de couverture des dépenses par les recettes se détériore automatiquement chaque année.

Par contre, dit le ministre du Budget, le rééquilibrage des finances publiques ne peut finalement être obtenu que par la relance économique.

En ce qui concerne l'estimation des effets des mesures économiques et budgétaires, le gouvernement nous dit — c'est repris au rapport — que, dans toute la mesure du possible, il a calculé les effets budgétaires nets de ces mesures. Quant aux mesures de relance, le gouvernement affirme ne pas les avoir sous-estimées; il estime qu'elles auront empêché l'apparition de dépenses supplémentaires et enrayé la baisse des rendements fiscaux et parafiscaux. Le ministre du Budget s'exprime ainsi: «L'arrêt de la prodigieuse dégradation des finances publiques observée au cours des dernières années est déjà un fait remarquable.»

Troisième thème de la discussion générale: les transferts à l'intérieur du PNB et à l'intérieur du secteur public.

Plusieurs membres de la commission ont contesté l'explication de la crise donnée par le gouvernement qui se fonde sur un transfert trop grand de ressources du PNB vers la consommation des ménages au détriment des entreprises, cela tant du fait d'une hausse excessive des coûts salariaux que du fait des transferts des finances publiques. Dans l'esprit du gouvernement, ceci entraîne le délabrement croissant des finances publiques, l'excès d'importations et l'impossibilité d'investir. Ces membres de la commission qui critiquent l'explication de la crise donnée par le gouvernement, font remarquer

qu'au cours des dernières années, beaucoup de mesures économiques et budgétaires ont eu pour effet d'amputer les ressources des ménages, qu'une partie du déficit budgétaire résulte de l'intervention de l'Etat au bénéfice des entreprises, qu'on voit diminuer sensiblement les revenus des ménages touchés par la crise tandis qu'augmentent de façon évidente les revenus financiers d'autres ménages qui ont la possibilité de profiter de taux d'intérêts très élevés, ce qui crée, comme le disait un membre de la commission, un véritable circuit de revenus parallèles.

Ces intervenants ont conclu que le gouvernement a tort de faire peser l'effort sur le revenu des salariés et de favoriser indistinctement les entreprises, qu'elles soient abritées ou pas. D'après eux, les économies budgétaires sont souvent réalisées par un transfert de déficits vers d'autres groupes sociaux, vers les communes, les communautés et les régions.

Dans sa réponse à cette argumentation, le gouvernement rappelle que sa stratégie globale est axée sur le redressement des grands déséquilibres économiques et que ceci suppose inévitablement l'accroissement de la compétitivité des entreprises notamment par la réduction de l'ensemble de leurs coûts, y compris les coûts salariaux.

Le fait que cette stratégie soit de nature à enrayer la dégradation de l'économie du pays est confirmé par les rapports de nombreux experts: Bureau du Plan, OCDE, Communautés européennes.

En ce qui concerne la répartition de l'effort, le gouvernement rappelle qu'en maintenant l'indexation pour les salaires minima et en forfaitisant l'indexation pour les autres revenus, il a procédé à une redistribution des revenus. A l'égard des entreprises, le gouvernement a pris les dispositions contraignantes nécessaires tendant à l'affectation des bénéfices, soit à la baisse des prix, soit au financement d'investissements, soit à la création d'emplois.

Quant aux transferts au sein du secteur public, le gouvernement affirme, au contraire, son souci de sauvegarder la sécurité sociale par des mesures d'assainissement propres, agissant ainsi, d'une certaine façon, au détriment d'une présentation de l'équilibre budgétaire de l'Etat qui aurait pu être plus facile.

En ce qui concerne les communes, la dotation du Fonds des communes est en accroissement de 6,9 p.c., alors que le taux d'accroissement des dépenses courantes de l'Etat, dette publique exclue, est de 6,1 p.c.

En outre, le gouvernement s'est engagé à rechercher des solutions structurelles dans le domaine des charges d'enseignement, dans le domaine des déficits hospitaliers des communes et dans celui de la tarification des services prestés par les communes pour compte de l'Etat.

En ce qui concerne les communautés et les régions, le gouvernement a totalement respecté la loi du 9 août 1980. Sans doute a-t-il, pour ne pas réduire exagérément ses propres recettes, alloué le minimum légal de ristournes pour 1982, ce montant pouvant d'ailleurs être revu pour tenir compte d'un éventuel ajustement du budget et pour assurer le financement des administrations.

Sur cette base, fait observer le gouvernement, le taux de croissance des ressources des communautés est de même ampleur que celui des recettes de l'Etat, dette et chômage exclus, soit environ 5 p.c. Ce taux est nettement plus favorable pour les régions, puisqu'il se situe à 8 p.c.

Quatrième thème de l'analyse macro-économique de la politique gouvernementale: la dévaluation et ses effets. Le terme d'«échec» de la dévaluation ayant été employé et le chiffre d'une inflation supplémentaire de 7 p.c. ayant été cité, le gouvernement a récusé très nettement ces affirmations et a formulé un certain nombre de mises au point.

Le redressement de notre économie, dit-il, ne peut se réaliser qu'à moyen terme. Il en va de même des effets de la dévaluation qui, d'abord négatifs par suite de la détérioration des termes d'échanges, doivent devenir positifs ensuite, par la réduction du volume des importations et l'accroissement des exportations.

Il en résulte que notre balance des paiements ne peut s'améliorer immédiatement et que la Banque Nationale doit, de ce fait, continuer à intervenir sur le marché des changes pour soutenir notre franc.

Sans doute notre monnaie est-elle restée faible après la dévaluation, quoique l'écart entre le marché libre et le marché réglementé se soit réduit, mais ceci tient aussi à un certain nombre de facteurs non économiques, telle l'agitation sociale prolongée qu'a connue notre pays.

Par contre, le gouvernement attire l'attention sur un certain nombre d'indices favorables qui peuvent être constatés tels que l'accrois-

sement des valeurs belges en bourse et les attentes des entreprises belges telles qu'elles résultent de la courbe synthétique de la Banque Nationale.

Si les taux d'intérêts restent momentanément élevés, dit toujours le gouvernement, les taux d'intérêt réels — ceux qui importent — sont de toute façon amenés à diminuer en 1982, par suite d'une légère augmentation de l'inflation résultant de la dévaluation.

Le gouvernement fait alors une mise au point en ce qui concerne le taux d'augmentation de l'inflation, qu'il situe à environ 4,25 p.c., et non pas à 7 p.c., et ce, grâce au contrôle strict qu'il exerce sur les hausses de prix et sur les marges bénéficiaires.

En conclusion, dit le gouvernement, il est encore trop tôt pour vérifier l'évolution du commerce extérieur après la dévaluation, les chiffres disponibles ne datant que de février 1982. L'enquête de conjoncture de la Banque Nationale du mois de mars 1982 indique cependant déjà une amélioration des commandes à l'exportation dans certains de nos secteurs.

Voilà, monsieur le Président, mesdames, messieurs, une tentative de survol de la partie macro-économique de la discussion générale.

Je voudrais maintenant évoquer rapidement, sans toutefois pousser l'analyse des arguments, les points qui me sont apparus comme les plus intéressants de la discussion en ce qui concerne les recettes et les dépenses.

C'est le problème de l'évaluation des recettes, qui a fait l'objet des interventions et des interrogations les plus nombreuses.

Certains membres ont tenu à opposer les effets négatifs des mesures gouvernementales sur les recettes de l'Etat à la méthode de calcul macro-économique employée par le gouvernement pour calculer ces recettes, c'est-à-dire la croissance du PNB multipliée par le coefficient d'élasticité de 1,2, coefficient qui, traditionnellement, a été considéré comme trop optimiste par certains.

Les recettes qui ont été considérées, dans la discussion, comme pouvant avoir été exagérées, sont notamment: la moins-value au précompte professionnel résultant de la réduction de la masse salariale, les recettes de TVA, à la suite de l'abaissement des taux en matière immobilière, l'accroissement du rendement du précompte mobilier, le rattrapage de l'enrôlement et les chiffres prévus pour la lutte contre la fraude fiscale, étant donné que le gouvernement ne prévoit pas de mesures spécifiques permettant d'obtenir ces résultats. Le gouvernement a chaque fois justifié ses prévisions.

Au cours des discussions qui ont eu lieu à propos des recettes, on a évoqué le problème de la fuite des capitaux et les possibilités de l'enrayer, ce qui a donné lieu à une analyse de la rubrique «revenus de placements et d'investissements de la balance des paiements de l'Union économique belgo-luxembourgeoise». Cette analyse fait apparaître, pour la première fois, un déficit croissant depuis 1980, de même qu'une forte augmentation des entrées et des sorties au cours des dernières années. Bien que ces informations clarifient insuffisamment le problème de la fuite des capitaux, il a été convenu que l'analyse méritait d'être approfondie.

Un autre point a également fait l'objet de discussions: l'apparente contradiction entre l'analyse de l'OCDE qui estime que la charge fiscale globale a augmenté de l'ordre de 1,5 p.c., et celle du gouvernement qui nous dit qu'elle s'est stabilisée.

Le ministre des Finances explique à cet égard que les chiffres calculés par l'OCDE sont des chiffres bruts qui doivent être corrigés sur trois points: les retards d'enrôlement, la lutte contre la fraude fiscale, qui ne peut être prise en compte dans ce type de calcul, et les impôts affectés dans le cadre de l'opération dite «Maribel».

En ce qui concerne le niveau de l'évaluation des dépenses, certains membres ont estimé que le gouvernement «avait mis la barre un peu haut» de façon à pouvoir faire état d'un effort d'économies un peu plus important. A cette assertion, le gouvernement a répondu que, mieux que précédemment, il avait joué «cartes sur table» pour expliciter la façon dont il avait procédé pour établir les évaluations de crédits; il s'était appuyé sur les évaluations du gouvernement précédent, qu'il a corrigées d'une part en supprimant des mesures d'économie qui n'avaient pu être réalisées et, d'autre part, en tenant compte des besoins de crédits qui avaient été sous-estimés et en introduisant les effets des mesures gouvernementales.

A cette occasion, un tableau particulièrement intéressant a été demandé au gouvernement concernant l'évolution des crédits initiaux et ajustés par rapport aux ordonnancements globaux depuis 1975, en vue de vérifier si et dans quelle mesure, notamment à travers les lois de comptes, des crédits ou des ordonnancements trop

importants n'étaient pas ajoutés par la suite. Effectivement, ce tableau fait apparaître une correspondance réelle entre les crédits ajustés et les ordonnancements, sauf en ce qui concerne l'année 1981.

Le gouvernement a été interrogé sur les perspectives de réduction d'aide aux entreprises en difficulté et sur la situation actuelle des entreprises pour lesquelles il avait posé comme condition à son intervention, une réduction salariale. Les membres de la commission ont voulu savoir dans quelle mesure ce type d'intervention avait, malgré tout, conduit à des faillites d'entreprises.

Les informations sur ces points pourtant fort intéressants, ne sont pas très développées.

En ce qui concerne l'emploi le gouvernement fut amené à expliquer comment, avec un nombre de chômeurs sensiblement accru par rapport à l'année 1981 — 520 000 par rapport à 460 000, estimation relativement prudente — le crédit prévu, soit 80 milliards, était inférieur à celui de 1981 qui s'élevait à 84 milliards.

Il a par ailleurs fourni des chiffres comparatifs dans le temps pour ce qui concerne l'ensemble des personnes employées en dehors du marché productif du travail. Je vise par là les CST, les stagiaires, les chômeurs mis au travail, les prépensionnés légaux et conventionnels. Il a complété ces données par un tableau reprenant l'évolution du personnel employé dans les services publics depuis 1971. Ce tableau est particulièrement intéressant; il révèle, en effet, sur une période de dix ans, une augmentation de 36,4 p.c. de ce personnel, soit 230 000 unités.

Le débat relatif au solde net à financer fut également très important. Il fait, pour la première fois, l'objet d'une analyse fort détaillée dans l'exposé général. Lors des explications fournies, dans un souci d'honnêteté, par le gouvernement, ce dernier fut interrogé, de manière approfondie, à propos du poste, repris pour mémoire, concernant les opérations de trésorerie, opérations hors budget.

Il faut remarquer, comme l'a souligné le gouvernement, que par le passé, ce poste a toujours figuré pour mémoire et n'a jamais fait l'objet d'une analyse détaillée, comme ce fut le cas cette fois. Dès à présent, pour les seules rubriques connues, on peut cependant estimer que ces opérations entraîneront une dépense de quelque 18 milliards.

Enfin, si certains membres de la commission se sont réjouis de voir la technique des recettes affectées et celle des investissements débudgétisés en voie de résorption, nombre d'entre eux souhaiteraient que cette résorption fût accrue de manière à ne plus recourir à ces techniques relativement peu orthodoxes.

Je conclurai en évoquant rapidement la discussion relative aux articles et leur vote.

Des amendements ont été déposés à l'article I et aux tableaux; ils visent essentiellement à réduire les recettes escomptées en fonction d'une série de raisons. D'aucuns estiment, en effet, que le coefficient d'élasticité retenu fait preuve d'imprudence; ils craignent que les mesures prises en matière de fraude fiscale ne permettent pas d'enregistrer des rentrées supplémentaires, et estiment que les recettes sont globalement surestimées suite à la réduction des revenus, conséquence de la politique suivie dans ce domaine par le gouvernement. Ces amendements ont été rejetés et l'article fut adopté.

Un amendement fut également déposé à l'article 4. Il visait à augmenter le montant des impôts et perceptions ristournés aux communautés et aux régions. Après explication, cet amendement fut rejeté et l'article adopté.

C'est ainsi que le budget des Voies et Moyens et celui de la Dette publique furent adoptés respectivement par 10 voix contre 7 et par 9 voix contre 5. (Applaudissements sur les bancs de la majorité.)

De Voorzitter. — Het woord is aan Eerste minister Martens.

De heer Martens, Eerste minister. — Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, het is niet mijn bedoeling de Rijksmiddelenbegroting die de regering u ter goedkeuring voorlegt in die u vanaf vandaag dient te bespreken voor te stellen. Ik verkies dit over te laten aan de minister van Financiën en aan de minister van Begroting, die u alle gewenste verduidelijkingen en toelichtingen zullen verstrekken.

Wat mij betreft, wens ik mij ertoe te beperken in grote trekken de macro-economische achtergrond te schetsen waarin dit debat zal plaatsvinden. Het lijkt mij nuttig, zowel voor onszelf als voor de publieke opinie, dit belangrijke debat in deze context te plaatsen.

Inderdaad, meer dan ooit is het nodig het begrotingsbeleid te plaatsen in het kader van het globaal economisch beleid en van de soms pijnlijke aanpassingen die het in onze tijd meebrengt.

Tussen de rijksbegroting en de economische activiteit van het land bestaat er in alle omstandigheden een dubbele wisselwerking. Inderdaad, het volume van de staatsinkomsten hangt vanzelfsprekend af van de economische activiteit; maar deze laatste wordt, zoals de voorstanders van de aanbodeconomie er terecht aan herinnerd hebben, op middellange termijn beïnvloed door de wijze waarop de staatsontvangsten worden geïnd en door de stimulansen of de remmen die de fiscaliteit op het privé-initiatief uitoefent.

Tegelijk worden bepaalde categorieën van staatsuitgaven, meer bepaald die welke betrekking hebben op de sociale zekerheid, beïnvloed door het niveau van de economische activiteit en van de werkgelegenheid. Het is echter eveneens duidelijk dat het globaal volume van de staatsuitgaven, en hun aanwending, geleid op het gewicht van de overheidssector in de economie, bepalend zijn voor de economische activiteit van ons land. Dit beperkt vanzelfsprekend de mogelijkheden om dit globale volume van staatsuitgaven op korte termijn te doen toenemen of afnemen, of om wijzigingen aan te brengen in de aanwending ervan.

Bovendien komt, in een tijd zoals de onze waar de aanslepende economische crisis voor vele landen aanzienlijke en quasi structurele begrotingsmoeilijkheden heeft meegebracht, een derde niveau van wisselwerking steeds krachtiger tot uiting en kan het zelfs tot een echte vicieuze cirkel leiden: het gaat om de wisselwerking tussen de economische activiteit in de privé-sector enerzijds en het begrotingstekort van de overheid evenals de financieringswijze ervan anderzijds. De zwakte van de economische activiteit draagt er inderdaad toe bij dat het overheidstekort op een hoog peil behouden blijft. Maar dit laatste oefent op de rentetarieven een opwaartse druk uit, die een hinderpaal kan zijn voor een duurzame heropleving van de activiteit in de privé-sector en tegelijk de lasten van de Rijksschuld nog doet toenemen.

Deze beschouwingen kunnen misschien enigszins theoretisch en abstract overkomen, nochtans verwoorden zij de zeer reële moeilijkheden van een aantal Staten. Het valt mij op hoezeer de moeilijkheid om de overheidstekorten beter te beheersen quasi algemeen is geworden in de industrielanden, en hoezeer de ongerustheid die ze wekt tot uiting komt in de verslagen van de verschillende internationale vergaderingen die onlangs werden gehouden.

Ik zal mij ertoe beperken twee zinnen aan te halen uit het verslag van de ministeriële vergadering van de Raad van de OESO van 11 mei 1982: «De tekorten van de overheidssector zijn thans opgelopen tot een uitzonderlijk hoog peil in de meeste Lid-Staten. De vermindering van deze tekorten blijft een permanente doelstelling voor de overheid.»

Het probleem van de wisselwerking tussen de begroting en de economische activiteit doet zich ook op zeer concrete wijze voor in België, en het dilemma waarin dit probleem het economisch beleid kan opsluiten wanneer het zich bijzonder scherp voordoet, is ons eveneens goed bekend. Wij zijn er ons inderdaad sedert verschillende jaren wel degelijk van bewust, dat de geleidelijke beheersing van de overheidsfinanciën een onmisbare vereiste is voor een duurzaam herstel van onze economie. Maar de ervaring van deze laatste jaren heeft ons geleerd dat een geleidelijke opslorping van het begrotingstekort, enkel en alleen door een inkrimping van de uitgaven, geen optie was die op middellange termijn kon worden gehandhaafd, aangezien de omvang van het op te slorpen tekort dan een diepgaande en aanhoudende deflatie zou teweegbrengen, die gedurende verschillende jaren een negatieve invloed zou uitoefenen op de economische activiteit en op de werkgelegenheid. Daarom heeft de regering, in de regeringsverklaring, niet alleen de absolute noodzaak van een financiële sanering opnieuw bevestigd, doch heeft ze zich eveneens resoluut uitgesproken tegen een deflatiebeleid en voor een meer uitgesproken economische groei gebaseerd op de industriële investeringen en op de uitvoer.

Dit brengt me ertoe even te herinneren aan de huidige vooruitzichten op internationaal vlak. Het is immers duidelijk dat, aangezien wij de verleiding van het protectionisme hebben afgewezen en wij hebben verkozen ons economisch herstel te baseren op onze uitvoer door onze kosten competitiever te maken, wij de doorslaggevende invloed van de wereldconjunctuur aanvaarden evenals het macro-economische beleid, dat in de grote landen zal worden verder gezet en dat bepalend zal zijn voor de oriëntatie van de wereldconjunctuur in de komende jaren.

Ik zal u niet verdoezelen dat, geleid op de huidige aarzelingen van de wereldconjunctuur, onze ongerustheid aanhoudt; ze wordt trouwens gedeeld door alle Lid-Staten van de Europese Gemeenschap. Inderdaad, de lang verwachte en telkens weer aangekondigde terug-

keer tot een volgehouden groei komt slechts zeer sporadisch tot uiting. Voornamelijk in Europa neemt de werkloosheid verder toe, blijft de investeringsinspanning gering en is de heropleving miniem.

Zeker, in twee domeinen die van groot belang zijn voor het herstel van een minder wankel groei op wereldniveau werden betekenisvolle vorderingen gemaakt: de strijd tegen de inflatie werd in verschillende grote landen met een onmiskenbaar succes bekroond, en de afhankelijkheid op energiegebied is geleidelijk minder sterk geworden. Anderzijds is de stabilisering van de prijzen van de ruwe olie een factor die een gunstige invloed kan hebben op de herleving van de activiteit in de industrielanden.

Maar er blijven andere hinderpalen voor een duurzame opleving van de groei bestaan — ik denk in het bijzonder aan het peil van de Amerikaanse rentetarieven — en de grote industriepartners moeten thans hun inspanningen bundelen om deze hinderpalen te overwinnen. Zoals u weet, zullen de regeringshoofden van de grote industrielanden eerlang bijeenkomen op een topontmoeting in Versailles, en zal de Europese Gemeenschap als dusdanig aan deze top deelnemen. Als hoofd van de regering van het land dat thans het voorzitterschap van de Raad van ministers van de Europese Gemeenschap waarnaemt, werd ik dus door president Mitterrand uitgenodigd om aan deze topontmoeting deel te nemen, en zal ik er de Europese Gemeenschap vertegenwoordigen samen met de heer Thorn, voorzitter van de Europese Commissie.

Binnen de Europese Gemeenschap bestaat er momenteel een vrijwel algemene eensgezindheid, die tot uiting is gekomen op de jongste Europese Raad, om te pogen de Amerikaanse overheid ertoe te overhalen hun macro-economisch beleid om te buigen zodat de dollarkoers beter wordt gestabiliseerd en de rentetarieven geleidelijk dalen. In Versailles zal dit vraagstuk één van de voornaamste agendapunten zijn. Indien wij een akkoord bereiken over een betere coördinatie van het beleid van de grote industrielanden, ten einde overdreven schommelingen van de wisselkoersen te vermijden en de rentetarieven geleidelijk te verlagen, dan zal dit een belangrijke factor zijn tot vermindering van de internationale ongerustheid en tot herstel van het vertrouwen. Het vraagstuk van de handelsbetrekkingen met Japan en de problemen rond de versterking van de Noord-Zuidbetrekkingen zullen ook deel uitmaken van de voornaamste onderwerpen die de top van Versailles zal behandelen.

Monsieur le Président, mesdames, messieurs, il est clair que la situation de l'économie belge dans les années qui viennent, et donc aussi par ricochet la situation de nos finances publiques, va dépendre pour une part importante du comportement de la conjoncture internationale.

Mais il ne faudrait pas s'imaginer que, face à cette conjoncture internationale, notre marge d'initiative est inexistante. Car c'est à nous et à la politique que nous suivrons qu'il appartient de mettre notre économie en état de bénéficier au maximum de la reprise de la conjoncture mondiale. Or à cet égard, et nonobstant l'incertitude qui continue d'affecter le comportement de l'économie mondiale, les perspectives pour la Belgique sont encourageantes.

En effet, tous les diagnostics récents par des organismes internationaux sur l'économie belge confirment que la politique économique mise en œuvre par le gouvernement était la seule capable de nous sortir de l'ornière, et que le redressement est amorcé.

Certes, ces diagnostics indiquent que, dans un premier temps, c'est-à-dire en 1982, les effets déflationnistes inévitables de la politique suivie sur la demande intérieure prédomineront, et que les effets positifs sur l'activité, sur l'investissement et sur l'emploi se manifesteront surtout en 1983. C'est d'ailleurs ce que le gouvernement a toujours affirmé. Mais ces diagnostics confirment aussi que notre compétitivité à l'égard de nos principaux partenaires commerciaux est maintenant rétablie et que, dès cette année, nos exportations doivent en subir l'effet favorable et faire baisser de manière appréciable notre déficit extérieur.

Je voudrais vous citer deux avis récents d'institutions internationales. Le premier émane du Secrétariat de l'Union économique Benelux et contient des projections macro-économiques pour 1982 et 1983 pour notre pays et pour les Pays-Bas. La convergence des deux économies en matière d'amélioration de la performance extérieure en ressort très nettement. Je cite: «De devaluatie, zegt het verslag, brengt België in 1983 dicht bij de Nederlandse situatie. Nederland, dat door een over verschillende jaren volgehouden loonmatiging een verbetering van zijn concurrentiepositie wist te bereiken, ziet in 1983 zijn buitenlandse marktaandeel toenemen. Dit blijkt uit het feit dat de uitvoer sneller stijgt dan de wereldhandel. De modellen van het Secretariaat-Generaal tonen voor België een zelfde fenomeen in 1983: bij een groei van de wereldhandel met 5,2 pct. zou de uitvoer van België in volume met bijna 6 pct. kunnen toenemen.»

De handelsbalans zou voor België in 1983 dan ook een belangrijke verbetering kunnen laten zien, nadat, volgens onze modellen, ook voor 1982 een daling van het tekort op de handelsbalans verwacht mag worden.»

L'autre opinion que je voudrais citer est extraite de l'étude que le secrétariat de l'OCDE a consacrée récemment à notre pays. «L'orientation actuelle de la politique économique pourrait donc permettre à la Belgique de cesser de s'enfoncer dans le cercle vicieux de la croissance lente et la résorption des déséquilibres facilitera le retour à un rythme d'expansion suffisamment soutenu. Etant donné la taille et le degré d'ouverture de l'économie belge, les autorités peuvent, moins qu'ailleurs, mener une action autonome de relance. Cependant, la restauration de la compétitivité et l'amélioration de la répartition du revenu national devraient mettre la Belgique en position de profiter de l'amélioration de l'environnement international attendue dans la deuxième partie de 1982.»

Ces avis et d'autres opinions similaires sont évidemment de nature à encourager le gouvernement dans la politique qu'il a mise en œuvre et à affirmer sa résolution à poursuivre cette politique jusqu'au bout, mais ils ne doivent surtout pas nous laisser croire que le redressement sera bientôt chose faite et que les efforts pourront donc se relâcher.

L'étude de l'OCDE insiste particulièrement sur ce point et je me permets de la citer de nouveau: «En tout état de cause, la réorientation de la stratégie gouvernementale doit aller de pair avec une grande rigueur dans les comportements des agents économiques comme dans ceux des pouvoirs publics... La poursuite au-delà de 1982 des efforts entrepris devrait permettre à la nouvelle politique économique de réussir et de résorber graduellement les principaux déséquilibres auxquels l'économie se trouve aujourd'hui confrontée, contribuant en particulier à une amélioration de la situation de l'emploi.»

En terminant, je voudrais donc citer quelques domaines dans lesquels il me paraît capital que nous soyons vigilants et que l'effort entrepris soit poursuivi.

Dans ce débat budgétaire, il est naturel que je commence par les finances publiques. Si le budget 1982 est exécuté rigoureusement, nous réduirons le solde net à financer en pourcentage du PNB de près de deux points par rapport à 1981. Ce sera un succès considérable, mais qui nous laissera encore avec un déficit du pouvoir central de 11,5 p.c. du PNB, alors que pour l'ensemble de la Communauté européenne, le chiffre moyen est d'environ la moitié. Il est clair donc que de nouveaux efforts, de nouvelles restrictions seront nécessaires et que le budget de 1983 sera plus que jamais un budget d'austérité.

Un autre domaine dans lequel nous devons rester vigilants est celui de notre compétitivité. Grâce à la dévaluation et à ses mesures d'accompagnement, nous avons réussi à rendre nos entreprises du secteur exposé de nouveau compétitives. Il est capital que nous ne perdions pas en 1983 et dans les années qui suivront les gains de compétitivité ainsi obtenus. Nous devons donc continuer à surveiller l'évolution de nos coûts de production, et notamment de nos coûts salariaux, pour éviter tout nouveau dérapage par rapport à nos concurrents, et notamment par rapport à la République fédérale d'Allemagne et aux Pays-Bas.

Nous devons également veiller à ce qu'une augmentation trop forte de l'inflation ne nous fasse pas perdre le bénéfice de la dévaluation. L'accélération récente de notre taux d'inflation est un phénomène normal et une conséquence inévitable de la dévaluation. Les prévisions actuelles des organismes internationaux concordent avec les calculs du gouvernement pour indiquer que notre taux d'inflation devrait se situer pour 1982 autour de 10 p.c. Mais une fois la dévaluation digérée, et compte tenu des mesures d'accompagnement que nous avons prises pour empêcher que la hausse inévitable du prix des importations ne se transmette aux coûts de production internes, l'inflation devrait baisser dès 1983. Ceci paraît d'autant plus nécessaire et d'autant plus important que le taux d'inflation moyen chez nos principaux partenaires est en train de baisser. Dans ce domaine également, nous devons donc exercer la plus grande vigilance.

Sur proposition du ministre des Affaires économiques, le gouvernement envisage dès lors de prolonger jusqu'au 31 décembre 1982 le régime de blocage sélectif des prix, et ceci en vue: primo, de continuer à étaler les dernières séquelles de la dévaluation; secundo, de ne pas perdre le bénéfice des contraintes qui ont été imposées dans le cadre du blocage; tertio, de pouvoir limiter à leur effet mécanique les décisions communautaires concernant tant la nouvelle parité du franc que les hausses des prix agricoles.

Toutefois, afin de simplifier les procédures administratives, le régime particulier instauré pour les petites et moyennes entreprises

sera élargi à certaines catégories d'entreprises un peu plus importantes.

La hausse des prix de revient pourra ainsi être répercutée moyennant le respect d'un délai de deux mois et sauf avis contraire du service des prix.

Les marges de distribution, qui actuellement sont bloquées en valeur absolue à leur niveau antérieur, resteront bloquées sauf dans les cas où, après un avis de la Commission pour la régulation des prix, il apparaîtra nécessaire de les modifier en fonction de l'évolution générale des prix, de l'évolution des coûts supportés par ces entreprises, et des décisions générales qui seraient prises dans le cadre de la politique des revenus.

Il est un dernier domaine qui va continuer de requérir notre attention soutenue pendant plusieurs années, et c'est évidemment celui de l'emploi. De plus en plus, j'en suis convaincu, la majorité de la population accepte les restrictions qu'on lui impose et les sacrifices qu'on lui demande dans un esprit de solidarité, mais avec la volonté que ces efforts puissent rapidement amorcer le redressement et améliorer les perspectives de l'emploi, particulièrement pour les jeunes. En cette matière, les prévisions les plus récentes de la CEE et de l'OCDE sont positives. Elles indiquent que nous allons, dans un premier temps stopper la dégradation continue de l'emploi qui s'est produite depuis 1974. S'il faut en croire ces prévisions, notre chômage en 1983 n'augmentera plus par rapport à 1982, ce qui, compte tenu de l'accroissement de la population active, implique que l'emploi augmentera.

En outre, dans le pacte pour l'emploi qu'il a proposé aux interlocuteurs sociaux, le gouvernement s'est engagé notamment à garantir au minimum la stabilisation de l'emploi dans le secteur des entreprises. Il est évidemment difficile à la plupart des entreprises individuelles de donner ce genre de garantie, mais globalement les travailleurs sont en droit de l'exiger en contrepartie des efforts qu'on leur demande. C'est pour résoudre ce type de contradiction inhérente à notre système socio-économique et pour répondre au souci de la population et des travailleurs de voir leurs efforts porter rapidement des fruits que le gouvernement a proposé ce pacte. C'est également bien sûr un acte de confiance dans les résultats qu'il attend de sa politique de redressement.

En conclusion, je voudrais exprimer le souhait que le débat qui va suivre soit constructif et se base sur la conviction que les efforts entrepris, notamment en matière budgétaire, nous ont bien placés dans la voie du redressement mais qu'ils devront être appliqués et poursuivis avec courage et persévérance. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

M. le Président. — La parole est à M. Delmotte.

M. Delmotte. — Monsieur le Président, monsieur le Premier ministre, chers collègues, le rapporteur, M. Poulet, a manifesté quelque inquiétude quant à la présentation de son rapport qu'il craignait trop peu fouillé. Qu'il se rassure: aucune objection n'a été soulevée par les membres de mon groupe. Au contraire, nous rendons hommage à l'objectivité qui a présidé à la rédaction de ce rapport, reflet fidèle des travaux de la commission. Il est d'ailleurs suffisamment étoffé, en particulier en ce qui concerne l'analyse macro-économique de la situation.

Monsieur le Premier ministre, vous vivez probablement dans une tour d'ivoire où ne vous parviennent pas les bruits de l'extérieur, pas plus que l'écho des réactions des organisations syndicales, pour faire à cette tribune une telle manifestation d'autosatisfaction, et les quelques citations dont vous nous avez gratifiés ne parviennent pas, loin s'en faut, à nous convaincre.

Le 18 décembre 1981, à l'occasion de la déclaration d'investiture de son gouvernement, le Premier ministre déclarait de cette tribune: «Devant la montée des périls, c'est le devoir du gouvernement de sortir des sentiers battus, et de mener une nouvelle politique. Cette politique devra guider le processus de redressement. Dans le cadre de cette politique exigeante, imposant à chacun des sacrifices, c'est le devoir du gouvernement de porter une particulière attention à ceux qui sont les plus menacés par la crise.»

Cinq mois plus tard, la discussion du budget des Voies et Moyens, reflet des axes principaux de la volonté gouvernementale, donne à l'opposition socialiste l'occasion de porter une première appréciation sur cette politique qu'on nous disait à la fois porteuse des éléments précurseurs à l'indispensable redressement de notre économie et attentive aux difficultés des citoyens les plus durement frappés par la crise.

Remarquons d'abord que le gouvernement ne peut prétendre manquer des moyens nécessaires à la réalisation de sa politique;

dans les premiers mois de son accession au pouvoir, il s'est, en effet, doté d'instruments d'actions sur le plan économique, financier et social dont, depuis la seconde guerre mondiale, aucune équipe ministérielle n'avait bénéficié.

Dans un premier temps, la majorité libérale-sociale-chrétienne, au mépris de toutes nos traditions parlementaires, confiait à l'exécutif une délégation de pouvoirs, exceptionnelle quant à sa durée et à son champ d'application.

Ensuite le gouvernement, en contradiction avec les recommandations de la Banque Nationale — maints orateurs l'ont rappelé à cette tribune à l'occasion de la discussion — procédait à une dévaluation de 8,5 p.c. de notre monnaie et concomitamment utilisait les pouvoirs spéciaux dont il disposait pour, notamment, suspendre temporairement le système de liaison des salaires à l'index qui résultait pourtant d'un accord entre organisations représentatives des travailleurs et des employeurs.

Ceci était un bref rappel des éléments essentiels de ce qui s'est passé durant ces cinq derniers mois.

Je voudrais en venir maintenant aux premiers résultats de la politique gouvernementale, notamment au niveau macro-économique sur lequel M. Poulllet, rapporteur, s'est longuement expliqué, ainsi que M. le Premier ministre, surenchérissant, à son tour.

Le recul du temps nous permet déjà d'apprécier l'utilisation que votre gouvernement a faite de ces moyens exceptionnels. J'ai été très attentif, tout à l'heure, à vos citations dont les auteurs vivent un peu à l'extérieur de nos débats et je n'ai, à aucun moment, entendu parler du Bureau du Plan et de ses études. Or, à cet égard, l'étude du Bureau du Plan remise aux membres de la commission des Finances du Sénat est tout à fait significative.

En fait, c'est en comparant la projection qui nous a été transmise à celle réalisée en décembre 1981 que l'ampleur des dégâts provoqués par votre politique apparaît distinctement.

Certes — et j'en conviens —, d'une étude à l'autre, l'hypothèse de départ est légèrement différente quant à l'environnement international — vous l'avez mentionné, monsieur le Premier ministre —, mais la variante principale résulte de l'intégration à la projection de printemps des différentes mesures gouvernementales que j'ai rappelées plus haut.

Que constatons-nous? Bien entendu, en pourcentage du PNB, il y a à l'horizon 1986 une légère réduction du déficit de notre balance des paiements et des besoins nets de financement de l'Etat. Ce dont nous nous réjouissons, même s'il s'agit plutôt d'un enraiment de l'hémorragie que d'un véritable redressement. Mais à quel prix ces faibles résultats sont-ils obtenus!

Tout d'abord nous assistons à un ralentissement de la croissance du PNB; 2,1 p.c. dans la projection d'automne contre 1,7 p.c. maintenant; l'inflation par contre reprend vigueur, 6,2 p.c. par an estimés en décembre, 7,5 p.c. prévus au printemps. Mais, et là est une des marques caractéristiques de la politique menée par la droite, qu'elle soit au pouvoir aux Etats-Unis, en Grande-Bretagne ou en Belgique, c'est d'abord et surtout l'emploi sur lequel vous mettiez l'accent au cours d'une de vos interventions, qui est toujours touché.

La projection d'automne annonçait la création d'environ 11 000 emplois d'ici à 1986, chiffre modeste mais positif. Par contre, votre politique déflationniste conduit, sur la même période, à la disparition de près de 63 000 postes de travail. Et la situation est tout aussi catastrophique sur le plan du chômage; en décembre 1981, le Bureau du Plan prévoyait pour 1986 environ 530 000 chômeurs, niveau déjà intolérable; votre politique nous apporte 100 000 chômeurs de plus, soit près de 630 000 personnes à la recherche d'un emploi en 1986. Vous rendez-vous compte de la somme de drames quotidiens, d'angoisses que représentent ces chiffres pour la population de notre pays?

Après seulement quelques mois de gestion, monsieur le Premier ministre, contrairement à ce que vous affirmiez tantôt, l'échec du gouvernement au plan macro-économique se dessine donc déjà de manière de plus en plus nette, et le redressement économique promis au moment de la déclaration gouvernementale, réaffirmé pour l'avenir immédiat par le ministre des Finances à l'occasion de sa déclaration à la Chambre à la suite de la dévaluation, ce redressement s'estompe.

En ce qui concerne l'impact des mesures gouvernementales sur les petits et moyens revenus, une autre promesse a été faite par l'équipe actuellement au pouvoir: veiller aux intérêts des plus menacés par la crise; vous venez de la rappeler voici quelques instants. Cela reste un vœu pieux.

Dans le contexte économique particulièrement difficile que nous traversons, le Parti socialiste n'a jamais nié — et je crois l'avoir dit

à cette tribune, monsieur le Premier ministre — la nécessité de demander à la population des sacrifices. Je suis convaincu que, pour sauver l'emploi notamment — et je répète ce que j'ai dit voici quelques semaines —, l'immense majorité de nos concitoyens est prête à les accepter. Mais nous ne pouvons admettre que ce soient les moins favorisés de notre société qui supportent le poids de la crise. Et lorsque vous avez évoqué tout à l'heure 1983, nous avons immédiatement très bien compris quelles allaient être vos cibles favorites, comme ce fut le cas voici quelques semaines.

Si le gouvernement, en parole, semble se ranger à cet avis, ces actions immédiates, concrètes, palpables, sont tout à l'opposé. Je m'explique.

A l'appui de cette constatation, j'invoquerai une étude récente, qui ne provient certes pas des milieux socialistes, mais bien de la Fondation Travail-Université.

Je n'entrerai pas dans la description précise des différentes hypothèses envisagées dans cette étude au départ de l'évolution du revenu type d'une famille avec deux enfants; à elles seules les conclusions sont suffisamment édifiantes.

Ainsi, au contraire de ce que le gouvernement a toujours affirmé, les ménages qui disposent d'un revenu mensuel brut inférieur au minimum garanti ne seront pas épargnés, mais connaîtront bien, en 1982, une diminution de 2,7 p.c. par rapport à leur pouvoir d'achat en 1981.

Les ménages situés dans la tranche moyenne, c'est-à-dire entre 27 350 francs et 65 000 francs au 1er mars 1982 subiront, eux, une perte réelle moyenne de 5 p.c.

Quant aux catégories aisées, elles verront, bien sûr, également leur revenu affecté, mais cette baisse se répercutera vraisemblablement sur leur surplus d'épargne ou leur consommation non obligatoire. En effet, au delà d'un revenu de 65 000 francs brut par mois, des brèches, des facilités fiscales, telles la loi Monory-Declercq ou la déglobalisation du revenu cadastral — nous l'avons rappelé il y a quelques semaines à peine — permettront aisément de compenser l'effort qui, selon le gouvernement, doit être équitablement supporté par tous.

D'ailleurs, autre référence — vous en avez utilisé, vous aussi, monsieur le Premier ministre —, *Temps Nouveaux*, l'hebdomadaire que le PSC réserve à ses ouailles et dont la philosophie et la doctrine ne sont pas encore, loin s'en faut, celles du groupe que je représente, vient, en son n° 4, voulant maladroitement justifier la politique gouvernementale, confirmer sinon amplifier les chiffres avancés par la Fondation Travail-Université.

Pour les revenus au niveau du salaire mensuel minimum garanti, les experts du PSC estiment la perte du pouvoir d'achat à 2,5 p.c. Pour deux fois le salaire minimum, soit environ 55 000 francs, ce qui représente à peu de chose près le salaire moyen, la ponction sur le pouvoir d'achat est là de 6,1 p.c. Et, bien entendu, le poids du sacrifice s'allège proportionnellement en fonction de l'augmentation du revenu disponible; pour un revenu quatre fois supérieur au revenu moyen, le prélèvement n'est plus que d'un tiers supérieur à celui exercé sur le revenu moyen.

M. Gramme, vice-président, prend la présidence de l'assemblée

Je cite mes auteurs; il sera ainsi possible de remonter aux sources des experts du PSC.

A la lecture des projections du Bureau du Plan, des travaux de la Fondation Travail-Université et des experts du PSC, il apparaît, en contradiction flagrante avec les affirmations de décembre, que, non seulement la politique gouvernementale est inefficace à assurer le redressement de notre économie, mais que, de surcroît, elle est injuste parce que faisant supporter le poids principal de son effort sur les petits et moyens revenus. C'est vous qui nous en avez administré la preuve par l'intermédiaire de vos experts.

Voilà donc brossée à grands traits la politique économique et sociale de votre gouvernement.

Examinons maintenant le budget des Voies et Moyens, traduction au plan de la gestion de l'Etat des intentions de l'équipe au pouvoir.

En bien des points on y retrouve les deux traits que je dénonçais tout à l'heure: inefficacité des mesures de relance économique et volonté de faire supporter la charge de la crise principalement par les moins favorisés de notre société.

D'entrée de jeu, il me faut une nouvelle fois regretter cette pratique qui admet que ce soit à la fin mai qu'est adopté le budget de l'année en cours; je rappellerai que le budget de cette année était prêt dès août 1981 et qu'il se situait à un niveau de déficit bien

moins important que celui que vous avouez aujourd'hui. « Avouez », dis-je, car une lecture attentive du budget montre clairement que le solde négatif se situe bien au-delà des 252 milliards que vous nous annoncez.

Voyons en premier lieu les dépenses.

Le gouvernement estime que les dépenses courantes se situeront au niveau de 1 397 milliards en 1982. Il atteint cet objectif en réalisant entre autres une économie de 69 milliards au travers de cinq cellules; il y a là matière à de nombreuses remarques.

Tout d'abord, la cellule sociale promet une économie de 11,2 milliards prélevés sur la Caisse des veuves et orphelins; il s'agit là d'un faux-semblant évident, puisque ces réserves sont déjà — c'est de notoriété publique — comptabilisées dans la Trésorerie de l'Etat; on fait donc un trou d'un côté pour en boucher un autre plus loin.

Au niveau de la cellule économique, l'épargne est réalisée au travers d'économies de gestion aussi aberrantes que l'abandon de la distribution postale du samedi matin — en fait, un coup porté aux services publics — ou que des augmentations tarifaires dans les chemins de fer, alors que la situation de notre balance énergétique exigerait qu'on développe une politique hardie des transports en commun.

Une économie de 8,1 milliards sera réalisée dans la cellule regroupant les départements d'autorité. Deux réflexions s'imposent à ce propos. D'une part, 1 milliard et demi d'économie doit provenir de la diminution de la subvention à Copromex, et seront sans doute réalisés parce que l'arrêté royal de pouvoirs spéciaux n° 19 prévoit que le produit de la modération salariale dans le secteur du crédit sera affecté à Copromex. Mais il y a là un détournement fondamental des intentions annoncées par le gouvernement. En effet, lors du vote de la loi de pouvoirs spéciaux, le gouvernement nous a dit sa volonté de voir diminuer tous les coûts qui pèsent sur les entreprises, au nombre desquels il a cité, à côté des coûts salariaux et énergétiques, les coûts financiers. En fait, que constatons-nous? Par le biais de l'arrêté royal n° 19, le gouvernement donne à Copromex un certain volume de moyens financiers, mais, au moment du budget, il diminue sa subvention. Il s'agit donc bien d'une opération blanche; Copromex ne voit pas augmenter le volume financier à sa disposition puisque, en définitive, la modération salariale dans le secteur du crédit est utilisée pour combler le déficit de l'Etat.

Que le gouvernement ne vienne plus prétendre alors qu'il procède à une réduction de tous les coûts qui pèsent sur les entreprises! D'ailleurs, qui pourrait croire sérieusement qu'un gouvernement de droite ait réellement l'intention de diminuer les coûts financiers?

Au niveau de la cellule « départements d'autorité », un autre point qui inquiète les socialistes est la ventilation des économies réalisées dans le département de la Défense nationale. Bien sûr, nous ne sommes pas des bellicistes, mais puisque, actuellement, il est impossible de se passer d'une armée, faisons en sorte que les investissements qu'elle nécessite aient des retombées sur l'économie nationale. Or, vous prévoyez environ un milliard et demi de réduction pour les achats de biens durables; ceci ne supposerait-il pas une remise en cause du programme F-16 dont l'apport, je le rappelle, est capital pour l'industrie aéronautique wallonne?

Pour les deux dernières cellules: Education nationale et Fonction publique, les économies proviennent principalement d'une réduction des effectifs. Le ministre du Budget a d'ailleurs déclaré que c'était paradoxal, mais que la promotion de l'emploi passe par un freinage des recrutements dans le secteur public. Cette affirmation est aujourd'hui catégoriquement démentie par la projection du Bureau du Plan qui, je vous le rappelle, annonce une perte de 63 000 emplois en 1986. Le gouvernement n'a donc même plus la fallacieuse excuse de prétendre créer de l'emploi dans le privé pour diminuer le nombre de personnes employées par les pouvoirs publics!

Pour la Wallonie et Bruxelles, les dernières déclarations du ministre des Travaux publics, M. Olivier, soulèvent des questions quant à la répartition équitable entre les trois régions du pays des dépenses de capital: l'exemple qu'il a cité à propos du budget des Voies navigables est tout à fait significatif; 73,03 p.c. des crédits sont pour la Flandre, le solde pour les deux autres régions du pays! Déséquilibre intolérable pour le Sud du pays qui ne fait que renforcer le Parti socialiste dans sa volonté de voir régionaliser, non seulement les cinq secteurs économiques restés nationaux, mais aussi les grands travaux d'infrastructure.

Par contre, une initiative intéressante nous paraît être l'affectation de 19 milliards à l'encouragement au développement de nouvelles technologies, encore que cette somme ne représente que quelque 1,3 p.c. des dépenses globales de l'Etat.

Néanmoins, car nous ne voulons pas être des oppositionnels à tout crin, nous suivrons cette expérience avec attention et nous

espérons que, notamment, les intérêts contradictoires qui traversent le gouvernement ne feront pas obstacle à la mise sur pied d'une véritable politique d'utilisation rationnelle de l'énergie.

Par contre, nous déplorons qu'un demi-milliard soit encore affecté au projet de surrégénérateur à Kalkar, alors que la poursuite du développement de cette filière nucléaire avait été subordonnée aux résultats du débat parlementaire sur l'énergie, que nous attendons toujours...

J'en viens aux recettes.

Si un certain nombre de dépenses figurent dans votre budget sous-évaluées, il faut bien constater que, du côté des recettes, c'est à des surévaluations que vous vous êtes livrés.

Tout d'abord, je suis obligé de noter que l'administration fiscale a maintenant accepté d'établir le budget des recettes sur la base d'estimations macro-économiques, alors qu'elle s'y refusait assez singulièrement l'été passé. La haute administration des Finances définirait-elle ses méthodes de travail en fonction de la couleur politique de l'équipe au pouvoir?

La prudence élémentaire aurait cependant voulu qu'on se réserve une marge de manœuvre entre les recettes estimées et les recettes inscrites au budget. Il est patent, par exemple, que lorsqu'il y a une modification du système de liaison des salaires à l'index, le coefficient d'élasticité s'en trouve affecté à la baisse.

D'autres critiques encore peuvent être apportées quant à l'estimation que vous avancez des différentes mesures prises.

Par exemple, vous estimez que le passage de 17 p.c. à 6 p.c. de la TVA dans le secteur de la construction n'entraînera qu'une moins-value de 10 milliards et demi. Mais, pour ce faire, le ministre des Finances doit s'appuyer sur des données plus favorables que celles utilisées par son prédécesseur d'une part et, d'autre part, cela suppose une augmentation de l'activité de 33 p.c., estimation qui, aux dires mêmes des professionnels de la construction, est très, trop, optimiste.

4,7 milliards se trouvent comptabilisés en versements anticipés pour l'année 1982. Là aussi, cela nous semble une estimation optimiste. Le ministre des Finances, qui doit être en possession des résultats de la première tranche de versement, peut-il nous dire si ces chiffres confirment ses espérances?

Du côté de l'évaluation du montant rapporté par l'accélération des retards d'enrôlement, des surévaluations existent sans doute également. Mais je préfère ne pas émettre de critiques avant d'avoir entendu les explications que nous souhaitons.

Je ne ferai qu'évoquer les 10 milliards que vous inscrivez en produit supplémentaire de la lutte contre la fraude fiscale et sociale, alors que la législation répressive loin d'être constante, se trouve bien allégée par rapport à ce qu'elle était précédemment.

Estimer la surestimation des recettes à au moins 35 milliards ne nous paraît donc pas un leurre, alors que, contrairement à ce que le ministre des Finances affirmait à la tribune de la Chambre, la pression fiscale globale s'est aggravée. Et cela, ce n'est pas nous qui le soutenons mais bien la dernière étude que l'OCDE a consacrée à notre pays, où il est dit qu'on s'attend à un alourdissement de la pression fiscale sur les ménages, y compris les cotisations sociales, de l'ordre de 1 point et demi de leur revenu total. C'est un passage de l'étude de l'OCDE auquel vous n'avez pas fait allusion tout à l'heure, monsieur le Premier ministre.

Voilà encore une des prétentions de la famille libérale qui s'effondre. N'est-ce pas elle qui veut faire croire à l'opinion publique que sa participation aux affaires impliquerait nécessairement un relâchement de la pression fiscale?

Avant de conclure, un mot à propos du sort que votre budget réserve au financement des régions et des communautés.

Les dotations ont été calculées en application automatique des lois d'août 1980, et ce point ne soulève pas de critique. Par contre, la définition du montant des ristournes est significative de la volonté qui anime certaines composantes du gouvernement d'étrangler la régionalisation. Je ne ferai pas référence ici à certaines bestioles, même s'il s'agit de lucioles des prés. Ainsi n'a-t-on pas calculé les ristournes au plus bas que la loi y autorisait alors que les avances faites précédemment pouvaient laisser croire aux régions que l'excédent central agirait avec plus de compréhension à leur égard?

Ensuite — et là, on s'écarte nettement, si pas de la lettre, du moins de l'esprit des lois d'août 1980 —, la croissance du budget n'a pas été appréciée sur base de l'initial de 1981 et de l'initial de 1982. Cette technique, conceptuellement la plus logique, aurait, en effet, porté les ristournes à près de 3,4 milliards alors qu'en fait,

elles plafonnent à 1,3 milliard. Donner des moyens à une communauté qui représente démocratiquement une autre majorité politique que la sienne, voilà ce à quoi l'exécutif national ne peut se résoudre.

Je l'ai dit, ce n'est pas faire preuve d'un pessimisme exagéré que de dire que l'ensemble de vos faux-semblants mènent en fait le déficit pas loin des 300 milliards. Mais même en acceptant comme base de départ un déficit de 252 milliards — et l'on s'en expliquera sans doute au cours de ce débat important —, il est aisé de montrer que vous ne respectez guère les deux recommandations budgétaires qui avaient été adressées au gouvernement précédent.

Tout d'abord, la Commission des Communautés européennes recommandait, le 22 juillet 1981, de limiter le déficit à 200 milliards, et d'ailleurs, la déclaration gouvernementale du 16 décembre 1981 annonçait votre intention de réaliser cet objectif.

Maintenant, vous nous expliquez que le déficit se situe à 252 milliards parce que les mesures d'économie ne s'appliquent pas sur l'année complète. En fait, à l'échelon primaire, une simple règle de trois montrerait que si les économies avaient porté sur une année entière, elles auraient été d'un tiers supérieures. Le déficit alors se serait trouvé effectivement ramené, non pas à 200 milliards, mais bien à 216. C'est une différence appréciable.

L'autre avis que vous avez ignoré, est celui que le Conseil supérieur des Finances vous avait transmis le 29 juin 1981, qui demandait que le solde net à financer représente 12 p.c. du produit national brut, ce qui, soit dit en passant, représente déjà le double de la moyenne des pays de la Communauté européenne. Vous l'avez d'ailleurs souligné puisque vous l'avez fixé vous-même à 11,8 p.c., si je ne m'abuse.

Bien sûr, les documents que vous nous avez transmis, placent ce solde à 10,3 p.c. en 1982 et annoncent triomphalement une baisse de 1,8 p.c. par rapport à 1981. C'est exact, mais ces chiffres sont obtenus au prix d'une manipulation qui consiste à refuser de faire entrer en ligne de compte le déficit des opérations de trésorerie. Si ce déficit était estimé à son niveau de l'année précédente, soit 26,9 milliards, le déficit global par rapport au produit national brut passerait alors à 11,6 p.c.

De plus, il est fort probable que la dévaluation — je ne veux pas répandre des propos catastrophiques en le soulignant — aggraverait fortement en 1982 la perte sur les opérations de change. Le ministre des Finances n'a-t-il pas déjà reconnu pour les deux premiers mois de l'année, une perte de vingt milliards dont quinze sont imputables à la dévaluation?

Résumons-nous: en cinq mois de gouvernement libéral-social-chrétien, par trois fois au moins: lors du débat d'investiture, à l'occasion du vote des pouvoirs spéciaux, à la suite de la dévaluation, le groupe socialiste a manifesté son inquiétude la plus vive quant à la politique que vous imposez aux pays.

M. Leemans reprend la présidence de l'assemblée

Aujourd'hui, au delà d'affirmations gratuites, nos craintes se réalisent malheureusement.

En dépit de vos affirmations, votre politique ne parvient pas à combattre le chômage, les projections du Bureau du Plan le prouvent; vous faites supporter le poids de la crise principalement par les petits et moyens revenus; ce n'est pas seulement nous, les socialistes, qui le disons, mais aussi les experts du Mouvement ouvrier chrétien et du PSC.

Votre budget se compose pour partie d'artifice, son déficit réel est sous-estimé et, en définitive, ne répond que partiellement aux exigences de la CEE et du Conseil supérieur des Finances.

Le bilan des premiers mois d'action du gouvernement est déjà accablant pour les travailleurs de ce pays. Quelques collègues de mon groupe y reviendront, au cours de ce débat, selon leur discipline respective. Mais, surtout, que nous réserve l'avenir?

Une crainte d'abord. Au niveau de l'élaboration du budget 1983 — vous l'avez évoqué tout à l'heure —, nous avons reconnu vos cibles favorites. Ce budget, prenons-en le pari, résultera une fois encore de sacrifices demandés aux classes laborieuses et d'avantages accordés, sans contrepartie, aux entreprises.

M. De Clercq disait récemment à l'Assemblée générale de la Feb que la balle était dans son camp, exprimant ainsi le doute quant à l'utilisation des avantages concédés aux entreprises.

Pourtant, un espoir se dessine, le prochain scrutin communal où, que vous le vouliez ou non, il sera donné aux citoyens la possibilité de juger votre action.

Gageons qu'à cette occasion, au delà des contingences locales qui y président généralement, la politique gouvernementale sera sanctionnée comme elle le mérite. (*Applaudissements sur les bancs socialistes.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Seeuws.

De heer Seeuws. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Eerste minister, dames en heren ministers, geachte collega's, in de eerste plaats en op mijn beurt wens ik namens de socialistische fractie de rapporteur geluk te wensen met zijn gedegen en objectief verslag over de commissiewerkzaamheden.

Met de debatten over de Rijksmiddelenbegroting — zoals ook door de vorige spreker aangestipt — zijn we in een nieuwe fase beland van het huidige regeringsbeleid, na de volmachtwetten en de daaropvolgende devaluatie van de Belgische frank. Het zou allemaal deel moeten uitmaken van wat de Vice-Premier en minister van Financiën bij zijn toelichting in de Senaatscommissie noemde « een keerpunt in de evolutie van de openbare financiën in het kader van een ruimer globaal herstelplan ».

De besprekingen zullen echter zonder twijfel vooral worden gekenmerkt door het toenemend verzet tegen een snel om zich heen grijpend verarmingsproces van de gewone burger, en vooral van de misdeelden en dus ook van de meest weerlozen onder hen.

Eerste minister Martens pleegde indertijd, toen hij nog zijn eerste christen-democratisch-socialistische regeringen leidde, de toenmalige meerderheid te bezweren dat zij moest kiezen tussen « versoberen » of « verarmen », maar zijn huidige regeringsploeg van centrum-rechtse signatuur heeft duidelijk gekozen voor de tweede optie die hij vroeger met klem en verontwaardiging afwees.

Maar ook de meerderheid die hem nu steunt, voelt zich blijkbaar door de toegepaste volmachttechniek overbodig en buiten spel gezet, want uit de stemmingen in de Senaatscommissie voor de begroting blijkt duidelijk dat deze meerderheid zelfs niet voldoende leden kon verzamelen om geldig met het vereiste aantal leden te kunnen beslissen.

De heer Vanderpoorten. — Ik tel hier één, twee, drie, vier, vijf leden. En naar een redenaar zoals u komen ze zelfs niet luisteren. (*Protest van de heer Humblet.*)

Je parle à M. Seeuws, monsieur Humblet. Vous êtes d'ailleurs un des rares socialistes francophones présents.

M. André. — Et encore, quel socialiste!

De heer Seeuws. — We zijn daarnet galant geweest door geen stemming uit te lokken, hoewel de meerderheid duidelijk niet in voldoende aantal aanwezig was. Ik vind het niet gepast nu een plezierig incident te maken.

Dit belet natuurlijk de oppositie niet, haar controlerende rol te spelen, voor zover de volmachtbesluiten haar dit niet verhinderen, wat wellicht de werkelijke bedoeling was.

Mijnheer de Voorzitter, verschillende leden van de socialistische fractie zullen inzake een aantal specifieke begrotingsaspecten het woord nemen en sommige van onze gerechtvaardigde amendementen verdedigen. Ik zal mij beperken tot de grote lijnen van onze kritiek op de begrotingspolitiek van de huidige regering, daarbij rekening houdend met wat parallel daarmee voorbereid en uitgevoerd wordt.

Maar vooraf kunnen we in het openbaar niet genoeg onderstrepen dat het begrotingsobjectief voor 1982 van maximaal 200 miljard, zoals dat vorig jaar nog door de Hoge Raad voor Financiën en door de Europese Commissie werd vooropgesteld, door deze regering niet wordt nageleefd. De PVV die dit bedrag toen als rampzalig blokkeerde, — en dit is toch juist, mijnheer Vanderpoorten — verdedigt nu zonder meer een deficit van 252 miljard, dat zeker nog veel groter zal worden.

Uit de besprekingen in de commissie blijkt inderdaad dat de ontvangsten met nagenoeg 40 miljard zouden zijn overschat en dat bovendien wellicht onvoldoende rekening werd gehouden met de gevolgen van de indexblokkering en van de devaluatie. Naast 37 miljard afbraak, waarbij zelfs de kleinsten niet werden gespaard, treft men in de voorstellen nog 15 miljard besparingen aan die alleen

zouden kunnen worden gerealiseerd door de tewerkstelling in de overheidssector en in het onderwijs nog drastischer te verminderen, wat door de huidige regering prompt wordt tegengesproken.

Ondertussen begint de gewone burger ook de nefaste gevolgen te ervaren van de in februari van dit jaar nog uitgevoerde devaluatie van de Belgische frank. Deze regering opteerde nochtans bewust voor de devaluatie. Wij herinneren ons dat een aantal CVP-prominenten en bevriende dagbladen daarvoor trouwens openlijk hadden gepleit en dit terwijl de regering in deze Hoge Vergadering tijdens de debatten over de volmachtwetten iedereen verontwaardigd te rechtwees die het woord devaluatie in de mond durfde te nemen of die er op zinspeelde.

Maar onmiddellijk na de devaluatie blokkeerde de rechtse pers: «Enfin un gouvernement qui gouverne» en einde april schreef een bekend beursblad: «Il n'a fallu que 3,5 milliards pour défendre le franc belge la semaine dernière.»

Het is intussen bekend dat, sinds de devaluatie, de Nationale Bank op twee maanden tijd 55 miljard reserves heeft moeten verkopen om de Belgische frank te ondersteunen en de afwijking tussen de vrije en de officiële koers nog altijd omstreeks 8 pct. is.

Belangrijk voor de gewone man is dat de beoogde prijzenblokkering, die een essentiële voorwaarde is om de devaluatie te doen slagen, compleet is misgelopen. Zoals de Eerste minister er daarnet nog op zinspeelde, spreekt de bevoegde minister nu wel over de voortzetting van wat hij noemt selectieve prijzenblokkering tot het einde van dit jaar. Nochtans kennen niet alleen wij maar ook iedere burger van dit land nu wel de lange reeks aanzienlijke prijsverhogingen, die ondertussen werden toegestaan.

Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, precies in zo'n periode van devaluatie, waarbij zogenaamde begeleidingsmaatregelen bij volmacht door de regering werden uitgevaardigd, en waarbij duidelijke beleidsopties moeten worden genomen, slaagt deze regering erin een begroting in te dienen die door specialisten vooral gekenmerkt wordt door onduidelijkheid en door gebrek aan sociale selectiviteit.

Door het nemen van onrechtvaardige besparingsmaatregelen, die vooral de sociale zekerheid en de onderwijssector zullen treffen, wordt de economische crisis, waarmee we nu reeds zolang worstelen, omgezet in een sociale crisis en, indien we niet opletten, in een werkelijke crisis van het regime.

De regering schijnt natuurlijk met een te verwachten economisch herstel, maar de maatregelen die tot hertoe werden genomen, zijn er vooral op gericht de grote bedrijven en de holdings nog sterker te maken, zonder enige zekerheid van investering en van tewerkstelling, terwijl de kleine en middelgrote ondernemingen en de zelfstandige arbeiders die het slachtoffer zijn van een gebrek aan inkomen samen met alle andere werknemers, loon- en weddetrekkenden, de zwaarste klappen zullen te verduren krijgen. Eén en ander brengt mee dat de koopkrachtvermindering in 1982 gemiddeld mag worden geraamd op 10 pct.

Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, dit brengt er ons toe opnieuw te wijzen op de catastrofale economische en sociale impact, die de lineaire en in het wilde weg inkomensoverheveling van de gezinnen naar de bedrijven betekent, zonder dat er ook maar enige garantie is voor een echte economische heropleving en vooral voor de tewerkstelling. De regering gaat trouwens uit van 520 000 werklozen in 1982, dit is netto 60 000 meer dan vorig jaar. De kans is helaas groot dat de impact van alle volmachtmaatregelen, de werkloosheid nog zal opdrijven.

De gezinnen zullen bovendien niet alleen worden getroffen door drastische inkomensverminderingen, maar ook nog door de aanzienlijke prijsverhogingen die ondertussen werden toegestaan en die een directe weerslag hebben op de koopkracht uiteraard. Maar terwijl op de vervangingsinkomens voor werklozen, gepensioneerden, invaliden en zieken zwaar moet worden ingeleverd, krijgen de hoge inkomens aanzienlijke geschenken. Zo wat betreft de zogenaamde bijdrage van de inkomens boven de 3 miljoen frank, die niet alleen fiscaal aftrekbaar zijn; bovendien wordt de verplichting om in te schrijven op aandelen of obligaties afgeschaft. Daarenboven zou de regering volgens haar eigen verklaringen aan een hervorming van de personenbelasting werken, waardoor de marginale aanslagvoeten voor de hoge inkomens nog zouden verminderd worden.

Bij dit alles dient te worden aangestipt dat de regering blijkens het verslag van de besprekingen over de volmachtwetten, het verlies aan belastingopbrengsten voortspruitend uit de inkomensdalingen

met $\pm$ 3 pct. op circa 22 miljard frank heeft geschat. Maar in de Rijksmiddelenbegroting die ons wordt voorgelegd, werd slechts 3,6 miljard ingeschreven. Dit wijst eens te meer op een onjuiste voorstelling van de begrotingscijfers, zodat we ons terecht aan een veel groter tekort zullen mogen verwachten.

Veel erger is echter nog dat deze Rijksmiddelenbegroting voor het eerst het begin van de afbraak van ons sociale-zekerheidssysteem inhoudt door het opgeven van het zo geprezen solidariteitsbeginsel en door het afzwakken van de idee van het verzekeringsprincipe. Daardoor is de weg nu vrij naar privatisering, niet alleen van de kleine risico's inzake ziekte- en invaliditeitsverzekering, maar ook van de pensioenen, geruggesteund door een publiciteitscampagne van de grote financiële instellingen en banken die van deze onzekere periode handig gebruik maken om in de plaats te treden van de solidariteit onder alle werknemers en zelfstandigen.

Ondertussen worden de laatste reserves van de betalingskassen uitgeput. In de loop van het jaar kunnen helaas kasmoelijkheden en eventuele vertraging bij de uitbetaling worden verwacht van pensioenen, van kinderbijslagen en van vergoedingen voor ziekte- en invaliditeitsverzekering. De voorziene besparingen van 20 miljard zijn trouwens voor 17,5 miljard verkapte lasten, die, zonder rekening te houden met het persoonlijk inkomen, uitgesmeerd worden over alle lagen van de bevolking. Maar ook de zwaksten worden niet gespaard. Het principe van de kosteloze verzorging van de WIGW's wordt prijsgegeven, waardoor de laagste inkomens de lasten dragen van 1,5 miljard frank.

De voorziene maatregelen zijn daarenboven niet ingepast in een politiek op lange termijn: er zijn geen structuurhervormingen gepland, zodat wij volgend jaar opnieuw en voor nog erger problemen zouden kunnen komen te staan. Inzake gezondheidszorg wordt integendeel ieder progressief beleid afgeremd en wordt de door alle wetenschappelijke studies aangeprezen eerstelijnsgezondheidszorg voor vele jaren gehypothecerd. Terloops dient daar nog aan toegevoegd te worden, — de vorige spreker heeft er allusie op gemaakt — dat alhoewel het gezondheidsbeleid een gemeenschapsmaterie is en de maatregelen in verband met het ziekenhuiswezen financiële gevolgen hebben voor de gemeenschappen, er naar verluidt ter zake geen enkel overleg is geweest met de deelregeringen.

Inzake de besparingen in de werkloosheidssector worden zowel de vergoedingen vast verminderd voor een totaal van 12 miljard als de fiscaliteit verhoogd met circa 2,5 miljard. De maatregelen treffen duidelijk het hardst de zwaksten, namelijk de jongeren en de vrouwen. Waar de meeste werklozen 4 pct. zullen moeten inleveren, bedraagt voor deze categorieën de inlevering 10 tot 60 pct. naargelang de «fourche» waarvoor zij in aanmerking komen.

Maar in de onderwijssector tasten de voorstellen van de Regering de kwaliteit van het onderwijs zelf aan en bedreigen ze rechtstreeks vele duizenden arbeidsplaatsen. Het vernieuwd secundair onderwijs wordt echter het kind van de rekening, wat er dan weer op neer komt dat het rijksonderwijs ernstig in zijn specifieke opdracht wordt belemmerd. Terwijl men in het kader van een economisch herstel precies in de geesten zou moeten investeren, lukt deze regering erin om via de begrotingen de Staat de middelen te onttrekken om zijn onderwijs op de meest efficiënte manier en op de toekomst gericht te organiseren.

Wij willen hierbij in het bijzonder onderstrepen dat de universiteiten en de andere wetenschappelijke instellingen, naast hun onderwijsopdracht ook belangrijke taken te vervullen hebben bij het vinden van nieuwe wegen voor onze economische en sociale relance. Wat dat betreft staat deze begroting dan ook model voor een maatschappijkeuze die niet de onze is.

Eenzijds wordt nagenoeg 140 miljard ingeleverd door de gezinnen — waarvan 40 miljard nieuwe belastingen — en naar de bedrijven overgeheveld, zonder enige garantie van aanwending voor nieuwe investeringen, maar blijkbaar in de heilige overtuiging dat het wonder van de vrije markteconomie die ons tot hertoe zo deerlijk in de steek heeft gelaten mettertijd nieuwe werkgelegenheid zal scheppen.

Een en ander zou moeten omdat er te veel privé-consumptie was, maar ondertussen blijft men weigeren, omwille van de vrije concurrentie — die andere neo-liberale heilige koe — ook maar iets te ondernemen tegen abusieve, overdreven en misleidende dure reclame-technieken die de niets-vermoedende consument — en vooral de meest weerlozen, die ook vaak de economisch zwaksten zijn — blijft aanzetten om dikwijls nutteloze dingen te kopen of er dure le-

ningen voor aan te gaan. Zo vond minister Knoop het onlangs nog nodig de beperkingen op de lichtreclames af te schaffen.

Het is anderzijds ook de fundamentele keuze tussen een herverdeling van de lasten door ze op de sterkste schouders af te wentelen, of door wat de huidige regering voorstelt, de lasten op de breedst mogelijke en gemakkelijkst pakbare groep te laden, ongeacht hun inkomsten. Maar daar waar de bescheiden inkomens ook moeten inleveren en waar vooral op de sociale departementen en op onderwijs, zwaar bezuinigd wordt, vindt men op Landsverdediging nog de nodige middelen voor de prefinanciering van gesofisticeerde wapens ten bedrage van honderden miljoenen, en voor de aanzet naar wij vernemen uit alle bronnen, tot de installatie van de kernraketten, waartegen nochtans overal in Europa, en ook in ons land, grote volksmassa's in het verzet zijn gekomen.

Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, ik besluit. Deze Rijksmiddelenbegroting is politiek gezien helaas de juiste weergave van het huidige regeringsbeleid. Het zijn de slachtoffers van de crisis die het gelag mogen betalen. De voornaamste gevolgen van dit beleid zijn dat men de problemen afwentelt op bepaalde buurlanden, gedeeltelijk althans, waardoor het gevaar voor een deflatiespiraal ontstaat, dat in het binnenland op een onrechtvaardige manier een reële verarming van een belangrijk deel van de burgerbevolking op grote schaal wordt georganiseerd, en dat we terugkeren naar een neoliberaal model van de 19e eeuw, met het terugschroeven van de overheidsuitkomsten, het terugschroeven van welzijn inzake onderwijs en cultuur en het ontnemen van belangrijke financiële mogelijkheden voor de creatie van tewerkstelling, onder meer door overheidsbestellingen. Tenslotte is het ergste wat de burgers van dit land kan overkomen de door sommigen beoogde privatisering van de sociale zekerheid, zoals dit voor de ziekteverzekering en pensioenen reeds door een aantal prominente liberale denkers is gelanceerd, met nu als sluitstuk van het klavertje van drie de idee om ook de werkloosheidsverzekering naar de private commerciële sector toe te spelen.

Als dit alles het resultaat moet zijn, mijnheer de Eerste minister, van een CVP-PVV regering, waaraan toch ook de Christelijke Arbeidsbeweging haar medewerking verleent, dan weten wij wat er ons te doen staat en zullen we ons in ieder geval met al de macht waarover wij beschikken in het Parlement en als het moet daarbuiten, met hand en tand blijven verzetten tegen deze nefaste regeringspolitiek van centrum-rechts.

Wij willen in geen geval een terugkeer naar de « armenbureaus », die fataal het gevolg zouden zijn van het eventueel invoeren van een negatieve inkomstenbelasting, zoals die door een ander vooraanstaand PVV-voorman werd gelanceerd. Wij zijn daarenboven bijzonder verontrust door de nevenverschijnselen die ons allemaal betreffen, waarmee deze politiek, die door de Rijksmiddelenbegroting wordt benadrukt, gepaard gaat. Ik denk aan de groeiende onverdraagzaamheid die om ons heen grijpt, aan de toenemende greep, ook van deze regering, op de media, die ons verontrust, op de vernieuwde uitingen van racisme, op de blinde jacht op de werklozen, op de inbreuken op de privacy en op het steeds uitdagender en drierster optreden van de rijkswacht.

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Eerste Minister, dames en heren, wij herhalen met klem dat de Vlaamse socialisten op generlei wijze deze antisociale coalitie ter hulp zullen snellen, mocht zij in de verdrukking komen. Wij bevestigen nadrukkelijk dat een eventuele toekomstige deelneming van de Vlaamse socialisten aan het beleid bijgevolg een grondige en duidelijk herkenbare ommezwaai van de politieke opties veronderstelt die in deze Rijksmiddelenbegroting liggen vervat en dat zulks ook de schrapping meebrengt van de antisociale keuzen die nu werden gemaakt inzake sociale zekerheid en fiscaliteit in de zin van hun vervanging door maatregelen die in de richting moeten gaan van een veel grotere solidariteit vanwege de meest gegoeden via een vermogensbelasting, een strenge aanpak van de fiscale fraude, in plaats van een afzwakking, en van een controle op de kapitaalverrichtingen.

Wij wensen hierbij de nadruk te leggen op een tewerkstellingspolitiek, op de bestrijding van de levensduurte en op de toepassing van een strikte prijzencontrole, evenals op het opheffen van de verwerpelijke maatregelen inzake kinderbijslag en op de fundamentele hervorming van de stelsels van de sociale zekerheid, waardoor onder meer hun financiële toekomst veilig wordt gesteld en de nog bestaande discriminaties worden weggewerkt. Wij wensen tenslotte de vrijwaring van de echte solidariteit tussen de actieven en de niet-actieven door een betere verdeling van de beschikbare arbeid.

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Eerste minister, de Vlaamse socialisten zullen dan ook deze Rijksmiddelenbegroting voor 1982 niet goedkeuren, aangezien zij in genen dele beantwoordt aan de door hen ten gunste van de breedste lagen van de bevolking vooropgestelde politiek. (*Applaus op de socialistische banken.*)

M. le Président. — La parole est à M. Hatry.

M. Hatry. — Monsieur le Président, messieurs les ministres, mesdames, messieurs, l'examen des budgets aujourd'hui en séance publique du Sénat, présente plusieurs particularités.

Tout d'abord, en raison des crises gouvernementales successives, les budgets en question ont été déposés à la Chambre à un moment où un tiers de l'exercice était déjà entamé et sont soumis au Sénat lorsque cinq douzièmes de l'année en cours se trouvent derrière nous. Probablement plus de la moitié des sommes engagées dans ces budgets sont déjà dépensées.

Ensuite, le gouvernement se trouve confronté avec une situation de plus grande facilité, car un exercice en cours est plus aisé à estimer dans ses résultats définitifs que lors de la préparation budgétaire habituelle où l'on est censé estimer les perspectives d'un exercice au cours du mois de juillet de l'exercice antérieur.

En troisième lieu, ce même gouvernement se trouve confronté avec une obligation de plus grande sincérité et de plus grande honnêteté que dans le cas courant, car des informations précises sont déjà disponibles sur l'évolution de l'exercice entamé.

Enfin, le gouvernement se veut celui du courage, du changement et de la clarté. Ceci implique une attitude différente de ses prédécesseurs qui n'ont pas autant que lui mis en exergue ces trois qualités dans leur présentation budgétaire.

Tout ceci doit nous amener à regarder avec d'autant plus de rigueur les documents qui nous sont soumis et à examiner avec un esprit critique, quelle que soit notre sympathie pour l'action entreprise, les projets de budgets pour vérifier s'ils sont bien à la hauteur des ambitions formulées.

Lors des deux débats sur les pouvoirs spéciaux et lors du réajustement monétaire, en février 1982, le gouvernement a fourni des indications saisissantes sur la dérive de notre économie. Je m'en voudrais de ne pas répéter quelques indications de la situation dramatique que nous enregistrons à ce moment.

En matière de chômage: 2,4 p.c. de la population active en 1973; 11,6 p.c. en 1981 contre 7,8 p.c. de moyenne européenne.

En matière de balance commerciale, plus 0,8 p.c. en 1973, en pourcentage du produit intérieur brut; moins 7,2 p.c. en 1981 et moins 1,2 p.c., moyenne européenne.

Déficit de l'Etat en pourcentage du produit national brut: moins 2,9 p.c. en 1973; moins 12,7 p.c. en 1981 et moins 4,4 p.c., moyenne européenne.

Ces chiffres sont suffisamment dramatiques. Ils représentent, par rapport à la norme du passé, une aggravation qui est le produit de la détérioration mondiale, du laxisme aussi qui a toujours caractérisé la politique budgétaire belge et, enfin, de la dégradation de notre compétitivité internationale.

A l'arrière-plan de cette situation, nous trouvons, bien entendu, des données objectives dramatiques: le coût salarial et d'une façon générale les coûts de production excessifs; un endettement démesuré des pouvoirs publics, dont le train fou lancé dans le brouillard des années 1960 et 1970 n'était que la prémonition; des taux d'intérêt réels de plus de 7 p.c. en Belgique, qui n'existaient pas dans notre économie jusque récemment, dépassant de près de 4 p.c. ceux de nos partenaires de la CEE; un investissement insuffisant ne représentant que 16 p.c. du produit intérieur brut, contre 27 p.c. il y a dix ans; une kyrielle de faillites industrielles ou commerciales, sans précédent dans notre histoire; un manque d'innovations technologiques et d'initiatives nouvelles, en général, résultant très largement du manque d'attrait de notre pays pour toute entreprise nouvelle; une fiscalité dévorante se détruisant elle-même et paralysant à la fois l'initiative des entreprises, tout autant que le zèle des indépendants et des cadres.

Le gouvernement est entré en fonction avec des objectifs précis d'ajustement. Le rythme de son action a récemment été, sur ce plan, à la hauteur des ambitions de ceux qui le soutiennent. Ses initiatives sont nombreuses.

Sur le plan formel, tout d'abord, il n'est besoin que de constater que, du 15 février au 6 mai 1982, 45 arrêtés de pouvoirs spéciaux ont été publiés au *Moniteur belge*. Les différents « trains » de l'action gouvernementale ont eu pour but de rétablir la confiance, de modérer les coûts des entreprises, de rétablir les possibilités pour celles-ci de faire appel au capital à risque, de stimuler le travail des indépendants, d'éliminer certaines charges fiscales qui avaient totalement tué les activités économiques auxquelles ces charges s'appliquaient, d'encourager l'emploi, d'améliorer l'équilibre des finances publiques, de contribuer au sauvetage de secteurs économiques importants pour le pays.

Incontestablement, les décisions gouvernementales ont rétabli le sentiment, chez tous nos concitoyens, que nous avons enfin un gouvernement qui gouverne par rapport à l'effacement complet du pouvoir exécutif que nous avions l'habitude d'enregistrer au cours des années écoulées. Un choc salutaire est intervenu. L'ère nouvelle ambitionnée par le gouvernement n'est plus un mirage ou un songe creux; elle se profile à l'horizon.

Sur le plan concret du budget, le gouvernement a cherché à déposer un document précis qui se situait dans la ligne de ce que nous demandaient les Communautés européennes, à savoir de se rapprocher autant que possible d'un déficit budgétaire net à financer de 200 milliards de francs au maximum pour 1982.

Or, cette demande date, constatons-le, de l'été 1981. Une série de mesures qui ne sont pas prises avant le début d'un exercice budgétaire ou, dans le cas de l'enseignement, avant le début d'une année académique ou scolaire, ne peuvent porter leurs effets qu'après de nombreux mois. D'où un effort de réduction du déficit net à financer qui ne ramène celui-ci qu'à 253 milliards au lieu des 200 milliards demandés.

Rappelons qu'à ce sujet, si les projections du précédent gouvernement s'étaient réalisées, le solde net à financer aurait dépassé 350 milliards.

Ces chiffres peuvent soulever, nous semble-t-il, une double réflexion: l'une rassurante, l'autre non.

Tout d'abord les mesures, toute chose étant égale d'ailleurs, appliquées dans certains cas à partir de septembre, ou d'octobre 1982, comme des économies dans l'enseignement ou, dans d'autres cas, à partir de leur approbation dans le cadre des pouvoirs spéciaux, entraînent, en raison de leur maintien en 1983, des économies bien supérieures à celles que ces mêmes mesures permettent d'enregistrer en 1982.

A l'inverse, il faut reconnaître également que l'on ne peut comparer un déficit en budget déposé à un déficit en budget réalisé. Dans cette optique, et malgré la confiance que nous témoignons au gouvernement, nous ne pouvons nous abstenir d'une certaine inquiétude. Celle-ci se fonde à la fois sur le traditionnel laxisme budgétaire, dont on ne se débarrasse pas en une année, sur le maintien d'artifices budgétaires dont nous aurions voulu qu'ils disparaissent définitivement dans le cadre d'une nouvelle politique, sur la politique dont on nous annonce certains éléments à l'heure actuelle, enfin sur les données statistiques dont nous disposons en matière de fiscalité.

La pratique budgétaire belge ne peut pas nous conduire à la complaisance. On a toujours accepté, sans plus, que les investissements publics soient d'office couverts par des emprunts et que des emprunts une fois contractés par l'Etat ne soient jamais remboursés, mais toujours renouvelés. Ceci nous conduit à une masse d'emprunts du secteur public, en 1982, qui n'est pas éloignée de 800 milliards; une somme insoutenable, tant par son capital que par ses intérêts.

Voyons, en dehors de cette faiblesse générale, trois points critiques.

Malgré la bonne volonté incontestable et l'action positive que le gouvernement a déployées, on ne se débarrasse pas en cinq mois d'une routine et de traditions administratives néfastes. Qu'on veuille bien me signaler le dernier exercice budgétaire au cours duquel il n'a pas été nécessaire d'accorder des feuillets de crédits supplémentaires une fois l'exercice écoulé. J'ose espérer que le changement affectera aussi cette pratique néfaste. Mais je crains qu'il faille davantage tailler en profondeur pour l'éviter. Aussi ne serai-je pas étonné si nous nous trouvons à un moment donné devant l'impossibilité de réaliser concrètement certains des assainissements indispensables. Je fais pleinement confiance au gouvernement pour qu'il y arrive, mais il me semble qu'il faudrait davantage modifier les règles

habituelles qui nous ont tant nui dans le passé, si l'on veut éviter des feuillets supplémentaires au budget de 1982. Je compte bien que le gouvernement prenne les mesures qui s'imposent en cette matière.

Deuxième réflexion: elle s'applique surtout aux recettes affectées et, dans une moindre mesure, aux dépenses débudgétisées.

Depuis de nombreuses années les leaders politiques, les spécialistes des finances publiques, les hauts fonctionnaires se plaignent de ne pas voir le budget être le reflet correct de l'intégralité des dépenses et des recettes. Le changement que le gouvernement, appuyé par sa majorité, souhaite réaliser aurait, à mon sens, impliqué une plus grande vérité à ce point de vue.

Or, il faut bien constater que le tableau figurant à la page 83 du rapport de notre rapporteur et qui résulte de demandes de plusieurs membres de la commission des Finances, n'est pas un reflet d'une plus grande transparence.

En effet, 30 milliards 500 millions de recettes, en fait principalement fiscales, sont affectées à des dépenses diverses du budget surtout sociales et de commerce extérieur, normalement financées par le budget ordinaire. De plus, des recettes fiscales importantes des Douanes et Accises, de TVA et d'Enregistrement, à concurrence de 27 milliards 850 millions, se situent également en dehors des normes budgétaires dans le cadre de l'opération Maribel.

En fin de compte, les recettes fiscales et parafiscales qui se situent en dehors du budget dépassent 66 milliards, soit environ 6 p.c. du budget. La clarté aurait impliqué que ceci figurât au poste approprié, tant de recettes que de dépenses du budget. J'espère que l'année 1983 verra ces sommes allouées aux rubriques, tant des recettes que des dépenses, où elles devraient figurer.

On peut s'interroger d'ailleurs sur le point de savoir si les sommes en question figurent bien dans les montants que le budget prévoit au titre de recettes fiscales ou parafiscales, lorsqu'elles sont présentées pour déterminer l'impact de la fiscalité et de la parafiscalité dans les annexes II et III du rapport sur les mêmes budgets qui a été présenté à la Chambre.

Troisième réflexion, monsieur le Président, messieurs les ministres, chers collègues: elle concerne la question de savoir si les perspectives nous permettent d'espérer que les assainissements qu'on nous annonce seront réalisés.

Le budget est le reflet d'une politique déterminée. Il ne saurait s'améliorer si la politique qu'on suit ne s'améliorait pas, elle. Or, il faut bien reconnaître que si le gouvernement a témoigné d'un grand courage dans le traitement qu'il a appliqué pour permettre le retour à une certaine compétitivité de nos entreprises, en est-il de même pour l'assainissement des finances publiques?

Dans ce domaine, un poste très important est constitué par les dépenses fonctionnelles des services publics et, en particulier, par le coût de l'administration.

Si on a la curiosité de vérifier l'évolution du nombre de fonctionnaires à la page 73 du rapport de la commission des Finances du Sénat, on constate que si, dans l'ensemble, la croissance de l'occupation du personnel dans les services publics a été de 36,4 p.c. de 1971 à 1981, on peut distinguer deux extrêmes: d'une part, les organes d'intérêt public, à savoir les institutions rendant des services économiques et les corps spéciaux croissent le moins, respectivement 21,3 p.c. et 19,6 p.c.; à l'autre extrême, l'Education nationale a crû de 45,4 à.c. et les pouvoirs subordonnés — provinces, communes — de 54,6 p.c.

En même temps que ces chiffres manifestement excessifs sont rendus publics, le gouvernement envisage une garantie d'emploi dans le secteur public pour trois ans qui rend impossible une réduction appropriée des dépenses dans certains secteurs, où comme à l'Education nationale, les besoins vont se réduire massivement dans les années à venir suite à la réduction du nombre d'enfants arrivant à l'âge scolaire.

Dans la mesure où le gouvernement veut rendre crédible sa politique d'assainissement des finances publiques, il devra incontestablement concilier le pacte pour l'emploi avec sa volonté d'assainissement. Ce ne sera pas chose facile.

Néanmoins, s'appliquant au budget de 1982, je ne dirai pas que tout ceci est extrêmement grave.

Venons-en au budget de 1983.

La réorientation de la politique générale du gouvernement vers un redressement en profondeur des finances et de l'économie du pays est suffisamment patente pour que ces péchés puissent être, à ce stade-ci, qualifiés de véniels à l'égard d'un budget dont le gouvernement n'a pas eu la maîtrise dès le début.

Le premier budget dont le gouvernement aura totalement la maîtrise sera celui de 1983. C'est à ce moment qu'il nous sera possible de juger de la réalité de la rupture avec les pratiques laxistes du passé.

C'est à ce moment que le gouvernement pourra montrer sa volonté de changement. Ceci devra se marquer dans la forme et j'en ai déjà dit assez en ce qui concerne les recettes affectées, le manque de clarté en matière d'investissement et de frais de fonctionnement et la présentation de l'intégralité des charges fiscales et parafiscales.

En ce qui concerne le fond, le gouvernement envisage une réforme fiscale fondamentale pour 1983.

A ce sujet, l'accord de gouvernement du 16 décembre 1981 prévoit ceci: «Le gouvernement n'alourdira pas la pression globale, fiscale et parafiscale actuelle, mais, par contre, il encouragera la population active par un aménagement de la fiscalité sur le travail et la famille.

C'est pourquoi, pour l'année 1983, une réforme approfondie de la fiscalité des personnes physiques sera mise en œuvre, partant de trois principes: simplicité, équité et efficacité des structures d'impôts. Le gouvernement visera plus spécialement à réaliser les trois objectifs suivants: 1° instaurer la progressivité familiale de l'impôt en tenant compte du nombre de personnes à charge; 2° réduire le niveau excessif des taux d'imposition marginaux; 3° traiter fiscalement tous les revenus réels sur le même pied. Dans ce cadre, on supprimera la globalisation à l'impôt des personnes physiques, du revenu cadastral de l'habitation occupée par son propriétaire.»

Ceci indique clairement que, dans ce projet de réforme, sont mis sur le même pied la progressivité familiale de l'impôt, le niveau excessif des taux d'imposition marginaux et la globalisation à l'impôt des personnes physiques du revenu cadastral de l'habitation occupée par son propriétaire.

Il ne convient pas de privilégier un de ces objectifs par rapport aux autres.

Il est, par conséquent, essentiel que, étant donné certains projets qui circulent déjà dans le public, le gouvernement affirme avec force que la fiscalité et la parafiscalité marginale ne seront pas augmentées par rapport à ce qui était en vigueur au moment où le gouvernement a pris ses fonctions.

Notre appui à ce budget de transition de 1982 repose sur la conviction que le budget de 1983 se réalisera dans le respect des engagements pris par le gouvernement et sur la conviction que les orientations du budget 1982 qui, pour nous, libéraux, ne sont pas défendables, seront redressées.

J'en mentionnerai quelques-unes à titre illustratif:

D'une part, le tableau en annexe 2 du rapport de la Chambre donne l'évolution de l'ensemble de la charge globale exprimée en pourcentage du produit national brut, tant en ce qui concerne les recettes fiscales que les cotisations de sécurité sociale.

Ce tableau, à mon sentiment, n'échappe pas à certaines critiques, dans la mesure où il ne prend pas en compte les recettes affectées. Mais, même tel qu'il est élaboré, il révèle la croissance extraordinairement abusive de la fiscalité et de la parafiscalité, puisque, depuis l'instauration de la réforme fiscale de 1962, la part affectée aux pouvoirs publics est passée d'un quart du produit national brut à 43 p.c. de celui-ci, à quoi il convient d'ajouter le solde net à financer, qui se situe, lui, à près de 13 p.c., ce qui fait plus de 56 p.c. du produit national brut, contre 27 p.c. il y a vingt ans. C'est cette évolution que nous ne pouvons plus tolérer. Elle est insupportable. D'autre part, dans les recettes fiscales nous constatons que les impôts directs, c'est-à-dire ceux qui pèsent sur l'activité économique des indépendants, des professions libérales, des entreprises industrielles ou commerciales, bref, sur tout ce qui est productif du produit national brut, sont passés de 40 p.c. en 1961 à 60 p.c. en 1982, pendant que les impôts indirects, c'est-à-dire ceux qui reposent sur la consommation, sont passés au cours de cette période de 60 p.c. à environ 40 p.c. Cette répartition, stimulée par l'inflation des dernières années et la non-adaptation des barèmes fiscaux, n'est pas admissible.

Nous devons nous efforcer de revenir à un équilibre plus sain entre impôts indirects et impôts directs, pour renverser la tendance à toujours taxer davantage les revenus du travail, que nous avons connue jusqu'à présent.

J'ajouterai, bien entendu, que tout ceci doit se faire dans le cadre d'une réduction progressive de la charge fiscale globale.

En troisième lieu, c'est avec étonnement que nous constatons, sur le plan institutionnel, qu'il est question, dans certains milieux, à la fois d'augmenter le nombre de pouvoirs qui seraient autorisés à prélever des charges fiscales et à «libérer» les droits de certains de ces pouvoirs.

En 1980, lors de la réforme des institutions, les libéraux s'étaient prononcés clairement sur trois pouvoirs taxateurs et pas un de plus: à savoir l'Etat, les régions ou communautés et les communes.

Les provinces ne conservaient que de façon transitoire les ressources qui étaient les leurs à ce moment, sans pouvoir en modifier le niveau, en attendant que les sommes qui leur étaient nécessaires pour leur fonctionnement leur soient allouées par les nouvelles autorités mises en place.

Or, que constatons-nous aujourd'hui avec regret, nous, libéraux, qui ne voulons pas soumettre les contribuables à des pouvoirs taxateurs en cascade?

On veut restituer une autonomie de taxation aux provinces, sans pour autant plafonner ou limiter à due concurrence celle des autres autorités; on veut «libérer» la fiscalité communale, espérons-le au moins dans certaines limites, et sous la responsabilité des pouvoirs communaux; au moins à Bruxelles, subsiste aussi le pouvoir taxateur d'agglomération.

Ce n'est pas au détriment du contribuable que devra se faire la clarification en cette matière.

La responsabilité de tous les mandataires à tous les niveaux doit être, en tout cas, engagée. Chaque pouvoir doit avoir ses responsabilités et ces responsabilités ne peuvent être masquées par l'appel à des garanties provenant d'autres échelons du pouvoir. Si des mandataires mettent l'institution dont ils sont responsables en faillite, ils doivent être sanctionnés eux-mêmes.

Monsieur le Premier ministre, chers collègues, j'en arrive à ma conclusion.

La réforme entamée en 1982, comme je l'ai indiqué plus haut, doit être poursuivie dans le budget de 1983.

Les assises d'une amélioration fondamentale des finances publiques ont été posées. Notre confiance vigilante repose sur l'espoir que le gouvernement poursuivra sur sa lancée.

Un vieux proverbe dit: «Qui aime bien, châtie bien.» Peut-être le discours que j'ai prononcé n'est-il pas, dans tous ses éléments, un discours d'approbation.

Ce n'est pas par un accord sans réflexion et sans réserve qu'on peut le mieux appuyer l'action du gouvernement. C'est par une sincérité sans faille et par un appui actif que nous estimons que l'action gouvernementale est la mieux soutenue. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer de Bruyne.

De heer de Bruyne. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Eerste minister, geachte leden van de regering, dames en heren, een senator die zich behoorlijk heeft voorbereid op de openbare bespreking van de Rijksmiddelenbegroting voor het begrotingsjaar 1982, de Rijks-schuldbegroting voor hetzelfde jaar, en de aanpassing van de Rijks-schuldbegroting voor het begrotingsjaar 1981, en die daarenboven deelgenomen heeft aan de werkzaamheden van de commissie voor de Financiën, beseft maar al te goed dat het vrijwel onmogelijk is in dit debat nog iets ter sprake te brengen dat niet reeds is behandeld in de basisdocumenten van dit debat en tijdens de ermee verbonden werkzaamheden.

Dit zijn namelijk de wetsontwerpen zelf daareven vermeld, de algemene toelichting op de begroting van de ontvangsten en de uitgaven voor het begrotingsjaar 1982, de namens de commissie uitgebrachte verslagen van collega's Poulet en Lagae, die ik graag feliciteer met hun voorbeeldig werk, en ook het verslag van kamerlid Diegenant dat ik heb gelezen, evenals het *Beknopt Verslag* van de vergaderingen van de Kamer van 27 tot 29 april gewijd aan de bespreking van de Rijksmiddelenbegroting en de Rijks-schuldbegroting.

In verband hiermee wens ik te zeggen dat parlementsleden die er de nodige tijd voor over hebben wel goed ingelicht kunnen zijn over 's lands financiën, zonder daarom hetzelfde kennispeil te bereiken als de uitvoerende macht.

In onderhavig Senaatsverslag van de heer Poulet worden bijvoorbeeld op de bladzijden 14 tot 17 zeer belangwekkende bijzonderheden gegeven over de werking van de Schatkist. Dit onderwerp wordt dan nog eens hernomen op vraag van een commissielid dat meer wilde weten over de pro-memoriestap inzake de schatkistver-

richtingen voor het jaar 1982. Een verwijzing naar de bladzijden 78 tot 82 van het verslag van collega Poulet moge hier volstaan, onder meer om erop te wijzen dat wij heel wat vernemen over de derden-gelden en de emissie- en delgingsverschillen. Ik zal dit verslag een plaats geven in mijn bibliotheek naast de gebruikelijke handboeken van de overheidsfinanciën.

De heer Poulet's ijver was zo onblusbaar dat de algemene bespreking in de commissie werd ingeleid door hemzelf. Die inleiding kunt u terugvinden op de bladzijden 22 tot 27 van het verslag. Daarop volgen de antwoorden van de ministers van Financiën en Begroting, wat ons brengt tot bladzijde 34.

In die antwoorden spreekt de minister van Financiën, nochtans van nature uit een vriendelijk man, in allesbehalve lovende bewoordingen over zijn voorgangers, met wie hij nu in dezelfde lekke boot zit. Omdat ik als oppositiedid het niet scherper kan zeggen dan de huidige minister van Financiën, zal ik hem citeren:

« De toestand waarin wij ons nu bevinden, is het resultaat van de manier waarop de overheidsmiddelen de laatste jaren zijn gebruikt. Toen de Staat financieel gesproken nog over enige bewegingsvrijheid beschikte, had de begroting het instrument kunnen zijn van een beleid gericht op het overstijgen van de crisis, b.v. door het stimuleren van nieuwe technieken, het bevorderen van het particulier initiatief, de steun aan het fundamenteel en het toegepast wetenschappelijk onderzoek. Maar de overheidsuitgaven waren te veel gericht op het verlenen van steun, weliswaar om de gerechtvaardigde ongerustheid van het land over de economische ontwikkeling weg te nemen. »

In die stijl gaat het verder en deze passage uit de toespraak van de minister eindigt blijkens het verslag als volgt: Is het geen contradictie een volutaristische politiek te voeren die op termijn de grote macro-economische evenwichtsverstoringen nog beklemtoont en ons feitelijk dieper in de recessie drukt? Was het niet een echte contradictie, een kortzinnige politiek te voeren die door de activiteit op korte termijn kunstmatig te willen steunen, een hypotheek vestigde op de toekomst? »

Aldus heeft de PVV haar sedert jaren opgekropte verontwaardiging uitgedrukt en, om het te beoordelen met een kerkelijk geïnspireerde uitdrukking: « Il ne l'a pas fait dire par le nonce du pape. »

Toch is het verslag geen grimmig document geworden, niet alleen omdat de minister van Financiën zijn wanhoop over het in het verleden gevoerde beleid zeer vlug overwint, maar vooral omdat de minister van Begroting, Wetenschapsbeleid en van het Plan een waas van optimisme en onschuld over deze regering brengt althans als hij de senatoren spreekt over twee thema's die doorgaans niet met optimisme en onschuld gepaard gaan, namelijk, in de eerste plaats, de wijze waarop de minister van Begroting zijn collega's in de regering ertoe gaat bewegen spaarzaam te zijn en de kredietposten van hun begroting niet te overschrijden en, in de tweede plaats, de toekomstige rol van het Planbureau.

Andermaal kan ik niet weerstaan aan de drang de woorden van de minister, zoals zij voorkomen in het verslag, hier te citeren. De Eerste minister zal hier tot zijn vreugde kunnen vernemen dat hij in de toekomst inzake begroting in zijn regering een bevoegdheid zal hebben die, bij mijn weten, geen enkele van zijn voorgangers ooit heeft kunnen waarmaken.

Ik citeer de minister van Begroting: « Onder die behoeften en vereisten moeten prioriteiten worden gesteld » — en dan volgt een algemene levenswijsheid — « hoe moeilijker het leven, hoe geringer de inkomsten, » — dat is een waarheid die zelfs geldt als men ze omkeert — « en des te meer moet de nadruk worden gelegd op het essentiële. Het is te dien einde dat de regering heeft gewenst dat het budgettair werk werd geleverd door alle ministers, vergaderd in functionele cellen » — het is misschien een beetje gevaarlijk gewag te maken van cellen als men van ministers spreekt, maar het gaat hier wel om functionele cellen — « en vervolgens in de regering, en niet meer door de minister van Begroting alleen die bilateraal wordt geconfronteerd met al zijn collega's. Die laatste methode kan slechts leiden tot lineaire verminderingen die in strijd zijn met de noodzakelijke selectieve keuze. Omwille van hun diversiteit volgens de cellen, tonen de voor 1982 toegestane groeipercentages aan dat werd tegemoetgekomen aan de wens van selectiviteit. »

Een bladzijde verder in het verslag gaat onze optimistische minister verder: « Een tweede en even belangrijke voorwaarde tot het welslagen van deze sanering, bestaat in de verbetering van de controle op de uitvoering van de begrotingen. De ervaring heeft geleerd dat het evenzeer, zoniet meer, op dit niveau dan op dat van de opties is, dat de beheersing van de overheidsfinanciën zich afspeelt. »

Deze beschouwing kan ik vanzelfsprekend volledig onderschrijven!

De minister vervolgt: « In dit verband wens ik stellig, dat de ontwerpen van begroting van alle departementen zo spoedig mogelijk bij de Kamer en de Senaat zouden worden ingediend. » Dat is een wens die uiteraard slechts op volgend begrotingsjaar betrekking kan hebben.

Dan zegt de minister:

« De opvolging van het gebruik der begrotingskredieten zal worden gecentraliseerd bij de administratie van de Begroting, met de hulp van de moderne technieken van de informatieverwerking. » Dit heb ik herhaaldelijk horen zeggen, zowel door vader Eyskens als door zijn zoon.

De minister besluit zijn redevoering als volgt:

« Ik acht het wenselijk dat de regering dan regelmatig wordt ingelicht over de evolutie van dit gebruik van de begrotingskredieten, opdat vlugger aan de alarmbel zou worden getrokken en opdat anomalieën en afwijkingen ten aanzien van de programmatie tijdig het voorwerp zouden kunnen uitmaken van de nodige correcties. »

Mijnheer de minister, ik wijs u erop dat u hier in de Senaat een publiek voor u hebt dat door de leeftijd en de ervaring niet meer gemakkelijk vertrouwen stelt in beloften inzake budgettaire stiptheid en controle die reeds zo vaak werden gedaan. Geloof hechten aan dergelijke beloften vergt zo een vurig geloof dat ik, zolang de feiten het tegenovergestelde niet hebben bewezen, dit niet kan opbrengen.

In uw uiteenzetting is er echter nog een andere merkwaardige passus namelijk waar u spreekt over het Plan. Wij hebben hieromtrent in de Senaat onze eigen ervaringen. U kondigt een aantal activiteiten aan die het Planbureau onder uw leiding zal uitoefenen. Ik erken dat deze economisch, politiek en wetenschappelijk ongetwijfeld belangrijk zullen zijn. Op het einde zegt u dat de Senaat daarvan in kennis zal worden gesteld.

Ik herinner u eraan dat ingevolge de bestaande wetgeving zelf het Planbureau verplicht is zijn Plan ter goedkeuring aan de Senaat voor te leggen.

Ik heb reeds meer dan tien jaar zitting in de Senaat. Ik herinner mij dat slechts één keer het Plan, opgemaakt door het Planbureau ingevolge de geldende wetgeving, aan de Senaat ter kennisneming en goedkeuring werd voorgelegd. Dat is toen een merkwaardig debat geweest. Ik herhaal dat het tot nu toe het enige is dat in al die jaren desbetreffend heeft plaatsgehad. Ik herinner mij ook dat mijn fractie haar meest liberale lid, namelijk de heer Lode Claes, had afgevaardigd om aan het debat over het Plan deel te nemen. Zijn ongelooft werd echter nog overtroffen door het « onderzoek » cynisme waarmee het Plan zagezegd door de toenmalige minister van Economische Zaken, de heer Simonet, verdedigd werd. Hij heeft degenen die nog enig geloof in de werkzaamheid van het Plan hadden alle illusie ontnomen.

Verder moet ik u eraan herinneren dat men in de voorgaande regeringen — afgezien van die functionele cellen en van het door u geschetste aangrijpend toneel dat zal plaatshebben wanneer de ministers zich zullen moeten verantwoorden in de functionele groep en dan nog eens in de voltallige regering over de eventuele overschrijding van de kredieten — dat men, ik herhaal het, óók in de voorgaande regeringen, met of zonder tweezijdig contact tussen de minister van Begroting en de minister die zich moest komen verantwoorden, reeds verplicht was bij elke kredietoverschrijding zich in volle regering te verantwoorden en dat daarenboven — mijnheer de Voorzitter, u zult mij niet tegenspreken — bij overschrijding van de kredieten voor de bevoegde Senaatscommissie door de betrokken minister verantwoording moest worden afgelegd, waarna tenslotte ook nog in een speciale commissie de kredieten die zonder het gebruikelijk visum werden toegekend door de Senaat, werden onderzocht.

Er bestaan dus reeds zeer strikte regels die de ministers ertoe dwingen binnen de grenzen van hun begroting te blijven. Die regels hebben in het verleden niet geholpen. Indien u in staat bent, en indien de heer Martens met ijzeren hand erin slaagt het gestelde doel te bereiken, dan zal ik de eerste zijn om dit toe te juichen. Het is trouwens het enige middel om tot een echte budgettaire controle te komen.

Mijnheer de Eerste minister, geachte leden van de regering, geachte collega's, de bijbladen en de bijkredieten die wij dan een paar jaar na het jaar waarop ze betrekking hebben ter bespreking krijgen, geven doorgaans geen aanleiding in de bevoegde Senaatscommissie en zeker niet in de algemene vergadering tot een nuttig debat. Een paar jaar nadat de overschrijding van de kredieten heeft plaatsgehad, is zelfs de vechtlustigste senator niet meer in staat om nog de nodige strijdbaarheid op te brengen, te meer daar het mogelijk is dat hij ondertussen niet langer tot de oppositie behoort en tot de

meerderheid is toegetreden, wat uiteraard zijn strijd lust niet aanwakkert.

Dit alles om u te zeggen, heren ministers, dat het met deze regering-Martens niet anders zal vergaan, mijns inziens, dan met haar voorgangers en dat over een paar jaar collega Lagae, onder de sceptische blik van commissievoorzitter Hatry, zijn verslag zal voorbereiden over de aanpassing van ook *dé* begroting. Ik bedoel de heren Hatry en Lagae, of hun opvolgers van een andere partij, want ook deze regering-Martens is vergankelijk.

De verdienste van deze regering bestaat erin dat ze in de Rijks-middelenbegroting de bedoeling heeft — ik gebruik de woorden van de minister van Financiën — de grondslag te leggen voor een nieuwe groei, door het ongedaan maken van de grote evenwichtsstoringen waaraan de Belgische economie lijdt.

De heer Basecq, eerste ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

Het noodlot van de regering zal zijn dat zij hierin niet zal slagen door gebrek aan tijd, door gebrek aan politieke eensgezindheid in haar schoot en bij haar achterban, door een lichtvaardige beoordeling van de grote evenwichtsstoringen zelf en door het ontbreken van de kracht die vereist is om de toestand te verhelpen. Dit is een politieke beoordeling waarbij de heren ministers zich uiteraard niet kunnen aansluiten, ofschoon een oude vos als de heer De Clercq misschien op dezelfde wijze denkt als wij. *(Gelach op verschillende banken.)*

Als u wil, zal ik u een vos in de volle kracht des levens noemen, mijnheer de minister.

Laten wij terugkeren naar de macro-economische overwegingen waarover wij het misschien eens kunnen worden.

De vorige regeringen hebben vooral getracht de binnenlandse consumptie, meer bepaald via het inkomen van de gezinnen, op peil te houden. Vandaar het behoud van de automatische indexkoppeling en de gulheid waarmee door de overheid vervangingsinkomens werden geschapen. De regeringen in kwestie waren niet goedhartiger of socialer of zwakker dan de huidige; ze handelen in de geest van een vermoedelijk verkeerd begrepen verzorgingsstaat. De begrotingsdeficits groeiden aan, maar de spaarquota bleven, en blijven, aanzienlijk. Weliswaar gaf het spaarvermogen veel te weinig aanleiding tot produktieve, risicodragende beleggingen, maar lange tijd deden de regeringen hiermee schijnbaar hun voordeel, aangezien de kapitaalmarkt hun leningen opnam zonder veel tegenstribbelen.

Ondertussen verstarde het bedrijfsleven en werden wij steeds meer en meer het land van ondernemingen met te weinig eigen middelen. Logischerwijze was in zulk bedrijfsleven de volledige tewerkstelling onbereikbaar. De politiek van onoordeelkundige subsidiëring van bedrijven in moeilijkheden door de overheid was wellicht wel de ergste vergissing die werd begaan, samen met de blindheid voor de gevolgen van begrotingsdeficits die 's lands economie en zijn valuta nog meer hebben geschaad dan de hoge energiekosten. Men zocht zijn heil dan maar op de binnen- en buitenlandse geldmarkten. Die fouten wil deze regering vermijden. Ze confronteert ons met enkele oude fundamentele wetten van de economie, zodat wij soms automatisch terugdenken aan de mercantilisten, de fysiocraten en de liberale klassiekers van Ricardo tot Böhm-Bawerk.

Ik verduidelijk: de normale aangroei van het bruto nationaal produkt is een bron van misverstanden zolang men geen duidelijk beeld heeft van de toegevoegde waarden die erin zitten en van de sectoren waarin die toegevoegde waarden ontstaan. Wij hebben nieuwe bedrijven met nieuwe produkten nodig en dus de investeringen en technologieën die hiertoe leiden. Dat zegt de regering ook, maar inmiddels groeit in het bruto nationaal produkt nog steeds het aandeel van de inkomens die hun oorsprong vinden in de overheidsbegrotingen. Mijnheer de minister, u geraakt deze hypothec van het verleden niet meer kwijt; de heer Hatry heeft dat zoëven met cijfers geïllustreerd.

Vervolgens is elk investeringsbeleid tot mislukken gedoemd zolang de prijs van de produktiefactor kapitaal op het huidige peil blijft. Dit is een internationaal probleem en de reden waarom op Europees en internationaal vlak België ter zake politiek bedrijviger zou moeten zijn. Ik zou daarover graag de visie van de regering kennen.

Mijnheer de Eerste minister, u zult de Top in Versailles bijwonen waarschijnlijk ingevolge het feit dat België het voorzitterschap van de EG waarneemt want op vorige topconferenties waren slechts de grote industrielanden aanwezig. Het zou mij in hoge mate interesseren te vernemen wat daar eventueel inzake internationale maatregelen ter verlaging van het intrestpeil gezegd wordt, want zelfs een

ideaal samengestelde Belgische regering wordt geconfronteerd met een feit dat haar actieradius ver te boven gaat.

De door de regering geplande fiscale maatregelen ter bevordering van belegging in aandelen van Belgische maatschappijen en in debewijzen van Belgische fondsen zijn onzes inziens goed bedacht, maar de uitwerking ervan zal vermoedelijk te zwak zijn zolang er obligaties worden uitgegeven tegen 14 pct. rente, zoals de eerstkomende staatslening waarop de inschrijving zal geopend zijn van 7 tot 22 juni.

Ten derde, de devaluatie van de frank zal onvermijdelijk tot prijsverhogingen leiden die de resultaten van het beleid van minister Eyskens ter zake te niet zullen doen.

De uitvoer zal nominaal allicht stijgen maar aan het wonder van de Belgische export zijn grenzen, ook al neemt het aantal ministers toe die er zich op toelagen.

Het volstaat in het verslag op bladzijden 37 tot en met 39 het antwoord van de minister van Financiën te lezen om te beseffen hoe broos de kansen zijn op een aangroei van onze uitvoer in de huidige conjunctuur en met ons huidig uitvoerpakket. Het is een knap antwoord, maar het onthult op bladzijde 39 welk deel van ons bruto nationaal produkt eigenlijk maar « exportabel » is en hoe dit wordt berekend.

Voor het overige, mijnheer de minister, kan ik u slechts feliciteren voor de duidelijkheid van uw pleidooi, dat echter mijns inziens leidt tot een tegengestelde conclusie dan die welke u voorhoudt.

Onze uitvoer zal zijn macro-economische therapeutische rol slechts kunnen vervullen indien ons bedrijfsleven zijn produktiegama grondig wijzigt, in harmonie met een wereldeconomie waarin de derde wereld, de Noord-Zuidrelaties en de internationale arbeidsverdeling primordiaal gesteld worden. Dit zijn geen holle woorden maar welomschreven doelstellingen van een internationaal beleid. Op die achtergrond — maar op die achtergrond alleen — krijgt het opnieuw zin te ijveren voor *full employment* in een kleine Westerse industriestaat als de onze.

Ik besluit. De regering heeft de verdienste de schromelijk deficitaire positie van ons land beter te belichten dan ooit voordien gebeurd is, zowel de budgettaire als de extrabudgettaire deficits. De regering heeft in de bijvoegsels een aantal statistieken gepubliceerd die getuigen van een zekere durf. Men heeft tenslotte in veel ruimere mate dan ik ooit vermoed had, voldoening gegeven aan degenen die eindelijk wensten te weten wat wij aan in de begroting begrepen deficits, aan extrabudgettaire deficits en aan geaffecteerde ontvangsten in de openbare financiën te verwerken en te dragen hebben. Uw regering kijkt macro-economisch verder dan haar voorgangers. Dat moet men inderdaad erkennen. Haar beleid zal echter, gewild of ongewild, deflatoir werken op gezinsinkomens die dit niet verdienen. Haar grote bekommerning om het bedrijfsleven en de investeringen zal in de praktijk geen gevolgen hebben, onder meer omdat haar beleid internationaal op de wissel-, de geld- en de kapitaalmarkt de wind tegen heeft. Het zou mij verwonderen indien de Eerste minister met een betere indruk van de top van Versailles zou terugkeren. Indien dit wel het geval is, hoop ik dat hij het ons zal medelen. Het te financieren negatieve saldo zal groter blijken te zijn dan voorzien. De weerslag op de arbeidsmarkt zal te laat komen voor een bevolking die het psychologisch ontwend is te wachten op resultaten op lange en zelfs op halflange termijn. Wij vrezen tenslotte dat deze liberaalgezinde regering te veel taken op de schouder van de belastingadministratie legt.

De Volksunie voorziet dat deze regering de regering van de gemiste kans wordt, een regering met een pril begin van beter inzicht, maar die te zwak is om haar ideeën uit te voeren. Wij kunnen ze niet steunen, maar wellicht is dit nieuw experiment in de huidige omstandigheden onvermijdelijk. Laten wij hopen dat wij het fiasco van Martens V niet te duur betalen. *(Applaus op de banken van de Volksunie en op sommige banken van de CVP.)*

M. le Président. — La parole est à M. Jacques Wathelet.

M. J. Wathelet. — Monsieur le Président, chers collègues, la lecture des documents relatifs aux débats concernant les Voies et Moyens fait ressortir plusieurs éléments que je voudrais souligner.

Ce qui frappe en tout premier lieu, c'est la situation désastreuse dont a hérité l'actuel gouvernement. Chacun ayant lu les rapports des Chambres ou, du moins, l'exposé général du budget, il est inutile de décrire de façon détaillée le désastre provoqué par les carences antérieures. Les documents qui nous ont été communiqués ces dernières semaines constituent selon moi un inventaire précis de l'action ou plutôt de l'inaction du passé et sont fort utiles pour apprécier ce qu'il convient de faire à l'avenir.

Je veux souligner ensuite que la situation était et est tellement dramatique qu'il convenait — et c'est ce que le gouvernement a fait — de procéder par étapes, c'est-à-dire d'abord d'arrêter les dégradations, puis d'élaborer — c'est surtout le ministre du Budget qui souligne, avec raison, cette nécessité — un programme pluriannuel, à la fois pour ramener le déficit à des données supportables et pour relancer l'économie et l'emploi.

Enfin, dernière observation préalable: les chiffres détaillés qui nous sont fournis aujourd'hui justifient à nouveau, s'il en était besoin, la nécessité des pouvoirs spéciaux qui ont été accordés en début d'année. L'urgence était telle qu'il fallait aller très vite.

Nous discutons aujourd'hui du budget de 1982, alors que le budget de 1983 a déjà été non seulement annoncé, mais encore évoqué explicitement, à plusieurs reprises, dans les exposés des ministres des Finances et du Budget.

J'ai l'intention, si vous m'y autorisez, de formuler quelques réflexions qui concerneront davantage la prospective tracée par le gouvernement que le budget de 1982 proprement dit.

Ce budget, nous l'avons déjà approuvé, en quelque sorte, lorsque nous avons voté la loi d'habilitation. Il reste toutefois des points noirs qui pourraient paralyser le grand effort de redressement tenté actuellement par le gouvernement: je veux parler des taux d'intérêt et de l'accroissement important, prévu et prévisible, de la charge de la dette publique.

Plusieurs intervenants en commission ont évoqué le problème des taux élevés d'intérêt, et le Premier ministre lui-même en a parlé tout à l'heure dans son exposé introductif. Je reviendrai sur cette question, et notamment sur le voyage que le Premier ministre va accomplir aux alentours du 4 juin pour discuter au sommet de ce problème fondamental.

Dans un article du *Monde* daté du 21 mai, l'ancien gouverneur de la Banque Nationale de Grèce lie les deux phénomènes que je viens d'évoquer: «La tendance ascendante des taux d'intérêt découle du déséquilibre entre l'offre et la demande sur le marché international des capitaux.» Il ajoute — je résume sa pensée — que l'endettement mondial est tel que le problème du surendettement est «d'une urgence prioritaire pour éviter une déstabilisation économique et financière à l'échelle mondiale.»

Ceci nous change de ce que nous entendons habituellement, à savoir que, si les taux d'intérêt sont élevés, c'est exclusivement à cause de l'environnement international — ce qui est en partie vrai — et de la politique monétaire pratiquée par les Etats-Unis en fonction de certaines nécessités propres à ce pays. L'ancien gouverneur de la Banque Nationale de Grèce estime, lui, qu'il y a un déséquilibre fondamental entre l'offre et la demande de capitaux en raison de l'endettement global du monde. Il convient, me semble-t-il, de retenir cette réflexion.

Mais revenons à notre pays. Si l'horizon est sombre pour ce qui concerne les taux d'intérêt, selon le même auteur que je viens de citer, s'ils n'atteignent plus le niveau d'il y a un ou deux ans, ces taux pourraient, suivant certaines prévisions, remonter à nouveau à 20 p.c. et même davantage. Ce seul facteur, malgré toutes les mesures qui nous sont annoncées, pourrait paralyser la reprise industrielle.

Les effets restrictifs de l'enchérissement du crédit sur les entreprises, petites et moyennes, qui n'ont pas de possibilité d'autofinancement, apparaissent évidents. Ils le sont davantage, fait plus grave, dans des secteurs essentiels comme l'énergie ou les technologies de pointe. Pourrions-nous investir sans une amélioration sensible de ce facteur?

Je reviens ici à l'intervention, à l'ouverture du débat, de M. le Premier ministre. Je ne sais pas s'il est possible d'agir beaucoup sur l'environnement international souvent évoqué, mais il existe à mon sens autre chose que les réponses assez brèves contenues dans le rapport, à savoir l'idée de subvention-intérêt, système fortement appliqué dans le passé et qui n'est sans doute plus possible aujourd'hui.

Je me suis posé la question de savoir si, finalement — sans doute ira-t-on dans la direction que vous avez tracée — une action concertée des différents pays européens, notamment des Dix, ne pourrait pas aboutir à modifier, au moins dans une mesure appréciable, une situation qui constitue un gros handicap pour toute notre économie. Il nous appartiendra de soutenir toutes les propositions favorables à un abaissement des taux d'intérêt.

Le second aspect extrêmement difficile du budget 1982 — il apparaît clairement à travers le document budgétaire — est le problème de la charge de la dette. Je pose à cet égard plusieurs questions au gouvernement.

A-t-il examiné toutes les possibilités de peser sur la charge de la dette? Je ne veux pas proposer ni improviser des solutions à cette tribune, mais je ne suis pas certain qu'on ait poussé l'invention jusqu'à son maximum possible. D'une certaine manière, ne pourrait-on envisager soit un système de conversion volontaire, soit un système de moratoire contractuel? La forme est à préciser. Est-il réellement impossible de l'envisager pour une part importante de la charge de la dette publique?

J'ai le sentiment qu'il s'agit d'un problème tellement grave qu'il faudra finalement trouver d'autres solutions que celles proposées pour répondre aux difficultés de demain. La carence a été importante, mais nous ne sommes pas ici pour faire le procès du passé. Il faudra dans ce domaine trouver des solutions nouvelles à peine de devoir mettre l'avenir en question.

De cet avenir, je voudrais dire deux mots.

Je ne veux pas préconiser de réduire l'effort entrepris, bien au contraire, mais je souhaiterais qu'une marge suffisante fût réservée à la préparation de l'avenir. Cet avenir est évoqué à plusieurs reprises dans les exposés des ministres, spécialement dans ceux du ministre du Budget, repris aux pages 22 et 23 du rapport. Le ministre souligne, d'une part, que l'assainissement des finances publiques «doit être conçu comme lié à une politique de moyen terme qui définit des priorités essentielles» et, d'autre part, il annonce que «le Bureau du Plan sera chargé de présenter une esquisse générale du programme d'investissements publics qui serait nécessaire du point de vue de la politique économique et industrielle», esquisse qui sera suivie d'un programme triennal soumis au Parlement. On ne peut que se réjouir de trouver ces deux approches dans les déclarations du gouvernement. Permettez-moi d'aller plus loin et d'insister pour que la politique qui sera envisagée tienne compte, dans la détermination de ses objectifs, de trois axes qui me paraissent fondamentaux pour notre avenir. Il est important, voire nécessaire d'agir tout de suite, à court terme et de faire des prévisions à moyen terme. Il est probablement difficile d'en faire au-delà mais nous n'avons pas le droit de ne pas réfléchir à l'avenir pour un terme plus long, par exemple celui d'une génération.

Ma première considération a été puisée dans le huitième plan français, selon lequel est prioritaire la restauration d'un dynamisme démographique indispensable à la survie du pays, au-delà de la région. Le huitième plan français fixe pour objectif d'assurer d'abord le renouvellement des générations.

Que ce soit en Flandre, en Wallonie surtout ou à Bruxelles, le renouvellement des générations n'est pas assuré. Notre système de sécurité sociale et de pensions est basé sur les transferts sociaux. Si on n'y prend garde nous allons vers la déperdition totale des régions, voire du pays.

J'ai repris l'accord de gouvernement qui traite d'une certaine manière de cette question mais peut-être faudrait-il la préciser davantage et assez vite; l'accord indique que cette restauration implique des efforts importants en faveur des familles et une définition nouvelle de la politique familiale. Il s'agit là d'un axe sur lequel nous devons revenir abondamment dans les semaines et les mois à venir.

Toujours dans cette tentative très modeste de projection de l'avenir, j'estime que la seconde priorité est la réduction de notre dépendance énergétique tant par des économies qu'en développant systématiquement et harmonieusement les énergies nouvelles.

Enfin, j'ai puisé dans le dernier livre de Raymond Barre, une remarque importante, à savoir la nécessité de «favoriser l'innovation et l'implantation de nos entreprises sur les marchés étrangers». Vous en parlez déjà abondamment à propos des mesures que vous proposez. Cela implique, notamment, une révision tendant à l'accroissement des possibilités de nos universités et de nos chercheurs. Notre pays compte de nombreux chercheurs et ils constituent notre meilleur investissement, à condition d'y recourir.

Depuis plusieurs années, volontairement ou involontairement, nous menons une politique qui entraîne le départ ou l'inutilisation d'un nombre important de chercheurs pour lesquels nous avons investi naguère et qui constituent une nécessité absolue pour l'avenir. La décennie 1980-1990 sera sans doute une des plus dures et des plus difficiles pour notre avenir, spécialement pour notre pays relativement mal préparé. Nous ne pouvons pas l'affronter sans le concours de ceux que je viens d'évoquer et pour qui je demande au gouvernement de faire une place. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Lagae.

De heer Lagae. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Eerste minister, mijnheer de Vice-Eerste minister, mijnheer de staatssecretarissen.

ris, geachte collega's, in de eerste plaats wil ik de rapporteur danken omdat zijn verslag zeer goed is opgesteld. Ik hoop dat het aandachtig zal worden gelezen.

Ik wil hier drie aspecten van de Rijksmiddelenbegroting behandelen.

Allereerst is er de algemene politiek van de regering. Ten tweede is er het deel over de belastingen want een Rijksmiddelenbegroting is toch een begroting van middelen. Ten derde zijn er de uitgaven die het belangrijkste aspect vormen.

Mijn fractie zal de Rijksmiddelenbegroting aannemen maar mijn uiteenzetting zal daarom niet ongenueanceerd zijn, anders lopen wij het risico dat wij de regering bij haar inspanningen gaan «forceren» wat wij geenszins wensen te doen.

De Eerste minister heeft de regeringspolitiek nader toegelicht. Dit werd bij andere gelegenheden ook al gedaan. Ook in het rapport wordt deze politiek op voortreffelijke wijze besproken.

Dit gekende schema werd hier herhaaldelijk, en met overtuiging bijna, aangevochten met argumenten die ik hier even wil samenvatten op gevaar af dit minder objectief te doen dan de auteurs zelf.

Er wordt gezegd dat: — in de uitvoer niets meer is te bereiken; — het niet de kostprijs is die bepalend is; — het evenwicht van uitvoer en invoer reeds op komst was zonder de jongste maatregelen; — de inkomensmatiging en de overheidsbesparingen tot verzwakking leiden van de binnenlandse vraag en tot deflatie; — de beperkingen het inkomen aantasten van de zwakkere groepen ten voordele van de werkgevers; — de werkloosheid nog erger wordt door dit alles; — de anderen nog niets ingeleverd hebben; — het tekort nog groter zal zijn en de uitgaven nog meer zouden moeten stijgen.

In het verslag vindt men desbetreffend zakelijke en becijferde antwoorden die ik hier niet wens te herhalen, hoewel ik vaststel dat men bepaalde stellingen blijft handhaven, zelfs wanneer uitvoerig en terdege werd geantwoord, net alsof men de verslagen nooit leest.

Mag ik er evenwel nog dit aan toevoegen:

1. In de maatregelen die men soms samenbrengt in een bedrag van 140 miljard — het cijfer zelf laat ik aan de auteurs over — komen er voor die elke regering zou hebben genomen, die reeds lang aangekondigd werden maar die bij gebrek aan politieke besluitvaardigheid en aan bestuursbekwaamheid nooit of slechts ten dele werden gerealiseerd.

2. Heel wat van deze maatregelen hebben zelfs weinig verband met het crisisbeleid en zouden zonder crisistoestand ook tot stand gekomen zijn omdat het nu éénmaal vervormingen zijn die door niemand waren gewild.

3. Men vergeet dat de 140 miljard, of hoeveel het ook moge zijn, die verplaatst wordt, nog altijd binnen de belastbare massa blijft met andere woorden, men vergeet steeds dat meer rendabiliteit in de onderneming ook meer belasting betekent, dus op de helft terugvalt.

4. Men beweert dat het inkomen van de zwakkere groepen wordt aangetast doch men heeft hiervan geen enkel bewijs. Integendeel de vrijstellingen van inlevering voor personen beneden de aangegeven drempel van inkomsten bewijst formeel het tegengestelde. De weigering bovendien in bepaalde kringen om prestaties van sociale zekerheid te koppelen aan de andere inkomsten van dezelfde persoon of aan de inkomsten van zijn gezin, is het beste bewijs dat men in deze kringen de zwakkeren geen prioriteit wil geven. De eis dat de bestaande levensstandaard zou behouden blijven in een land dat zichtbaar verarmt, bewijst dat men eigenlijk maar één keuze doet, namelijk de welstand van morgen opofferen aan bepaalde eisen van vandaag.

Deze discussie lijkt ons overigens vrij overbodig omdat niemand een alternatief naar voor brengt en omdat iedereen weet dat de midde-len doodgewoon ontbreken om een andere politiek te voeren, wat ons allen tot grotere bescheidenheid zou moeten aansporen.

Indien sommigen nog niet overtuigd zijn, verwijs ik naar het advies van de Hoge Raad voor de Financien gepubliceerd op 1 mei 1982.

Onze collega, de heer de Bruyne, struikelt over gespierde taal die hij zou terugvinden in het verslag. Ook de Hoge Raad voor de Financien, die toch een hoogstaande groep is, schrijft ook in nogal gespierde taal het volgende: «Ondanks het feit dat de besparingen van de particulieren overvloedig blijven, leeft het land in een toestand van overbesteding ten belope van ongeveer 7 pct. van het BNP. Die toestand, die ongezond is voor een sinds lang ontwikkeld land, verheelt dat de particulieren erin geslaagd zijn het negatieve effect van de crisis af te wentelen op de Staat en de ondernemingen. Het behoud van de levensstandaard van de particulieren was slechts mogelijk door de onrustwekkende ontsparing van de Staat en de verslechtering van de financiële toestand van de ondernemingen.

De opeenvolgende regeringen hebben niet het gewenst beleid voor herstel van de evenwichten gevoerd. De structurele verslechtering van de bedrijfsresultaten, gecumuleerd met de spanningen op de kapitaalmarkt, geënt op beheersfouten, op een veroudering van de produktiestructuren en van de uitvoer, verklaren voor een groot deel de desindustrialisering waaraan wij lijden. Deze wordt gekenmerkt door een ineenstorting van de investeringen en van de werkgelegenheid.

Tijdens deze zelfde periode steeg het aandeel van de consumptieve bestedingen in het BNP van 73,1 pct. in 1970 tot 82,9 pct. in 1980.

De sinds 1974 geleidelijk oplopende overmatige uitgaven uitten zich in een verbruik van de wisselreserves van het land en in een schuldpositie tegenover het buitenland die einde 1981 meer dan 700 miljard fr. bereikt. Het behoud van de levensstandaard van de gezinnen is slechts artificieel en heeft als tegenwicht een tegelijk bestaande verpletterende schuldenlast en een veroudering en een vermindering van de produktie-uitrusting.»

Welke zijn de besluiten van de Hoge Raad voor de Financien?

«Ongeacht de vooruitzichten ten aanzien van de evolutie van de Belgische economie in 1982, geven alle voorspellingen aan dat de fundamentele onevenwichten van onze economie (werkloosheid, tekort op de betalingsbalans en tekort van de openbare financien) zullen blijven toenemen en elkaar wederzijds zullen voeden.

De toestand is bijzonder dramatisch voor het netto te financieren saldo van het geheel van de openbare besturen dat in 1981 reeds bijna 14 pct. van het BNP bedraagt. Zonder een fundamenteel herstel, zal de dynamiek alleen reeds van de verhoging van de last van de rijksschuld en van de werkloosheidsuitgaven dat tekort op korte termijn op een explosief peil brengen.

Vandaar een algemene economische strategie ontwikkelen die tot doel heeft: — De kosten van de ondernemingen te verminderen ten einde de rentabiliteitsvoorwaarden in de industrie te verbeteren en een herneming van de investeringen mogelijk te maken, *conditio sine qua non* voor een beleid van industriële wederontplooiing; — De binnenlandse vraag te beperken om tegelijk de consumptie en de invoer af te remmen, de produktieve investeringen selectief te steunen en de uitvoer aan te moedigen.

En op het vlak van de Financien: 1. De ontsparing van de economie in haar geheel die nu 7 pct. van het BNP bedraagt verminderen, dit wil zeggen afremmen van de overdreven consumptie én van de gezinnen én van de openbare besturen, terwijl het volume van de openbare investeringen selectief wordt behouden; 2. Meer in het bijzonder het onaanvaardbaar niveau van het deficit der openbare besturen te verminderen.

Zelfs indien dit saldo kan verminderd worden van 16 pct. tot 12 pct. van het BNP, dan is dit nog het dubbele van het gemiddelde van de landen van de Europese Gemeenschap.»

De Raad besluit dat een verplaatsing van inkomens van de gezinnen ten bate van de ondernemingen noodzakelijk blijft.

Voor zoveel als nodig verwijs ik ook naar de tabellen op bladzijden 50 en 51 van het verslag van de heer Poulet.

Met deze citaten uit onverdachte bron meen ik dat wij elke polemiek mogen terzijde laten om ons eensgezind te scharen achter de inspanningen van de regering om deze algemene economische strategie te ontwikkelen die nodig is om uit onze catastrofale toestand te geraken.

In een tweede deel wens ik uw aandacht te vragen voor de ontvangsten die de regering verwacht voor 1982.

Er is in de Kamer en in de Senaatscommissie een ruime discussie geweest over de klassieke wijze van ramen van de fiscale ontvangsten. Persoonlijk meen ik dat wij niet zozeer de elasticiteitscoëfficiënt van 1,2 moeten wantrouwen, hoewel het geheel van de methode sinds enkele jaren ontgoochelend geweest is, maar dat wij eerder argwaan moeten koesteren tegenover de samenstelling, het volume en de betekenis van het BNP. Economische groei en stijging van het BNP zijn niet hetzelfde. Het hindert mij dat men bij belangrijke beslissingen zo gemakkelijk verwijst naar een BNP dat zo paraat is samengesteld en helemaal niet meer hetzelfde betekent, noch in samenstelling noch in besteding, als bijvoorbeeld tien jaar geleden toen het volume van voortgebrachte en verkochte goederen relatief veel groter was.

Wanneer nu bijvoorbeeld de overheid haar personeelslasten vergroot — en dat doet zij op diverse wijzen zonder dat de produktie of de produktiviteit vergroot — dan stijgt het BNP — ik heb ook al horen zeggen dat, als morgen alle Belgen ziek worden, het BNP zou stijgen; waarop wachten wij? — en dalen de belastingontvangsten, uitgedrukt in percent van het BNP en dalen de overheidsuitgaven eveneens in percent van het BNP.

De tabellen op de bladzijden 50 en 51 van het verslag van de heer Pouillet in verband met het nationaal inkomen verdienen om meer dan één reden gelezen en herlezen te worden. Ik vermoed dat al onze collega's, daar op dit ogenblik mee bezig zijn, uitgenomen degenen die hier aanwezig zijn! Als in de nijverheid 243 000 arbeidsplaatsen verloren gaan dan wordt het BNP iets helemaal anders.

Ik meen de wens van velen uit te drukken als ik vraag dat de begrotingen volledig zouden zijn, dit wil zeggen met inbegrip van alle ontvangsten ook die welke een specifieke bestemming hebben, met inbegrip van alle uitgaven zelfs indien deze door tussenpersonen gedaan worden; met andere woorden, geen affectaties meer tenzij dat deze duidelijk bij de ontvangsten en bij de uitgaven vermeld worden; geen gedebudgetteerde uitgaven meer; alles in één begroting.

Het is zeer eigenaardig, alle partijen hebben dit hier reeds gevraagd, ook al degenen die nu minister zijn, en toch doet men het steeds opnieuw.

Dit is vooral belangrijk nu wij een reeks inleverings- en crisistaxaties hebben die ergens moeten worden opgenomen in de Rijksmiddelenbegroting, naar oorsprong enerzijds en naar bestemming anderzijds.

Ik vraag ook dat de controle van het Parlement niet meer zou worden bemoeilijkt door een elk jaar gewijzigde — steeds betere natuurlijk — voorstelling van het budget, en door het vervagen van het onderscheid tussen de gewone lopende uitgaven van de Staat enerzijds, zijn investeringen of uitzonderlijke uitgaven anderzijds. Het is niet omdat men meer en meer moet ontfemen, tot in het buitenland toe, om de gewone lopende uitgaven te betalen, dat men al de uitgaven boven de ontvangsten in één massa moet brengen. Wat de controle van het Parlement betreft: deze wordt vrij moeilijk als men zoals in 1981 tot driemaal toe alle cijfers moet herzien hoewel de crisis toch ook reeds in 1980 bestond.

Zijn de ontvangsten voor 1982 naar waarachtigheid geraamd? Ergens spreekt het verslag van een «gewaagde doch niet vermetele» raming. Het is juist dat voor de meeste grote fiscale posten een verantwoording wordt gegeven maar hier kan ik een deel van de kritiek bijvallen: hoewel de ontvangsten van begin 1982 niet ontgoochelen zijn er toch zwakke punten; elk afzonderlijk kunnen de ramingen misschien goed uitvallen maar of zij allemaal samen juist zijn, durf ik niet bevestigen. Zo verhoogt de versnelde invordering tegenover 1981 van bepaalde belastingen in feite het inkomen van de Staat niet. Het beroep op de inkomsten uit de bestrijding van de fiscale fraude is goed, maar het is een willekeurige post welke niet te scheiden is van de fiscale ontvangsten; de stijging van de fiscale en parafiscale lasten is overigens een prikkel tot ontdoeking — hoe betreurenswaardig ook — en tenminste een ontmoediging in het voortbrengen van belastbare massa. Het alternatief van niet-aangegeven inkomsten is immers niet dat deze inkomsten voortaan wel worden aangegeven maar integendeel dat ze gewoon verdwijnen; hetzelfde met het zwart werk. Dat is allemaal zeer spijtig maar het is de dagelijks waarneembare werkelijkheid. In de niet-fiscale inkomsten zitten zwakke posten zoals de 48 miljard frank voorzien als deelname van de Staat bij de Nationale Bank speciaal verhoogd wegens de hoge intresten. Dit is, wat men soms noemt, slecht geld. Mag ik hier terloops ook de aandacht vestigen op de bladzijden 83 en volgende van de Rijksmiddelenbegroting waar de ontvangsten geboekt worden aan de Staat verschuldigd, wegens zijn vele dotaties voorschotten en participaties. Deze zijn in feite nagenoeg renteloos doch de Staat maakt een ernstig verlies als hij peperduur moet gaan lenen in het buitenland en bovendien niet of al te laat en in ontwaarde munt wordt terugbetaald; de verbruiker geeft zich geen rekenschap van wat dit de gemeenschap kost en protesteert zwaar als de tarieven nog maar even worden opgetrokken.

Er zullen natuurlijk ook stemmen opgaan om te zeggen dat men de inkomsten van de overheid moet verhogen, liever dan de uitgaven verminderen. Wij hebben dat hier deze namiddag ook reeds gehoord. Mijns inziens zijn hierop twee antwoorden: het beslag dat de overheid legt op de inkomsten van zijn burgers wordt algemeen reeds te hoog geacht en hierbij moet men niet alleen denken aan de rijksbelastingen, maar ook aan belastingen voor provincies, gemeenten en agglomeratie, aan sociale zekerheid en inleveringstaksen.

Bij het beoordelen daarvan mag men zich niet beperken tot de gemiddelde aanslagvoet van de belastingen maar moet men berekenen — en daarover verschillen wij van mening, mijnheer Seeuws — hoeveel belastingen iemand verschuldigd is op de hoogste schijf van zijn inkomen. Ook bij kleine inkomens is er een hoogste schijf. U heeft een toespeling gemaakt op een passage uit de regeringsverklaring maar u moet weten dat de marginale schijf voor iedereen bestaat. Hoeveel belastingen betalen wij meer als we meer verdienen en hoeveel belastingen betalen wij minder als wij minder verdienen?

Het is goed ter zake bladzijde 100 van het verslag te lezen. Wie van een inkomen van 300 000 frank overgaat naar een inkomen van 323 000 frank, een verschil van slechts 23 000 frank op een laag niveau, betaalt 6 300 frank meer aan de Staat en zal tevens aan de gemeente en voor de sociale zekerheid meer moeten betalen, terwijl hij wellicht ook bepaalde sociale tegemoetkomingen zal verliezen.

Wie van 500 000 frank naar 538 000 frank overgaat verliest aan de Staat alleen reeds 14 000 frank. Hij zal ook meer moeten betalen aan provincie en gemeente en zal verliezen lijden door het wegvallen van studietoelagen, sociaal abonnement, door verhoogde sociale bijdrage, door inleveringen enzoverder. Van die 38 000 frank zal dus veel minder overschieten dan men vermoedt. Als men dus de Staatsinkomsten wil verhogen, moet men wel rekening houden met de gevolgen.

En wie een voorbeeld wil uit de hogere inkomstengroep neme een inkomen van 3 miljoen frank. De schijf van 3 000 000 frank tot 3 500 000 frank wordt belast met 69 pct. Hier komt bij 6 pct. voor de gemeente of 75 pct. Heeft hij te weinig voorafbetaald of een fout gemaakt in zijn berekening of te laat betaald dan komt hij, zoals we hier vroeger reeds uitlegden dicht bij de 100 pct., maar dan moeten wij nog rekenen dat hij nog moet inleveren hetzij 125 000 frank op dit bedrag van 500 000 frank. U heeft terecht opgemerkt dat hij dit mag aftrekken van zijn inkomsten van volgend jaar, maar hij moet wel het eerste jaar betalen. Indien hij meer inkomsten heeft dan het vorig jaar moet hij tevens de tegenwaarde van de indexafremming inleveren. Om het even welk economisch model men aankleeft: men zal onvermijdelijk kapitalen nodig hebben om de industrie te doen renderen en men zal niets kunnen zonder onderlegde en gemotiveerde kaders en andere.

Daar moet men in dit geval aan denken. In geen enkel stelsel, hoe socialistisch of neo-socialistisch ook, kan men de formule «arbeid, sparen, investeren» naast zich leggen. Ik meen dat dit de grote les is die wij uit het drama van Polen kunnen leren.

Wat de vervangingsinkomsten betreft, vindt men in de bijlage II op bladzijde 100 van het verslag de tabel van de vergelijking tussen de belasting verschuldigd door de personen die 300 000 of 500 000 frank verdienen met te werken en degenen die 300 000 of 500 000 frank krijgen als vervangingsinkomen.

Het heeft mij steeds verrast, — het spijt mij dat de heer Wyninckx hier niet aanwezig is — dat er zoveel animo was om de hogere pensioenen af te toppen en dat niemand schijnt te struikelen over de voorkeursbehandeling inzake belastingen, namelijk de bijzondere abbattements, alhoewel hierin een zeer substantieel voordeel zat.

Deze toestand is vooral opvallend bij de brugpensioenen, waar het werkelijk interessanter is, althans financieel, niet te werken dan te werken.

Mijns inziens ware het beter dat alle inkomsten van hetzelfde bedrag op dezelfde wijze werden belast. Indien men meent dat in bepaalde gevallen de inkomsten daardoor te laag zouden vallen, dan geven wij er de voorkeur aan, — dat is een keuze die hier kan worden gedaan, — de bruto-bedragen te verhogen en daarna iedereen op een logische en gelijke manier te belasten.

Nu er toch sprake is van een fiscale hervorming, mijnheer de Eerste minister, mijnheer de Vice-Eerste minister, heren staatssecretarissen, dan ware het wenselijk dit niet met terugwerkende kracht te laten gebeuren. Deze hervorming zou moeten rekening houden met de familiale draagkracht, — want twee inkomens voor één gezin van twee personen is niet hetzelfde als één inkomen dat over vijf personen moet worden verdeeld. Men schijnt dat altijd opnieuw uit het oog te verliezen. Die hervorming zou tevens moeten gebeuren zonder op een ziek organisme ideologische operaties te doen, die wij ons zelfs in de hoogste stand van onze welvaart niet hebben veroorloofd.

Derde deel: de uitgaven. De voorgestelde uitgaven bedragen 1 400 miljard frank, dus 130 miljard frank meer dan het eindcijfer van 1981. Van die 130 miljard gaan er 65 miljard naar de verhoging van de interesten op de Rijksschuld en 65 miljard naar al de andere begrotingen samen.

De regering zal een grote inspanning moeten doen om het tekort op deze 252 miljard te kunnen houden, niet alleen omdat de ontvangsten iets lager zouden kunnen zijn, maar ook omdat de uitgaven scherp geraamd zijn. Vaak zijn de besparingen iets later begonnen dan voorzien was en daardoor misschien iets moeilijker om uit te voeren en soms een beetje geïmproviseerd.

Nu blijkt het hoe gevaarlijk het is wanneer men besparingen uitselt. Alleen reeds om de aangroei van de interesten op te vangen moet men 65 miljard frank besparingen vinden, hetzij 5 pct. op de ganse begroting, hetzij meer dan de ganse begroting van het departement van Verkeerswezen. Had men in de vorige jaren bepaalde

onverantwoorde of niet-prioritaire uitgaven weggeknijpt, dan had men nu over veel geld beschikt om productieve uitgaven te doen. Nu moet men ontleenen om de interesten te betalen op uitgaven waarover iedereen op het ogenblik akkoord is om te zeggen dat ze overbodig waren. Er is veel te doen geweest, ook door u, mijnheer Seeuws, over de begroting van Nationale Opvoeding. De waarheid is dat deze begrotingen niettemin aangroeien met 16,2 miljard, en dit bij een begroting waar de indexafremming niet zonder belang is. De aangroei van 16,2 miljard ligt nog ruim boven het gemiddelde van de andere begrotingen. Daarnaast is er ook nog — of vergis ik mij — 19 miljard frank bestemd voor de kapitaaluitgaven van deze departementen. Voor de begrotingen Sociale Voorzorg, Tewerkstelling en Volksgezondheid is er een aangroei van 18 miljard frank in de lopende uitgaven.

Ik heb een vraag gesteld in verband met de pensioenen en heb een goed antwoord gekregen. Ondanks dat goede antwoord is het mij niet duidelijk hoe men het hoofd zal bieden aan deze uitgaven met een verhoging van middelen van 2 pct.

Op bladzijde 71 van het verslag staan cijfers vermeld in verband met de bruggensioenen, mijnheer de minister van Begroting, waarvoor ik overtuigd ben dat zij niet geheel met de werkelijkheid overeenstemmen.

Aan de hele regering, en speciaal aan de minister van Pensioenen, vraag ik dat een studie ten gronde wordt gemaakt over de evolutie van de pensioenen van het overheidspersoneel. Het ware goed deze toe te vertrouwen aan onafhankelijke actuarissen. Naar mijn mening gaat het hier om een uitgave die later zal opbrengen. Deze studie zal uitwijzen dat wij ons mogen verwachten aan een explosieve ontwikkeling van deze uitgaven. De uitgave voor de pensioenen moet normaal verdriedubbelen rond het jaar 2000.

Een pensioenstelsel dat volledig gesteund is op repartitie is niet zonder gevaren in een periode van crisis zoals wij die nu beleven.

Wat ons echter vooral bekommert, is het deficit op de lopende verrichtingen dat bijna een vierde bedraagt van de reële opbrengst van de belastingen. Hoe kan men dit verminderen?

Wij moeten in onze publicaties iets minder het woord « geleidelijk » gebruiken en niet ieder jaar opnieuw spreken over « gespreid over vijf jaren ». Uitstel maakt alles dubbel zo duur.

Het is banaal om het te zeggen, maar een besparing van 10 miljard frank per jaar betekent nog niet eens één consumptie per week en per Belg. Maar wanneer men deze besparing niet doet, dan duurt het geen vijf jaar of de 10 miljard zijn er 20 geworden.

Was het werkelijk nodig dat het overheidspersoneel in 10 jaar moest stijgen met 37 pct. of 240 000 personen waarvan 100 000 reeds voordat de crisis uitgesproken voor iedereen duidelijk aanwezig was? Elk jaar hebben de ministers ons plechtstatig gezegd dat de staatsuitgaven verdeeld zijn in twee delen, enerzijds de personeelsuitgaven, die onsamendrukbaar zijn, en anderzijds de transfers, waaraan niet mocht worden geraakt. Het is juist dat de post overheidspersoneel onsamendrukbaar is; er werd niet bijgezegd dat hij rekbaar was. 240 000 personen betalen, betekent inderdaad een uitgave van vele miljarden. Ik heb in commissievergaderingen vaak horen discussiëren over veel kleinere sommen! Dit hier betekent vele miljarden aan wedden, sociale uitgaven, werkingskosten en binnenkort ook aan pensioenen, wat men uit het oog schijnt te verliezen.

Ik geef er mij goed rekenschap van dat de bedoeling van al die aanwervingen van 1971 tot 1975 en van 1975 tot 1981 zeer goed is geweest. Het is een delicate materie, maar zou het werkelijk ongepast zijn te vragen of onze jonge werklozen niet beter verdienen? Zou het niet beter zijn ze op zinnige en productieve wijze tewerk te stellen?

Ik meen dat men hier een groot deel van de middelen heeft verspilld die wij nu zouden kunnen gebruiken om de interestlasten te verminderen, de energie goedkoper te maken, goede investeringen uit te lokken en om echte werkverschaffing tot stand te brengen.

Nog een suggestie, mijnheer de staatssecretaris van het Openbaar Ambt. Misschien zou het overheidspersoneel minder sterk zijn uitgebreid indien men streng de hand had gehouden aan de regel alleen maar aan te werven op grond van de rangschikking in een reglementair examen. Immers, de behoefte om iemand aan te werven is steeds veel kleiner wanneer men hem of haar eerst naar een examen moet verwijzen. Deze suggestie geldt voor alle categorieën.

In verband met die hele problematiek van de uitgaven is er een ommekeer nodig in de geest van bepaalde personen. Dit is geen kritiek, op niemand. In de jaren 60 heeft men geteerd op de nooit gekende expansie in de economie, wellicht onbewust, op de daling van de dollar, op de zeer lage landbouwprijzen die de stijging van de

levensduurte in aanzienlijke mate hebben geneutraliseerd. De Vice-Eerste minister zal zich herinneren dat ik dit ook gezegd heb bij de bespreking van de Rijksmiddelenbegroting wanneer hij indertijd verantwoordelijk was voor het departement van Financiën.

Degenen onder ons die een beheersfunctie hebben in de sociale sector zullen beamen dat men heeft geteerd op de interesten van de aanzienlijke reserves en op deze reserves zelf. Men heeft geprofiteerd van het feit dat tekorten op de begrotingen werden verborgen door eenheidsbegrotingen.

Wij mogen niet vergeten dat van 1970 tot nu de nominale lonen zijn gestegen met meer dan 300 pct. Werkloos worden, bijvoorbeeld door het sluiten van een onderneming spijs uitbreide overheidssteun, was op het ogenblik een uitzonderlijk menselijk drama en het zou misplaatst zijn geweest te willen sparen op de maatregelen om deze toestand te verzachten, zelfs wanneer ze de strikte grenzen van een verzekering te buiten gingen.

Wanneer echter de hele gemeenschap in een dramatische financiële toestand is geraakt en het aantal personen dat geen werk vindt reeds de 700 000 benadert, volgens de gegevens van het verslag en zonder rekening te houden met degenen die verborgen zitten in een functie die er eigenlijk geen is, past het toch niet meer een willekeurig onderscheid te maken in de behandeling, tussen werklozen die amper een levensminimum krijgen en anderen die een wedde bekommen — die het dubbele of het driedubbele van dat minimum bedraagt — zonder dat zij daarvoor enige proef moesten afleggen. Zou het ongepast zijn bij het verdelen van het werk of van de werklozensteun ernstig rekening te houden met iemands persoonlijke inkomsten, met de familiale toestand of met de inkomsten van het gezin? Het is niet de enige suggestie. Er zijn er andere en veel betere. Ik heb alleen maar een paar zaken naar voren willen brengen waarvan ik meende dat ze niet door iemand anders zouden worden gezegd.

Bij het toekennen van de studietoelagen wordt rekening gehouden met de toestand van het gezin en met het inkomen. Bij mijn weten struikelt daarover niemand. Hoe catastrofaal moet de toestand wel worden alvorens men over sommige zaken anders zal denken?

De heer Seeuws. — Er bestaat een interessante studie over de begunstigden van de studietoelagen. Het is de omgekeerde bewijsvoering van wat u te goeder trouw beweert.

De heer Lagae. — Ik zal aandachtig kennis nemen van dat document. Ik vermoed dat de studietoelagen nog altijd worden gegeven aan personen met een laag inkomen en rekening houdend met de familiale toestand. Volgens u zou dat dus niet het geval zijn. Wij zullen het probleem aandachtig onderzoeken. We kunnen nu niets zeggen alvorens wij van het document kennis hebben genomen. *(Onderbrekingen.)* Mijnheer de Voorzitter, u moogt het mij niet ten kwade duiden indien mijn uiteenzetting wat langer duurt. Ik luister graag naar de collega's.

In de algemene toelichting, op bladzijde 33, lezen wij dat personen die gedurende twee jaar werkloos zijn, een permanente bezigheid krijgen in duurzame sociaal nuttige projecten. Zeer goed. Maar onmiddellijk voegt men eraan toe dat, met zulke werkloosheid gelijkgesteld worden, de personen door de overheid of in een BTK-stelsel tewerkgesteld. Elk van ons kent die gevallen van personen die van 1978 tot nu altijd en zonder onderbreking werkloos geweest zijn, maar altijd aan het tarief van een universitair en nooit aan het tarief van een werkloze.

Het moet deze regering als een verdienste worden aangerekend dat zij in de eerste plaats de sociale zekerheid in evenwicht heeft willen brengen. Hier zijn wij echter evenmin aan het einde van onze inspanningen. Ook hier stellen wij vast dat het altijd zolang duurt vooraleer de overheid zich rekenschap geeft van misbruiken of ten minste van algemeen aanvaarde besparingen terwijl men nog steeds de kranen niet dicht krijgt lang na het beslissen van de besparingen.

Wij zullen waarschijnlijk binnenkort de gelegenheid krijgen elk van de begrotingen te bespreken, mogelijk voor het zomerreces, mijnheer de minister van Begroting.

De heer Van Ooteghem. — Wat een optimisme!

De heer Lagae. — Nu reeds maak ik van de gelegenheid gebruik om u te wijzen op wat ik in de algemene toelichting lees. Men zou in bepaalde kringen haast hebben om de bediendenpensioenen op te trekken omdat de bijdragen verhoogd zijn. Sommigen onder ons waren evenwel de mening toegedaan dat de bijdragen werden verhoogd omdat er geld te kort was. Ik heb het gevoelen dat men hier een nieuwe tijdbom wil achterlaten.

Op bladzijde 90 van de algemene toelichting verwijst men naar nieuwe financieringswijzen van de ziekenhuizen want, zegt men, de nu betaalde verpleegdagprijzen geven aanleiding tot flagrante onevenwichten. Ik vermoed dat de minister niet de eerste geweest is die deze toestand heeft vastgesteld.

Een algemene opmerking: ofwel is de sociale zekerheid een verzekeringsstelsel, en dan moet men trachten het in evenwicht te brengen, onder de verantwoordelijkheid van de beheersorganen. Ik stel vast dat men te gemakkelijk aan de beheersorganen hun verantwoordelijkheid ontnemt. Een evenwicht moet worden bereikt ofwel door de bijdragen te verhogen, ofwel door de prestaties aan te passen.

Ofwel is de sociale zekerheid geen verzekeringsstelsel maar een solidariteits- en bijstandsstelsel, maar dan moet men aanvaarden dat voorrang wordt gegeven aan de minder-gegoeden. En om deze minder-gegoeden te kennen en te bereiken moet men, zolang wij in de huidige dramatische toestand zijn, rekening willen houden met de persoonlijke middelen en de familiale toestand van de persoon in kwestie. Voor welke tak en in welke mate: dat kunnen wij rustig onder elkaar uitmaken. Wie echt tot de minder-gegoeden behoort, zal daar geen bezwaar tegen hebben. De anderen wel. En eigenaardig genoeg pleit men hier telkens opnieuw ten voordele van het behoud van de levensstandaard van deze niet-minst-gegoeden.

Bij het opmaken van de begroting van 1983 zal spoedig blijken dat wij op dit punt geen keuze meer zullen hebben en dat onze discussie over pensioen op 60 of 65 jaar ook achterhaald zal zijn.

Over de gemeentelijke financies zou in het hoofdstuk uitgaven ook moeten worden gesproken doch het volstaat te verwijzen naar het verslag. Op pagina 72 staat dat in 10 jaar tijd het personeel van provincies en gemeenten met 54,6 pct. is gestegen en dat nog steeds nieuwe kaderuitbreidingen en bevorderingen worden goedgekeurd.

Het spijt me dat collega Boel hier thans niet aanwezig is; hij zou zeker bevestigen dat, toen hij minister van Binnenlandse Zaken was, hij hierop reeds heeft gewezen naar aanleiding van een interpellatie van de heer Nols over de financiële toestand van de gemeente Schaarbeek.

Mijnheer de Voorzitter, tot besluit mag ik stellen dat wij volledig akkoord gaan met de globale aanpak van de regering om de economische en financiële toestand om te buigen. Wij weten maar al te goed dat hiervan niet onmiddellijk mirakelen te verwachten zijn. Ik had bijna een voorbeeld aangehaald uit de landbouw en de veeteelt, maar ik ga dat niet doen.

Er zal een bijzondere waakzaamheid nodig zijn om te beletten dat het reeds al te grote tekort op de begroting nog groter wordt. Er zal een nieuwe geest nodig zijn in bepaalde kringen om het tij te doen keren. Onze collega de Bruyne had gelijk als hij erop wees dat de welvaart een type-mens heeft voortgebracht die wellicht niet in staat is het hoofd te bieden aan deze moeilijkheden omdat hij geen verband meer ziet tussen welvaart enerzijds, de arbeid, het sparen en het investeren anderzijds.

Meer dan de financiële problemen verontrust mij dat wij tegenover deze crisis zo uiteenlopend reageren. Over alle diversiteit van opinies heen moeten wij, collega's, ten minste samenwerken en het voorbeeld geven om vooral het vertrouwen te doen herleven zonder hetwelk alle ondernemingslust en alle offervaardigheid niets vermogen. (*Applaus op de banken van de meerderheid en van de Volksunie.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Canipel.

De heer Canipel. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Eerste minister, heren ministers, geachte collega's, kille cijfers over werkloosheid worden ons iedere dag door de nieuwsmedia medegedeeld. Op 30 april 1982 waren 447 138 werknemers volledig werkloos, dit is 16,2 pct. van de personen die tegen werkloosheid verzekerd zijn. Voor de vrouwen is dit bijna 24 pct. of ongeveer een kwart van de verzekerden.

Bijzonder zorgwekkend is de jeugdwerkloosheid. Beneden de 25 jaar is een kwart van de jongeren die willen werken, werkloos. Voor de jongeren onder de 20 jaar bedraagt dit zelfs 38 pct.

Daarbij zullen deze werklozen door de toepassing van de inhoud van de derde regeringstrein hard en ten onrechte voor de crisis betalen. Het gemiddeld verlies aan werkloosheidsuitkeringen per jaar bedraagt voor de gezinshoofden 11 000 frank, voor de alleenstaanden 8 350 frank, voor de samenwonenden 18 000 à 23 000 frank, voor de jongeren, die tot de werkloosheidsverzekering op basis van hun studies worden toegelaten, 22 000 à 43 000 frank. Dit alles zonder uitzicht op resultaat voor hun inspanningen.

Immers, de fiscale en andere voordelen, die door deze regering aan de bedrijven worden toegekend, zullen niet automatisch de tewerkstelling bevorderen, zoals sommige regeringswoordvoerders beweren!

Op basis van de reeds uitgevaardigde regeringsmaatregelen toont de jongste projectie van het Planbureau aan dat de werkloosheid zal blijven aangroeien in 1982. Op het einde van het jaar zal het aantal volledig werklozen 470 000 bedragen, dit is 40 000 meer dan het vorig jaar. In 1986 zou het volledig aantal werklozen, volgens deze ramingen, oplopen tot 636 000. Het is duidelijk dat de regeringsmaatregelen het fundamentele probleem van de crisis en de werkloosheid niet oplossen. Meer nog, het tewerkstellingsbeleid dat door de regering werd uitgevaardigd, is louter oogverblindend. Het is onsamenvattend en bovendien ondoeltreffend!

Enerzijds worden bestaande, goed lopende werkverschaffingsmechanismen zoals BTK, tewerkstellingspremies, tewerkgestelde werklozen, afgeschaft of sterk ingekrompen, maar anderzijds bieden de nieuwe maatregelen geen enkele garantie voor bijkomende werkgelegenheid. Het zogenoemde derde arbeidscircuit, dat het pronkstuk heet te zijn van het regeringsplan, is bij nader toezien niets anders dan een variatie van het BTK-stelsel.

De maatregelen tot tijdelijke vrijstelling van RSZ-bijdragen bij indienstneming van een jongere bieden, zoals al in het verleden werd aangetoond, geen enkele garantie op bijkomende tewerkstelling, maar zullen veeleer de afdanking van andere werkkrachten in de hand werken. Uiteindelijk zal deze maatregel het RSZ-tekort vergroten, zonder enig tewerkstellingseffect.

Bestaande doeltreffende systemen worden bijgevolg vervangen door duurdere maatregelen, waarvan de resultaten op het stuk van de tewerkstelling twijfelachtig zijn. De afgeschaft of sterk gereduceerde mechanismen, BTK: 25 000, tewerkgestelde werklozen: 30 000, tewerkstellingspremies: 12 000, zorgden in totaal voor 67 000 bijkomende arbeidsplaatsen. De tewerkgestelde werklozen zijn reeds tot 26 263 geslonken, de BTK tot 22 354 en de stagiairs tot 28 407. De tewerkstellingspremies werden afgeschaft. In totaal een vermindering met bijna 15 000 tewerkgestelden.

Het is een open vraag of het de regering met haar plan zal lukken het cijfer van 67 000 bijkomende arbeidsplaatsen te evenaren, laat staan met 40 000 te overtreffen.

Te meer omdat inmiddels de tewerkstelling in ettelijke instellingen teloor dreigt te gaan zoals in het onderwijs, de NMBS, bij Sabena enzovoort.

Het beste bewijs dat de huidige regering zelf niet gelooft in haar maatregelen, wordt geleverd door de vooropstelling in de begroting van 520 000 werklozen, hetzij 50 000 à 100 000 meer dan de oorspronkelijke cijfers.

De opgedrongen vermindering van lonen en sociale uitkeringen zal zonder tegenprestatie blijven op het vlak van de tewerkstelling in de ondernemingen. Een blancocheck zonder formele garanties werd aan het patronaat gegeven.

Ook het werkgelegenheidspact zal geen oplossing brengen. Dit pact is weer een voorbeeld van de politiek van oogverblindend, die deze regering wil voeren. De werkloosheid wordt niet bestreden met daden, maar met woorden. Vage, breedspakkerige beloften, maar geen werkelijk engagement. Geen enkele concrete verbintenis wordt aangegaan door de privé-patroons, of door de Staat als werkgever, ter bevordering van de werkgelegenheid.

Tenslotte zal de regering, in het kader van haar begrotingsbeleid, het werkgelegenheidstekort in de ondernemingen niet kunnen opvangen door bijkomende tewerkstelling. Nu reeds kan men vaststellen dat de begrotingsmaatregelen voor 1982 in de overheidssector leiden tot een beleid van afbraak van de werkgelegenheid.

Deze regering slaagt er niet in nieuwe tewerkstelling tot stand te brengen. Ondanks de diverse cadeaus aan het bedrijfsleven, moet ze zelf erkennen dat de werkloosheid blijft toenemen.

Maar kunnen wij ons veroorloven dat zovelen — en dan vooral jongeren — tot nietsdoen worden gedwongen en dreigen te verzinken in een staat van apathie en lusteloosheid, met alle gevaren van dien, zowel voor het individu zelf, als voor de samenleving en voor ons democratisch politiek bestel.

Er is een ander beleid nodig. In dat beleid is fundamenteel: het recht op vast, creatief en nuttig werk; het recht op een volwaardig inkomen, gelijke kansen.

Om dit te verwezenlijken moet er werkelijk sociaal overleg zijn en de bereidheid om een sociaal akkoord te sluiten, op basis van een

dialogo over het geheel van de problemen van tewerkstelling en koopkracht.

Tenslotte moet werk worden gemaakt van de verdeling van de beschikbare arbeid. Dit houdt ook in dat de regering werkelijk wil regeren.

Wil men deze doelstellingen verwezenlijken, dan is het onontbeerlijk dat een nieuw energiebeleid en een nieuw industrieel beleid gevoerd worden, een beleid, waaruit de verbeelding niet wordt gebannen.

Nieuwe werkgelegenheid kan niet uitsluitend in de klassieke circuits worden geschapen. Er is nood aan een beleid dat beter gericht is op de sociale noden van de arbeiders en op de verbetering van de kwaliteit van het leven. Geen geld voor een dergelijk beleid, zullen sommigen beweren. Nochtans, met een beetje verbeelding kan het werk worden gehaald waar het zit, door sociaal overleg, verdeling van de beschikbare arbeid en tewerkstellingsmaatregelen.

Ik licht deze drie punten vervolgens toe.

Ten eerste, het sociaal overleg. Vandaag wordt via de massamedia een grootscheepse campagne ontwikkeld om de vakbonden te discrediteren. Geregeld worden de vakbonden ervan beschuldigd dat zij verantwoordelijk zijn voor de crisis, de werkloosheid, de ondernemingssluitingen, de opeenvolgende regeringscrisissen en nog veel andere moeilijkheden die zich voordoen.

Is het onrealistisch een relatie te zien tussen een goed sociaal klimaat en de hoge produktiviteit die onze bedrijven kenmerkt en die samen met Japan en West-Duitsland de hoogste ter wereld is?

De noodzaak van dat overleg staat buiten kijf, het is immers fictie te denken dat we zonder samenspraak de samenleving van morgen kunnen voorbereiden.

Laten we deze elementen dus niet onderschatten, want het is ongetwijfeld op basis van overleg dat wij een sociale-zekerheidsstelsel hebben kunnen opbouwen, dat enig is ter wereld.

Overwinning van de neo-liberale tendens brengt zowel de mogelijkheden van het sociaal overleg — en dus het in stand houden van een goed sociaal klimaat —, als het vrijwaren van de essentiële sociale verworvenheden in het gedrang.

We moeten ons goed sociaal beleid tot elke prijs behouden.

Overigens ben ik ervan overtuigd dat dit sociaal beleid, niettegenstaande de hoge kost, mede ten grondslag ligt aan de vele troeven die ons land economisch nog steeds bezit.

Inzake de verdeling van de beschikbare arbeid zal niemand vandaag durven te beweren dat de werkloosheid volledig op te lossen is; daarvoor missen wij de economische hefboomen en ontsnapt de crisis aan de macht van één land of zelfs maar van één continent.

Maar wie meent dat zelfs na een economische herleving de maatschappelijke verhoudingen — ook op de arbeidsmarkt — opnieuw zullen worden wat zij voordien waren, maakt zich begoochelingen.

De crisis heeft diepe wonden geslagen en ook de technologische revolutie zal de klassieke opvatting over werk en vrije tijd grondig wijzigen.

Volledige werkgelegenheid wordt dus een fictie binnen de klassieke maatschappelijke verhoudingen.

Het komt er in de toekomst op aan de beschikbare arbeid zo eerlijk en zo efficiënt mogelijk te herverdelen.

De oplossingen zijn divers en er zullen er nog nieuwe moeten worden gevonden, zelfs indien we rekening houden met een redelijk economische opleving.

Ik denk aan:

Een geleidelijke arbeidsduurverkorting, om de inkrimping van het arbeidsvolume op te vangen, en om ruimte te scheppen voor werkgelegenheid;

De herschikking van de arbeidstijd;

Een veralgemeende verlaging van de pensioengerechtigde leeftijd op 60 jaar, ter stimulering van de vervanging door jongeren;

Vrijwillig aanvaarde deeltijdse arbeid met een volwaardig sociaal statuut;

Beperking van de overuren.

Tenslotte moet met de sociale gesprekspartners een akkoord worden bereikt over de wijze waarop en onder welke voorwaarden de automatisering, de robotisering en de micro-electronica worden ingevoerd en gebruikt.

We moeten echter ook werk maken van maatregelen die rechtstreeks ingrijpen op de arbeidsmarkt.

Door de gevoelige stijging van het arbeidsaanbod in de komende jaren en door de stijgende deelneming van de vrouwen aan het ar-

beidsproces, zal de periode van nu tot 1985 zonder enige twijfel de lastigste worden op het stuk van de werkloosheid.

Een verdere uitbreiding en versoepeling van de bestaande maatregelen tot opslorping van de werkloosheid en het lanceren van nieuwe is dan ook noodzakelijk.

Een nieuwe maatregel was het brugplan van minister De Wulf. Dit plan moest de aangroei van de werkloosheid tegen 1985 met 200 000 eenheden opvangen.

Maar boven dit alles staan de psychologische en sociale voordelen die, zowel voor de persoon als voor de gemeenschap, onbereikbaar zijn.

Met het brugplan kon men de inspanningen bovendien richten op de meest getroffen groepen: jongeren, vrouwen, langdurig en ongeschoolde werklozen zouden aldus de voorrang gekregen hebben.

Dit is een beleid dat niet alleen sociaal noodzakelijk is, maar tevens economisch verdedigbaar.

De Europese Commissie heeft dat pas nog beaamd door deze werkmethode aan te prijzen en ook in de OESO begint men de voordelen van het actieve tewerkstellingsbeleid in te zien en aan te bevelen.

De belangstelling van het buitenland voor de Belgische aanpak groeit met de dag. Frankrijk en Nederland volgden ons voorbeeld, en zelfs in het zo conservatieve Engeland werd een schuchter begin gemaakt met tewerkstellingsprogramma's.

Het is dan ook verschrikkelijk, zoniet misdadig, om, op het ogenblik dat iedereen eindelijk de goede invloed van het Belgisch model inziet en het begint in te voeren, dat systeem te laten varen om de heilloze weg van de monetaristische politiek in te slaan, zoals de regering die nu voorstaat.

De regering verkiest blijkbaar een illusoir aantal arbeidsplaatsen in de lucht, dan 200 000 in de hand.

De politiek van de regering zal niet alleen elke burger, op een kleine minderheid na, armer maken en minder beschermd, maar ook gaat het land zelf daarmee rampzalige tijden tegemoet.

Het is niet omdat de kip geen gouden eieren meer legt, dat ze moet geslacht worden. (*Applaus op de socialistische banken.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Thys.

De heer Thys. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Vice-Eerste minister, geachte collega's, al moeten Senatoren inleveren en al ben ik vader van een groot gezin, ik zou gerust kunnen zeggen: «Geef er ons nog eentje!» zonder mijn budget uit zijn evenwicht te brengen.

Ik zal trachten mijn beschouwingen zo beknopt mogelijk te formuleren ter attentie van degenen die hier nog aanwezig zijn en nog willen luisteren.

Daar het over een begroting gaat, moeten uiteraard cijfers worden aangehaald. Daarom zal ik in een eerste deel een aantal concrete cijfers uit de begroting bespreken. Ik zal niet terugkomen op de punten die reeds voldoende kritisch werden besproken door collega Lagae omdat mijn bedenkingen daaromtrent grotendeels gelijkaardig zijn.

Ik wil hier mijn eerste commentaar wijden aan de geschatte opbrengst van een nieuwe maatregel, namelijk de mogelijkheid tot voorafbetaling door loon- en weddetrekkenden, het zogenoemde fiscale voluntariaat. Waar het grootste gedeelte van de personenbelasting in de Schatkist binnenstroomt als bedrijfsvoorheffing — en dit voor 1982 geschat wordt op 436 miljard — is de raming voor de inkohiering begroot op 26 miljard. Ik neem aan dat die 26 miljard grotendeels afkomstig is van de inkohiering die ten laste is van de zelfstandigen.

De inningen ten laste van loon- en weddetrekkenden vormen van dit laatste cijfer alleszins slechts een kleine fractie.

Ik meen dan ook dat de 4 miljard een ruime overschatting is van de rekenkundige mogelijkheden. De motivering trouwens om tot vrijwillige voorafbetalingen over te gaan, namelijk 15 pct. belastingvermindering, zal mijns inziens niet voldoende stimuleren, gezien dit amper een voldoende intrestvergoeding betekent, gelet op de termijn die verloopt tussen de voorafbetaling en de betaling van het aanslagbiljet, termijn die de laatste jaren minimum 18 maanden bedroeg.

Een tweede cijfer dat ik wens te bespreken is de 10 miljard van de strijd tegen de fiscale fraude. Hier ontbreken alle concrete aanwijzingen waarop die raming zou gesteund zijn. Wel wordt de uitsplitsing meegedeeld van de verwachtingen, namelijk 7 miljard voor de directe belastingen en 3 miljard voor de BTW.

Men moet zich hierbij trouwens afvragen of het enige zin heeft de opbrengst van de strijd tegen de fiscale fraude afzonderlijk, bijna als

een slogan te vermelden. Want ik neem immers aan dat het de voortdurende opdracht is van de administratie der belastingen de fiscale wetgeving uit te voeren en eenvoudig toe te passen op de belastbare materie en op de belastbare personen. Daarmee bedoel ik dat de strijd tegen ontduiking geen los kapittel mag zijn, eventueel afhankelijk van de politieke samenstelling van de regering, doch moet ingebakken zijn in de dagelijkse opdracht van de uitvoerende macht en haar administratie.

Ten derde, inzake de opbrengst van de roerende voorheffing, ben ik minder kritisch wat de cijfers betreft. De regering schat de ontvangsten uit de roerende voorheffing op 77 miljard. Dit is ten aanzien van 1982 een verhoging van 12 miljard. Ik betwijfel dit cijfer niet, maar wil het wel merkwaardig noemen. Ik betwijfel het niet omdat de spaarzin van onze bevolking grotendeels bewaard is gebleven.

Ik betwijfel het niet omdat de belastbare materie inderdaad zal stijgen ingevolge de forse stijging van de intrestvoeten, vooral op kasbons en obligaties die sinds vorig jaar lopen.

Ik betwijfel het niet omdat blijkens de onlangs gepubliceerde verslagen over 1981 de meeste financiële instellingen een vooruitgang hebben geboekt inzake spaargelden. De vooruitgang zou zelfs boven de 10 pct. uitstijgen.

Maar ik vind het merkwaardig, dus de moeite waard er de aandacht op te vestigen, dat er in dit land, door de meeste burgers nog zo fel gespaard wordt.

Een regering moet daar haar lessen uit trekken, en zal het mogelijke doen om de spaarzin niet verder te ontmoedigen, zeker niet door nog een devaluatie.

In uw inleiding tot deze begroting noemt u, mijnheer de minister van Financiën, de reeds uitgevoerde devaluatie, «de onmisbare aanvulling van de economische strategie van de regering». Een tweede devaluatie — ik hoop dat die er niet komt — zou naar het spaarweten toe fataal ontmoedigend worden.

Ten vierde, het cijfer betreffende de inkohiering van de personenbelasting 1981. Tegen 30 juni, zoals u beweert, heren ministers, zullen de vertragingen bij de inkohieringen worden weggewerkt. U schat de opbrengst hiervan op 6 miljard.

Ik wil hierbij hopen dat alles in het werk zal worden gesteld opdat de inkohieringen 1982 zonder vertraging worden uitgevoerd. Op enkele aspecten hiervan en de gevolgen voor de gemeentefinanciën kom ik terug in het derde deel van mijn betoog.

In het tweede deel van mijn uiteenzetting wens ik in te gaan op de algemene bespreking van de begroting, om niet te zeggen op de filosofie ervan.

De Vice-Eerste minister en minister van Financiën verwijst in zijn inleiding tot deze begroting herhaaldelijk naar het verband tussen de genomen maatregelen op fiscaal-financieel gebied en het herstel van het economisch leven, dat uit die maatregelen moet volgen.

Hierbij wil ik eerst enkele bedenkingen maken: men moet inderdaad de vraag stellen of het woord «crisis» niet grotendeels misbruikt wordt. Wil men met dit element niet bereiken dat de bevolking murw geraakt, en bereid alles te aanvaarden?

Is trouwens de crisis wel zo zwaar en zo diepgaand?

Zou het niet eerlijker zijn de feiten, de cijfers, alle gegevens kenbaar te maken, zodat de bevolking, mede wetende hoever we staan, hoe de zaken juist liggen, mede kan oordelen en in een geest van solidariteit, positief medewerken aan het herstel?

En indien de toestand inderdaad zo slecht zou blijken te zijn, moeten wij dan niet consequent zijn, en bijvoorbeeld ook niet meer schermen met slogans zoals het herstel van de bouwsector, alsof het mogelijk en nodig zou zijn terug te keren naar de explosieve economische activiteiten van de jaren zeventig?

Moeten wij de zaken niet een stuk anders gaan aanpakken? Mogen wij nu nog wel verwachtingen opwekken waarvan wij de verwezenlijking niet voor mogelijk kunnen houden?

Gaat het, concreet en als voorbeeld, nog op, terug te willen laten hopen dat pasgetrouwden op hun 25 jaar een nieuw huis kunnen bouwen? Kunnen wij hen geruststellen op het gebied van hun inkomsten, voor aflossing van hun lening, voor onderhoud en verwarming van hun huis?

Als de toestand zo slecht is, hebben wij dan niet tot plicht, na eerlijke informatie, de bevolking te zeggen dat wij het enige jaren rustiger moeten doen; dat niet alle heil moet worden verwacht van de Staat en de nijverheid; maar dat integendeel nieuw initiatief, ook door de burgers, kleinschalig, zonder zware investeringen, moet worden genomen. Moet niet nog meer de nadruk worden gelegd op eigen initiatief, zodat jonge mensen de moed, de durf hebben zich

zelfstandig te vestigen, liever dan, genietend van de werklozensteun te zitten wachten op een kans in industrie of openbare sector?

Is het wel het ogenblik om beleggingen in ondernemingen fiscaal zo fel aan te moedigen, en op dit fiscale profijt zo sterk de nadruk te leggen? Moet er dan steeds persoonlijk gewin bij zijn om mensen te motiveren, of is dit gedeeltelijk een premie om een bepaalde vrees te overwinnen?

Kan er tenslotte, wanneer steeds maar verwezen wordt naar onze ontzaglijke buitenlandse schuld, geen middel worden gevonden om onze talrijke, nog welstellende burgers die met hun centen wel de weg naar buitenlandse banken hebben gevonden, positief te motiveren, en, akkoord, zeker niet bestraffend en misschien met een zekere financiële aantrekkelijkheid, hen aan te sporen hun fondsen terug te brengen, ja ook uit een zekere solidariteit, met de — vooral jonge — mensen die moedeloos zoeken naar kansen?

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Vice-Eerste minister, geachte collega's, ... we worden er talrijker op, maar ik wil nog steeds mijn woord houden en een pint aanbieden aan alle aanwezigen.

In een derde punt wens ik het even te hebben over het verband tussen de nationale en de gemeentelijke financies.

Ik ben hierbij uitgegaan van de cijfers van de aanvullende gemeentebelasting op de personenbelasting, zoals die voorkomen op de «afrekening per 31 december 1981 van de verrichtingen uitgevoerd voor de gemeenten». Voor Westerlo een gemeente met bijna 20 000 inwoners zijn die: netto vastgestelde rechten: 60,6 miljoen; gestort aan de gemeente: 27,9 miljoen; rechten waarvan de invordering hangende is: 31,7 miljoen.

Dit betekent dat die gemeente 46 pct. heeft ontvangen van de vastgestelde rechten. Ik heb die cijfers vergeleken met een tiental gemeenten uit de omgeving, en ik kwam tot percentages gaande van 44 tot 51.

Bij wijze van proef heb ik die cijfers dan gelegd naast de gegevens van een middelgrote stad in Oost-Vlaanderen: hier bleek de verhouding eveneens 46 pct. Ditzelfde percentage bekam ik voor een kleine landelijke gemeente in West-Vlaanderen.

Ik mocht dus aannemen dat de verhouding algemeen rond de 46 pct. ligt.

Excuseer mij, mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, voor al dit gecijfer, maar ik vraag nog een kleine inspanning; het gaat tenslotte over de rijksbegroting. Aangezien de aanvullende gemeentebelasting 6 pct. bedraagt van de personenbelasting, zou het nog te innen bedrag voor een gemeente met 20 000 inwoners ongeveer 0,5 miljard zijn. Omgerekend naar het Rijk, op de enige basis waarover ik beschik, namelijk het bevolkingscijfer wordt het totaal nog te innen bedrag 250 miljard.

In de commissie hebt u, mijnheer de minister van Financiën, mijn opmerkingen in dit verband onder meer toegelicht met de woorden «dat de gemeenten tijdig werden ingelicht», terwijl u het cijfer van 250 miljard niet hebt betwist.

Mer die tijdige inlichting is een gemeente, deze basis van onze democratie, echt niet gediend: wat baat het te vernemen dat vertraging bij de inkohieringen is ontstaan, met als gevolg een vertraagde uitbetaling van inkomsten waarop gerekend was. Wat baat het? Kan men daarmee zijn personeel betalen, zijn schulden aflossen, zijn werkingskosten dragen?

Uw voorgangers, mijnheer de minister van Financiën, hebben steeds ontkennend geantwoord op vragen van leden van de Kamer van volksvertegenwoordigers, of de Staat de voor rekening van de gemeenten geïnde belasting achterhoudt.

Ik meen niet dat er nog 250 miljard voor 1981 te innen zijn; ik meen dat de storting aan de gemeenten slechts geschiedt na de inkohieringen, en dat de gemeenten in genen dele genieten van de door de staat geïnde voorheffing, die grotendeels de personenbelasting beheerst. Maar als er dan vertraging optreedt bij de inkohieringen, staan de gemeenten in de kou!

Feit is alleszins dat het bedrag dat de gemeenten nog te trekken hebben van de Staat, voor de aanvullende belasting op de personenbelasting, voor 1981 mag worden geraamd op 15 miljard of méér! En hoewel deze zogenaamde «derdengelden» reeds grotendeels in de staatskas zijn gestroomd, 100 pct. volgens de verwachtingen tegen 30 juni 1982, is er in de begroting geen post te vinden die de uitbetaling van deze achterstallen moet mogelijk maken.

De heer Bascour, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

Dit systeem is onrechtvaardig en onduidelijk, vooral omdat geen enkele compensatie is voorzien indien door vertraging bij de inkohieringen de gemeenten laattijdig kunnen betaald worden. Niet dat

ik ter zake voorstander zou zijn van vergoedende intresten — zoals reeds wetsvoorstellen zijn ingediend —, want dan behoudt men het systeem. Wel dient de mogelijkheid te worden nagegaan de gemeenten, die nog maar pas even bekomen waren van de vertraging met het innen der onroerende voorheffing ingevolge de perekwatie, tijdiger te laten beschikken over de gelden, waarop zij recht hebben, en die zij meer dan dringend nodig hebben: bijvoorbeeld bij wijze van voorschotten van de geïnde bedrijfsvoorheffing. U hebt, heren ministers, een zeer goed ambtenarenkorps, gedecentraliseerd als geen ander; maak het hen met of zonder volmachten niet onmogelijk hun werk te doen: taxeren en innen. Laat alle nieuwe wetgeving weg, tenzij ze goed is overwogen, en getest op haar uitvoerbaarheid.

Geef uw administratie de kans eens rustig haar werk te doen: hoever zouden Staat en gemeenten staan, indien einde 1983 alle belastingen voor dat jaar en de voorgaande jaren zouden zijn geïnd? En dat moet toch mogelijk zijn, administratief.

Dit vergt, naast fysieke en intellectuele inspanningen van uw ambtenarenkorps dat deze inspanningen graag zal leveren, alleen wat politieke discipline, de tucht geen partijpolitiek te bedrijven door middel van fiscale wetgeving zoals we daar in augustus 1980 nog een staaltje van gehad hebben, een staaltje dat de administratie der Belastingen ontredder heeft; en deze woorden zijn niet van mij!

En zo kom ik terug naar mijn beginpunt: laten wij het eerlijk spelen, en geloofwaardig. Dan kan er terug vertrouwen komen, misschien zelfs optimisme.

Collega Lagae was het daarnet roerend eens met collega de Bruyne. Ik begrijp zijn bezorgdheid; ze siert hem, maar ik had graag een aantal positieve argumenten.

Laten wij tenslotte van de economie, van de heilige vrije economie niet de maatstaf maken bij onze beslissingen, doch enkel de belangen van de ganse bevolking op het oog hebben. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw De Pauw.

Mevrouw De Pauw-Deveen. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Vice-Premier, geachte collega's, de huidige regering heeft Brussel in de ijskast gelegd. Dat betekent niet dat enige censuur dit onderwerp moet treffen. Er moeten dringend oplossingen worden gevonden voor de talrijke problemen, op verschillende vlakken, die door het hoofdstedelijk gewest worden gesteld, niet in het minst in verband met zijn financiële middelen, maar met dit probleem zal ik mijn uiteenzetting beëindigen.

Sedert jaren zijn de Vlaamse socialistische Brusselaars bereid overleg te plegen en gesprekken te voeren — en ze deden dit reeds — zowel met de andere Vlaamse partijen als met Franstalige Brusselaars. Door een uitstel- en slenterpolitiek kwam men echter tot geen ernstig overleg. Nu opeens — en men gaat zich afvragen waarom zolang daarop werd gewacht — stelt een van de regeringspartijen voor de gemengde parlementaire commissie samen te roepen, en dat, nadat PS en FDF wetsvoorstellen hebben ingediend die voor de Vlaamse Gemeenschap, vooral voor de Vlaamse Brusselaars, gewoon onaanvaardbaar zijn — het voorstel van het FDF in het bijzonder — en zulks als de gemeenteraadsverkiezingen voor de deur staan. Het was te verwachten dat thans, met het oog op die verkiezingen, de meeste partijen het onnodig achten de pre-electorale sfeer te bederven, door in de Brusselse ... pap te roeren. Daarom moet echter nog niet over Brussel worden gezwegen. De bespreking van de begroting geeft ons de gelegenheid een en ander uit te diepen.

Pap, die op het vuur staat en waarin niet wordt geroerd, klontert makkelijk en brandt aan. Zo worden bepaalde situaties hoe langer, hoe moeilijker te Brussel, op verschillende vlakken, die niet noodzakelijk verbonden zijn aan het institutionele probleem.

Laten we de waslijst van een deel van de problemen nochtans hiermee beginnen. En ik zal het hier niet hebben over de toekomstige structuren van Brussel, tenzij nochtans het volgende: in die toekomstige structuren moet de taalkundige minderheid waarborgen hebben. Ik wil de Franstaligen er terloops aan herinneren dat de nationale regering paritair is, niettegenstaande de Vlaamse meerderheid in het Parlement. Ik ken hun antwoord: de Vlaamse minderheid is te Brussel veel kleiner dan de Waalse in het land. Die minderheid is nochtans veel groter dan wat bepaalde onlangs gepubliceerde statistieken zogezegd bewijzen: iemand met een Franstalige identiteitskaart kan immers best een Vlaming zijn. Eén cijfer: in 1968 kwamen 2.906 mensen uit Vlaanderen zich te Brussel hoofdstad vestigen: slechts 302 Nederlandstalige identiteitskaarten werden uitgereikt.

De heer Luyten. — Zij stonden aan het verkeerde loket in de gemeente van Nols.

Mevrouw De Pauw-Deveen. — Het ging niet over Schaarbeek, maar over Brussel-Hoofdstad dat nog een der eerlijkste Brusselse gemeenten tegenover de Vlamingen is.

Kennis of het gebruik van het Frans zijn geen bewijs dat men geen Vlaming is! Daar blijf ik echter nu niet bij stilstaan. Aan andere nu, vandaag de dag, maar steeds verergerende toestanden moet een einde worden gemaakt, onder andere aan de onmogelijke situatie van de Agglomeratieraad, bijna 11 jaar geleden verkozen en sedert 10 jaar in werking. Onnodig te beschrijven hoe ziek die, nu zelfs onvolledige raad, wel is. Het is de hoogste tijd — en daar lijkt iedereen het over eens, zowel Franstaligen als Vlamingen — dat men beslist wat ermee gebeurt: ofwel aanvullen, ofwel afschaffen, ofwel nieuwe verkiezingen, deze laatste eventueel samen met de gemeenteraadsverkiezingen. De toestand kan in geen geval blijven zoals hij is, te meer daar de financiële toestand van de instelling erbarmelijk is.

Ook de cultuurcommissies die via getrapte verkiezingen van de samenstelling van de Agglomeratieraad afhangen, zouden er baat bij hebben. Daar ga ik echter niet op in, aangezien hun materies hun respectieve raden betreffen.

Toch zou ik de nationale regering, waarvan de twee onderwijsministers deel uitmaken die ook aan de beraadslagingen van de Brusselse executieve deelnemen, met aandrang op een knelpunt willen wijzen, namelijk dat van de bicommunautaire instellingen en aangelegenheden. Trekt de nationale regering zich die niet meer aan?

U zal antwoorden dat het om gemeenschapsmateries gaat. Maar intussen gebeurt er niets. Intussen worden tweetalige instellingen of diensten naar de Franse gemeenschap overgesaat, zonder dat een haan — zeker niet de Waalse — erover kraait.

Op het gebied van de gewestmateries schort er ook een en ander. Zo bijvoorbeeld in de bouwsector. Daar gelden voor Brussel, volgens een antwoord dat de minister van het Brusselse Gewest me op een schriftelijke vraag gaf, nog steeds de koninklijke besluiten van 4 september 1981. Die koninklijke besluiten voorzien in een tussenkomst in de last van hypothecaire leningen van de Staat en vanwege het Gewest, in de vorm van een rentetoeelage of in de vorm van een eenmalige premie. De huidige regering heeft, bij het nemen van nieuwe maatregelen ter stimulering van de bouwsector, namelijk de BTW-verlaging, die rentesubsidie afgeschaft. Bijgevolg vervalt het aandeel van de Staat in die rentesubsidie in het Brusselse gewest; bijgevolg wordt de toepassing van de koninklijke besluiten van 4 september 1981 onuitvoerbaar! Dat kan de regering blijkbaar niet schelen.

Op andere vlakken nog heeft Brussel met heel wat problemen te kampen, die zich in de andere gewesten minder acuut stellen, namelijk op het sociale en sociaal-economische vlak. Zo het migrantenbeleid, dat door alle betrokken instanties grondig dient aangepakt.

Hierbij richt ik een vraag tot de Eerste minister in het bijzonder. Net na het paasreces richtten een aantal Brusselse senatoren van verschillende partijen onder wie ikzelf een brief tot hem in verband met de onwettige toestand te Schaarbeek, waar de burgemeester weigert op grond van hun nationaliteit mensen in de bevolkingsregisters in te schrijven. Daarom waren een aantal vreemdelingen en ook Belgen een hongerstaking begonnen. Zij stopten die alleen maar, toen de Eerste minister stellig beloofde dadelijk na het paasreces op te treden. Graag vernam ik wat hij deed: zo het antwoord « niets » is, waarom nog niets gebeurde en wanneer de Premier zijn belofte zal nakomen.

Een andere zware last voor de Brusselse gemeenten zijn de OCMW, in het bijzonder deze met ziekenhuizen. Om die te helpen werd onlangs een lening van 4,7 miljard toegekend in het kader van de bijzondere machten. Dat is goed, de nood is immers groot, maar weet u, dames en heren regeringsleden, dat de vice-gouverneur bij het OCMW van Etterbeek in 1982 21 aanstellingen moest schorsen wegens overtreding van de taalwet? Die discussie moet later ook nog worden gevoerd.

De Brusselse bevolking veroudert en verarmt. Die ervaring zal nog schrijnender worden ingevolge de lineaire regeringsmaatregelen die vooral de gewone burgers met bescheiden inkomens treffen.

Dat heeft niet alleen gevolgen op fiscaal vlak — daar kom ik dadelijk nog op terug — maar ook op andere vlakken, onder andere wegens de verminderde koopkracht. Ook geraken de sociale huisvestingsmaatschappijen in nog grotere financiële moeilijkheden, doordat voorrang moet worden verleend aan de kandidaturen van de mingeoeden — en dat is maar juist ook — voor wie dan een lage huurprijs wegens hun bescheiden inkomen verantwoord is.

De werkloosheid is te Brussel het snelst gestegen. Dat is te wijten aan de langzame maar zekere uitputting van de economische situatie. Aangezien het om een stedelijke agglomeratie gaat, kunnen niet

om het even welke bedrijven worden bevorderd: pollutie moet te allen prijze worden vermeden. Men spreekt van bedrijven met hoge technologie, waar ik ongetwijfeld voorstander van ben, maar brengen die veel tewerkstelling?

Men zal repliceren dat de meeste problemen die ik hier opsom die zijn van alle grote steden. Zeker, maar die zijn niet zo moeilijk op te lossen of op te vangen in de andere twee gewesten.

Bovendien vormen de 19 Brusselse gemeenten de hoofdstad van een tweetalig land die ook nog internationale verplichtingen heeft. Daarvoor krijgt ze, behalve Brussel-hoofdstad zelf, geen financiële compensaties. Dat kloeg de minister van het Brusselse Gewest, de heer Demuyter, nog zeer onlangs aan. Ik citeer zijn eigen woorden hier in de Senaat, een paar weken geleden: «De aandacht moet in het bijzonder gevestigd worden op de verliezen geleden door de Brusselse gemeenten tengevolge van de vrijstelling van de onroerende voorheffing op bepaalde eigendommen, ook «dode hand» genoemd.» De minister en ook de regering zijn blijkbaar het regeerakkoord vergeten. Ik citeer nu uit dat regeerakkoord van 16 december 1981 — het gaat dus om Brussel: «Alle aangegane verbintenissen zullen integraal en onmiddellijk worden uitgevoerd, dit wil zeggen dat de compensatie als tegenwaarde voor het niet-heffen van onroerende voorheffing voor gemeentelijke opcentiemen op bepaalde goederen (cf. regeerakkoord 5 april 1979) vanaf 1981 zal worden ter beschikking gesteld van de Brusselse Executieve ten behoeve van de gemeenten.»

De heer Demuyter zou zijn daarnet geciteerde verklaring niet hebben afgelegd, indien deze belofte door de regering was nagekomen.

Waar blijft ook de volgende in het regeerakkoord van 16 december jongstleden aangegane verbintenis, namelijk: «dat in de loop van het eerste trimester 1982 een raming zal worden opgemaakt van de kostprijs voor de verplichtingen van Brussel als hoofdstad en als zetel van de Europese Instellingen. De regering zal ter zake in 1982 een beslissing nemen en uitvoeren.»

Zijn die gelden begrepen in de dotatie van het Brusselse gewest, of in het bijzonder krediet uitgetrokken ten behoeve van het Brusselse Gewest om het in staat te stellen tegemoet te komen aan de financiële problemen van de ondergeschikte besturen? Tot nog toe was dat niet het geval. Indien dit nu toch mocht zijn, komt Brussel er maar bekaaid uit. De berekening van de dotatie is al ongunstig voor Brussel. De verdeelsleutel berust immers op de drie beruchte criteria, die ook op het Gemeentefonds worden toegepast: oppervlakte, bevolking, opbrengst van de personenbelasting.

Moet hier nog worden herhaald hoe ongunstig die voor Brussel zijn. De oppervlakte is klein en zal dezelfde blijven, de bevolking vermindert, de fiscale opbrengst, die nochtans de hoogste troef van Brussel is, vermindert bijgevolg ook, maar nog in grotere mate, omdat het juist de rijke lui zijn die zich gaan vestigen in de randgemeenten en omdat, zoals ik er daarnet al op wees, de blijvende bevolking veroudert en verarmt, een verarming die nu nog door uw maatregelen wordt bevorderd.

Vanuit het Verbond van de Ondernemingen van Brussel wordt voorgesteld een vierde criterium in te voeren, namelijk de densiteit van de bevolking. Hierdoor zou Brussel ten opzichte van Vlaanderen en Wallonië een groter stukje van de taart krijgen, maar de andere twee gewesten zullen dat zomaar niet aanvaarden.

Hoe het ook zij, Brussel, met al zijn problemen en zijn lasten, wordt slecht bedeeft in deze Rijksmiddelenbegroting. Dat is het gevolg van de criteria die voor de andere twee gewesten logisch en goed zijn. Dat is het gevolg van het aanvaarden, voor Brussel, van die criteria, daar waar Brussel totaal verschilt van de andere gewesten. Van Brussel een gelijkwaardig gewest maken, betekent dan ook de dood van Brussel. Brussel is een hoofdstedelijk gewest, dat met heel andere problemen te kampen heeft dan de andere twee gewesten. Ik heb er daarnet maar een aantal opgesomd. De rol van Brussel in onze Staat is ook totaal verschillend van de andere gewesten. Indien men Brussel laat verarmen, zal Brussel hoe langer hoe moeilijker die rol kunnen spelen en gaat het recht naar de ondergang.

Onmiddellijk na de gemeenteraadsverkiezingen moet dan ook dringend aan de nieuwe structuren voor Brussel worden gewerkt. Zowel Vlaamse als Franstalige Brusselaars moeten samen de toekomst van hun stad opbouwen, bewust van het feit dat het de hoofdstad van het land is en in deze specifieke functie van hoofdstedelijk gewest door de andere twee gewesten moet worden aanvaard en gesteund. (Applaus op de socialistische banken.)

De heer Luyten. — Ik zoek een hoofdstad om te beminnen.

Mevrouw De Pauw-Deveen. — Ik bemin ze, mijnheer Luyten.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Smeyter.

De heer De Smeyter. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Vice-Eerste minister, geachte collega's, de huidige Rijksmiddelenbegroting is een trouwe weerspiegeling van de bedoelingen van de regering en is natuurlijk niet zeer geloofwaardig, omdat zij: ingaat tegen de belangen van de bevolking, geen rekening houdt met de werkelijke problemen en goochelt met cijfers die al te zeer uit de lucht zijn gegrepen.

Deze Rijksmiddelenbegroting wil grote illusies wekken en wil de bevolking doen geloven in een verbetering van de toestand, die hiermee nooit een feit kan zijn.

Deze begroting is volgens de regering de enige uitweg en zij geeft zelf toe dat het voor sommigen te veel en voor de anderen te weinig is. Het is nochtans «iets», opgesteld door bijzondere staatsmannen met bijzondere machten, die bezuinigen — het is nog maar een begin voor de kleine man — en de belastingdruk niet verzwaren voor de rijken maar wel voor de misdeelden en die er prat op gaan de noodlottige trend van de laatste jaren fundamenteel te hebben omgebogen. Zij hopen, dat zij het begin van de wijsheid hebben ingeluid.

De wisselmarkt, ondanks de devaluatie, heeft als eerste niet kunnen begrijpen en niet naar «de verwachting gereageerd», omdat er geen vertrouwen kon worden gewekt door een regering-Martens, die op nationaal vlak van de ene dag op de andere afbreekt wat door de vroegere regeringen-Martens was opgebouwd.

Er is geen samenhangend geheel herstelplan uitgewerkt, tenzij een schuchtere poging tot stimulering voor een betere rentabiliteit van de ondernemingen, een schuchtere poging tot meer productieve investeringen en een schuchtere poging tot exportbevordering. En, daarvoor had men 140 miljard cadeau's over. Voor de bevolking alleen: bezuinigen, inkomensmatiging, inleveren, index opschorten, remgeld, nieuwe lasten voor de vervangingsinkomens, inhoudingen op verlofvergoeding, pensioenen en invaliditeitsuitkeringen.

Een begin van sociale afbraak, als aanloop tot de staat van behoefte, bijstandsregeling of de privatisering van de sociale verzekering. De verarming van de bevolking gebeurt via de economische en sociale politiek door deze volmachten-regering, waarvan het beleid slecht is, onpopulair, geïmproviseerd. De bevolking — de verbruikers — is het slachtoffer. De sociale reacties, die reeds tot uiting zijn gekomen, zullen nog uitbreiding nemen naarmate aan den lijve wordt ondervonden, in welke rampzalige toestand deze regeringspolitiek de bevolking stort met nog een erger vooruitzicht voor de jaren 1983 tot 1985.

Het ogenblik, waarop de christen-democraten zullen begrijpen dat de liberalen steeds maar verder willen gaan in de sociale ontmanteling, is niet meer ver af; het is een kwestie van tijd, maar in afwachting hebben hoe langer hoe meer mannen, vrouwen, jongeren en ouderen enorm te lijden.

Wat de begroting 1982 betreft, stellen de Vlaamse socialisten vast dat het begrotingsobjectief, namelijk een tekort van 200 miljard, vooropgesteld door de Hoge Raad voor Financiën en door de EEG-commissie, niet wordt nageleefd.

De PVV, die vorig jaar dit bedrag rampzalig vond, aanvaardt nu zonder meer een deficit van 252 miljard.

De regering raamt de ontvangsten op 1 140,7 miljard en de uitgaven op 1 393 miljard na 76 miljard besparingen tot stand te hebben gebracht. Na een eerste analyse blijkt dat de ontvangsten niet nagenoeg 40 miljard werden overschat. Bovendien houdt de voorgestelde ontvangstenraming geen rekening met de voorgestelde indexblokkering en de devaluatie. Daarnaast vergeet de regering de toe te kennen *ristorno's* aan de gewesten en gemeenschappen af te trekken van de voor het Rijk beschikbare middelen. Naast 37 miljard sociale afbraak, waarbij zelfs de kleinsten niet gespaard worden, vinden wij in de voorstellen nog 15 miljard besparingsvoorstellen die slechts kunnen worden gerealiseerd door het verminderen van de tewerkstelling bij de overheid en in het onderwijs.

Uit een analyse van de cijfers blijkt dat de PVV-slogan, «minder belastingen en meer jobs» een groot kiesbedrog is. Immers, er worden voor meer dan 20 miljard nieuwe lasten ingevoerd, alsook 2,6 miljard tariefverhogingen en 10 miljard verhoging van de bijdragen in de sociale zekerheid, zijnde in totaal ongeveer 33 miljard.

In het kader van de sociale afbraak van 37 miljard in de begroting en 20 miljard in de sociale zekerheid stellen de Vlaamse socialisten vast dat de maatregelen in de eerste plaats de meest bescheiden inkomens treffen.

Bovendien zijn vele maatregelen lineair en vooral ten koste van de niet-actieven: gepensioneerden, invaliden, werkloze jongeren en vrouwen. Uit de becijfering van een aantal typegevallen blijkt dat de

inlevering van de actieven in 1982 ongeveer 6 pct. bedraagt terwijl voor de niet-actieven deze zelfs kan oplopen tot meer dan 50 pct.

De voorstellen inzake sociale zekerheid betekenen een werkelijke afbraak van de solidariteit tussen actieven en niet-actieven. De zwaksten worden niet gespaard en de laagste inkomens, die van de WIGW; zien het principe van de kosteloze gezondheidszorg verloren gaan.

Wie de fiscale volmachtbesluiten grondig bestudeerd heeft, komt tot de onthutsende vaststelling dat hier, misschien nog meer dan in de sociale sector, het beleid van de huidige regering gelijkstaat met het omgekeerde van «solidariteit».

Terwijl men zou kunnen verwachten dat in crisistijd elke regering zou trachten aan de sterke economische sectoren een inspanning te vragen, alleen al vanuit een minimaal in alle partijen aanwezig geachte rechtvaardigheidsreflex, stellen we vast dat de holdings, de fraudeurs, de grootfinanciers en de grootheidheersers integendeel vandaag beloofd worden voor hun jarenlang economisch incivisme dat het land bracht waar het nu staat.

Tientallen voorbeelden kunnen worden geciteerd: van de ingrijpende belastingvermindering voor de eigenaars van grote villa's (via de deglobalisering van de kadastrale inkomens in de personenbelasting), de intrekking van de verplichte postcheque als indirecte maar concrete inlevering vanwege de banken, de aangekondigde vermindering van de hoogste marginale tarieven, tot de gewoon schandalige verzaaiing van de strijd tegen de fiscale fraude.

Ik wil mij beperken tot het aantonen van de schrijnende tegenstelling tussen enerzijds de scherpe verhoging van de fiscale druk voor de vervangingsinkomens door het koninklijk besluit nr. 29 van de volmachtwet en anderzijds de royale belastingverminderingen voor aandeelhouders en holdings vervat in het koninklijk besluit nr. 15.

Ik zal trachten de ingewikkelde technische sluier rond deze besluiten te verwijderen om op grond van nuchtere feitenanalyse te komen tot een aantal keiharde politieke conclusies.

Wat het koninklijk besluit nr. 29 over de vervangingsinkomens betreft, sedert 1976 was, toevallig door uzelf, mijnheer de minister, een stelsel van abtamenten ingevoerd, dat ongetwijfeld een aantal anomalieën vertoonde. Deze anomalieën zijn in feite inherent aan de meeste zogenaamde «fiscale uitgaven» die de hoogste inkomens, in dit geval de hoge pensioenen, proportioneel het meest bevoordelen. Naarmate het inkomen stijgt, groeit immers het effect van een abtament dat het belastbaar bedrag vermindert en derhalve slaat op de hoogste aanslagshijven.

Forfaitaire belastingverminderingen, in dit geval belastingkrediet genoemd, zijn fundamenteel rechtvaardiger, omdat ze afgetrokken worden van de te betalen belasting, dus rechtvaardiger herverdelen. Vanuit dit principe is het beginsel van het belastingkrediet te verdedigen omdat het gaat om een forfaitair en degressief belastingkrediet en het in geen geval de bruggepensioneerden en de invaliden zou benadelen ten opzichte van het stelsel van abtamenten.

Nergens in het koninklijk besluit nr. 29 is er nog sprake van de degressiviteit van het belastingkrediet. Nergens is er nog sprake van het wegwerken van de anomalie, waarbij inkomens uit onroerende of roerende goederen gecombineerd met vervangingsinkomens mee de gunstige behandeling van de vervangingsinkomens genieten. Het is zeer opvallend en eigenlijk bijna ongelooflijk dat van de invoering van het belastingkrediet geen gebruik wordt gemaakt om dit discriminerend effect te elimineren. Aldus blijft het artificieel voordeel van de kapitaalbezitter onaangetaast, terwijl er wel belastingverhogingen komen voor gezinnen die een vervangingsinkomen combineren met een inkomen uit arbeid. Inderdaad, uit artikel 6 van het koninklijk besluit blijkt dat de belastingkredieten worden toegekend op grond van de verhouding tussen het netto-bedrag van de vervangingsinkomens en de gezamenlijke netto-bedrijfsinkomens, met andere woorden de roerende en onroerende inkomens mogen ongeëmd hoog zijn, het belastingkrediet blijft intact.

Wat meer is, de bevrozing van het abtament in het aanslagjaar 1982 leidt reeds dit jaar tot een verhoging van de fiscale druk voor alle gezinnen die buiten het vervangingsinkomen nog een ander inkomen, hoe miniem ook, genieten. In de indexering van dit abtament is wettelijk voorzien. Hiervan wordt nu afgeweken, in feite met terugwerkende kracht, vermits het gaat om inkomsten verdiend in 1981. In concrete cijfers betekent dit dat in 1982, een alleenstaande met 24 000 frank ziekteuitkering 3 100 frank meer belasting zal betalen; dat een gezin, waar de man invalide is met een uitkering van 26 000 frank 700 frank meer zal betalen.

De heer Lagae. — Mijnheer De Smeyter, er zijn ook gevallen waarin men met het nieuw systeem minder zal betalen dan nu het geval is. U kan dat vinden op bladzijde 100 van het verslag.

De heer De Smeyter. — Daarover zal ik straks spreken. Ik vermeld nu de tegenovergestelde gevallen die niet in het verslag vermeld zijn. Kortom: alleen al tijdens het overgangsjaar wordt de fiscale druk via het koninklijk besluit jaarlijks verhoogd voor honderdduizenden gezinnen. De Vlaamse socialisten hebben steeds getracht de kleine en middelgrote gemengde inkomens buiten schot te houden. Hiervan is nu geen sprake meer. De regering blokkeert met artikel 9, § 3, elke correctiemogelijkheid bijvoorbeeld via aanpassing van het nominale bedrag van sommige vervangingsinkomens.

Voor de invaliden en bruggepensioneerden zou in geen geval zwaarder mogen worden belast dan in het bestaande stelsel van de abtamenten. Van dit beginsel is nu geen spoor meer terug te vinden. Alsof de fysische en moreel-menselijke miserie al niet zwaar genoeg weegt op de invalide, gaat men hem nu nog verder materieel-fiscaal aanpakken.

Met de bruggepensioneerden is het al even flagrant. Zij hebben vrijwillig gekozen voor hun stelsel en hebben op het ogenblik van hun keuze rekening gehouden met de fiscale faciliteiten. Waarom werden zij tijdens de toch beperkte periode van hun brugpensioen niet gewoon in het stelsel van de abtamenten gehouden? De Staat pleegt hier gewoon contractbreuk ten aanzien van degenen die totaál vrijwillig hun job overlieten aan jonge werklozen.

Was de hervorming van het fiscaal stelsel der vervangingsinkomens op zichzelf verdedigbaar, het sociaal-herverdelende karakter ervan hing volledig af van de technische modaliteiten. De regering koos voor een technisch stelsel dat weinig of geen rekening houdt met de sociale bekommelingen die aan de basis lagen van het oorspronkelijk initiatief tot hervorming. Achter een ingewikkeld, technisch concept schuilt in werkelijkheid in het koninklijk besluit nr. 29 de antisociale drijfveer die heel het anticrisisbeleid van de regering kenmerkt.

Wat het koninklijk besluit betreft, in schril contrast met de zwaardere belasting op de vervangingsinkomens staan de forse belastingvermindering of zelfs vrijstellingen voor inkomsten uit kapitaal via de zogenaamde Belgische versie van de wet Monory.

Ik wil vooraf duidelijk stellen dat, zoals in Frankrijk, bij het ontstaan van de wet Monory in 1978, niemand kan betwisten dat de economische crisis en de verzwakte concurrentiepositie in vele ondernemingen de normale autofinanciering belet. Hierdoor dient al te dikwijls een beroep te worden gedaan op dure, vreemde middelen die het evenwicht van de normale financiële bedrijfsstructuur zeer dikwijls in het gedrang brengen. Door fiscale stimuli, beleggers aantrekken in Belgische ondernemingen en autofinanciering aanmoedigen, is op zichzelf verdedigbaar. Ook de vorige regering had trouwens reeds een aantal maatregelen in die zin uitgevaardigd.

Wat nu in het koninklijk besluit nr. 15 wordt voorgeschoteld, is iets heel anders. Monory is in feite maar een dekmantel die er in essentie op neerkomt dat de kleine aandeelhouders in de eerste plaats gebruikt worden om, aangeloofd door een reël fiscaal voordeel, de koersen zoveel mogelijk de hoogte in te jagen op basis van de belangen van de holdings, die via kapitaalsverhogingen hierop inspelen en eveneens indirect de fiscale faciliteiten binnenrijven.

Monory wordt toegepast *à la carte* met de faciliteiten maar zonder de controlemogelijkheden. Geschenken worden uitgedeeld aan de holdings, waarschijnlijk ter beloning van hun jarenlange maatschappelijke onverantwoordelijkheid. De kleine aandeelhouders worden nog onmondiger ten aanzien van de holdings.

Tegenstrijdige effecten worden verwekt met betrekking tot de kapitaalstructuur. Er komt afwijkingsruimte ten aanzien van de regels van het koninklijk besluit om bepaalde omwentelingen in de wereld van de grootfinancierie risicoloos te doen ontstaan.

Trouwens er zijn zoveel technische «gaten» in het koninklijk besluit dat zelfs de meest traditionele fiscale deskundigen waarschuwen voor de gevolgen.

De Monory-wetgeving in Frankrijk is in feite gekoppeld aan een soort kadaster van roerende fortuinen. Men kan er geen dividenden innen zonder bekendmaking van zijn identiteit. Voor de verwerving of cessie der effecten dient een beroep te worden gedaan op erkende tussenpersonen, bij wie de effecten in verplichte bewaring moeten worden gedeponeerd. In België neemt men wel graag de voordelen van het Franse systeem, maar de rechtvaardige controlemogelijkheden of -modaliteiten worden liever niet in acht genomen. Het Franse systeem eist de verplichte neerlegging van de gehele portefeuille en de nieuw gekochte effecten. In België dienen alleen nieuwe effecten aangegeven te worden en houdt men geen rekening met de bestaande portefeuille. Kortom: het systeem is op Belgische leest geschoeid met alle fraudemogelijkheden van dien, die bijna impliciet worden aangemoedigd. Dit wordt nog versterkt door de wijze waarop de

vrijstelling van de kapitaalvergoeding in de personenbelasting wordt verruimd ten opzichte van het bestaande stelsel.

Naast de afschaffing van het plafond van 75 000 frank, vervalt, bovendien de vereiste dat de bewijzen van deelgerechtigdheid op naam moeten zijn. Hier beklemtoont men nog meer de vrijgevigheid ten opzichte van de fraudeurs, die werkelijk in de watten worden gelegd.

Het klinkt bijna « sociaal bewogen » kleine aandeelhouders aan te trekken naar participaties in onze Belgische bedrijven.

Bij nader toezien schuilt er achter de fiscale faciliteiten feitelijk een valstrik. Ondanks de bedenkelijke Union minière-manipulaties van de Generale, waarvan, vanuit democratisch oogpunt, een schok in de andere richting had moeten uitgaan, maakt u de kleine aandeelhouder in feite nog meer onmondig ten opzichte van de holdings. De holdings verwerven inderdaad een prachtig nieuw circuit: artikel 2, § 3, alinea 2, is voor hen op maat geschreven door een specialist. Concreet betekent dit artikel dat voor holdings, die hun kapitaal verhogen of een kapitaalverhoging van een dochteronderneming onderschrijven, een circuit is geschapen dat het mogelijk maakt de eigen aandeelhouder die een kapitaalverhoging onderschrijft, eveneens te laten profiteren van het produkt dat de holding daarmee bereikt. Aldus kunnen de voordelen die bij een dochteronderneming gerealiseerd worden, doorstromen tot de aandeelhouders van de holding zelf. Uiteraard werkt de toepassing hiervan machtsbestendigend voor de holdings.

Bovendien is het duidelijk dat de banken vooral gaan inspelen op nieuwe faciliteiten via nieuwe beleggingsfondsen.

En vermits deze beleggingsfondsen geen stemrecht hebben voor hun aandelenpakketten, is dit alweer een indirect middel om de machtspositie van de holdings op de kleine aandeelhouder nog verder te versterken.

Iemand van de meerderheidsfracties zei hierover: Ook ik ben niet gelukkig met deze beleggingsfondsen. De spaarder moet aandelen kopen. Hij moet zich interesseren voor de vennootschappen en de maatschappijstructuur. Het economisch gebeuren is al te weinig gekend. Als de spaarder zich tot een beleggingsfonds richt, ontsnapt hem het maatschappijgebeuren.

Niet de kleine aandeelhouder, maar de grootfinancier en de holdings worden verdedigd door het koninklijk besluit nummer 15.

De wet-Monory wou het beleggen in eigen middelen van de ondernemingen stimuleren. Het innovatief karakter van deze wet bestond er juist in dat het fiscaal voordeel wordt toegekend aan de geïnvesteerde besparingen zelf en niet aan de opbrengsten ervan.

Om van de vrijstellingen te kunnen profiteren, moet de vennootschap het nieuw ingebrachte kapitaal ten minste voor 60 pct. in België investeren. Totaal in tegenstrijd hiermee bepaalt artikel 2, § 9, alinea 2, de mogelijkheid voor de minister van Financiën deze grens te verlagen, onder meer voor kapitaalverhogingen die moeten dienen om verliezen of schulden aan te zuiveren. Hoe kan deze afwijkingsmogelijkheid in de praktijk toegepast worden? Gaat het even soepel en formalistisch gebeuren als bijvoorbeeld indertijd met de vrijstelling van de geheime commissielonen? Komt er ten minste informatie naar de commissie voor de Financiën of kunnen we niet overwegen een bijzondere commissie te belasten met een vertrouwelijke controle, dossier per dossier? Dat er niet geaard wordt deze afwijkingsmogelijkheid ruim toe te staan, bewijzen reeds de feiten. Men zou bijna gaan denken dat koninklijk besluit nummer 15 niet enkel op maat van de holdings in het algemeen, maar ook met het oog op de bijzondere belangen van een welbepaalde machtsoperatie is geschreven.

Buiten een reeks fundamentele politieke — bijna ideologische — bezwaren zit het koninklijk besluit nr. 15 vol technische « gaten ». De verbazing en de verwarring die bij publicaties van *Fiscoloog* en *Tiberghien* tot uiting kwamen, bewijzen dat er duchtig geïmproviseerd werd. De vraag is wie hier eigenlijk de pen vastgehouden heeft. Het is technisch niet uitgewerkt. Ik geef een paar voorbeelden:

In artikel 2, § 10, is sprake van de voorwaarden tot wederbelegging binnen de drie maanden bij overdracht van aandelenkapitaal. Over welk soort investeringen kan het hier gaan? Hoe zulke operaties te controleren?

De aandeelhouder verliest alleen het recht van vrijstelling ingeval de vennootschap haar kapitaal vermindert. In alle andere gevallen behoudt de aandeelhouder de vrijstelling en dient hij deze inkomsten niet aan te geven voor de personenbelasting. Zelfs al respecteert de vennootschap haar verplichting tot investering tot 60 pct. niet, dan nog behoudt de aandeelhouder het recht op vrijstelling. In feite wordt het verlies dan gedragen door de Staat. Dat is toch niet logisch.

Hoe weet de aandeelhouder of de door hem verkregen dividenden aan de voorwaarden voor vrijstelling voldoen? Wanneer dient hij ze aan te geven? Wanneer niet?

Tot besluit wil ik nog enkele opmerkingen formuleren ter intentie van de heer minister van Begroting.

Ten eerste, de vergelijking tussen het netto te financieren saldo van 1981 en 1982 zit volkomen fout: bij het saldo van 1981 is rekening gehouden met de schatkistverrichtingen (26,9 miljard); bij dit van 1982 echter niet (de post is pro memorie ingeschreven).

Indien met andere woorden hetzelfde bedrag als vorig jaar ingeschreven wordt — en het zal waarschijnlijk meer zijn — bedraagt het netto te financieren in 1982 bijna 451 miljard. Bovendien zou ook nog rekening moeten worden gehouden met de wisselkoersverliezen (reeds 21 miljard tijdens het eerste kwartaal van 1982, waarvan ca. 15 miljard te wijten aan de devaluatie).

Ten tweede, er is geen algemene strategie van economisch herstel: het probleem van de Belgische economie wordt gereduceerd tot een kostenprobleem en de oplossing tot een financiële herschikking ten voordele van rijken en ten nadele van misdeelden.

Ten derde, een beleid dat de sociale zekerheid grotendeels saneert op basis van aantasting van de reserves en vooral ten koste van de misdeelden, is antisolidair en sociaal onrechtvaardig.

Ten vierde, de « economische en sociale verantwoordelijken van het land » moeten de nodige veranderingen aanvaarden; waarom blijven de financiële verantwoordelijken buiten schot en krijgen zij geschenken?

Ten vijfde, het regeringsbeleid is deflatoir — de koopkracht verminderde met meer dan 10 pct. in 1982 — omdat de relance-effecten als uitvoer en investeringen teniet zullen worden gedaan door tegengestelde effecten. Enkele voorbeelden: devaluatie en de aanhoudende speculatie tegen onze munt; fiscale geschenken en de hoge en opnieuw toenemende rentevoeten, waardoor de inkomensgeschenken aan vermogenden niet naar investeringen, maar naar beleggingen gaan; de aanzienlijke binnenlandse prijsstijgingen waardoor de devaluatie-effecten teniet gedaan worden; om nog te zwijgen van de grotere inlevering die daardoor aan de loon- en weddetrekkenden gevraagd wordt (minimum 4,5 tot 6 pct. in plaats van 3 pct. op 1 januari 1983).

Ten zesde, grotendeels kunnen de Vlaamse socialistische akkoorden gaan met het voorstel van een geplande Rijksmiddelenbegroting, maar dit moet gebeuren in het kader van een macro-economisch plan, wat momenteel ontbreekt, zoniet wordt de begroting te veel als een afzonderlijk deel van het economisch beleid gezien, terwijl het eerder een instrument is.

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Vice-Eerste minister, collega's, met deze regering, waar « alles gewoon anders is » zien wij dat de nodige remmen werden geplaatst om de inkomens trager te doen toenemen bij de loontrekkende en zelfstandige arbeiders, met dalende privé-consumptie, terwijl alles wordt gedaan om de ondernemingswinsten veel sneller te doen stijgen. De Rijksmiddelenbegroting 1982 houdt zowel een financiële als een sociale devaluatie in.

Met het deflatoire en antisociale beleid van de regering kunnen de huidige problemen zeker niet worden opgelost. De arbeidende klasse en de zelfstandigen hebben redenen te over om ongerust te zijn, in tegenstelling met de kapitaalbezitters, wier inkomens worden beveiligd en nog fors de hoogte in gestuurd. In ieder geval zal de begroting 1982 niet leiden tot een relance of tot nieuwe tewerkstelling. (Applaus op de socialistische banken.)

RAADGEVENDE INTERPARLEMENTAIRE BENELUXRAAD

Wijziging van de samenstelling van de Senaatsafvaardiging

CONSEIL INTERPARLEMENTAIRE CONSULTATIF DE BENELUX

Modification de la composition de la délégation du Sénat

De Voorzitter. — De volgende wijziging wordt voorgesteld in de samenstelling van de Senaatsafvaardiging bij de Raadgevende Interparlementaire Beneluxraad:

De heer Vanhaverbeke zou de heer Tijl Declercq als titelvoerend lid vervangen;

De heer Tijl Declercq zou de heer Vanhaverbeke als plaatsvervangend lid vervangen.

La modification suivante est proposée dans la composition de la délégation du Sénat au Conseil interparlementaire consultatif de Benelux:

M. Vanhaverbeke remplacerait M. Tijl Declercq comme membre effectif;

M. Tijl Declercq remplacerait M. Vanhaverbeke comme membre suppléant.

Geen bezwaar?

Pas d'opposition?

Dan is aldus besloten.

Il en sera donc ainsi.

Van deze aanwijzing zal kennis worden gegeven aan de voorzitter van bedoelde Raad.

Il sera donné connaissance de cette désignation au président dudit Conseil.

PROPOSITIONS DE LOI — VOORSTELLEN VAN WET

Dépôt — Indiening

M. le Président. — Les propositions de loi ci-après ont été déposées:

1° Par M. Roland Gillet:

a) Relative à la dénomination de l'aéroport national;

De volgende voorstellen van wet werden ingediend:

1° Door de heer Roland Gillet:

a) Betreffende de naam van de nationale luchthaven;

b) Portant suppression de la fonction de vice-gouverneur de la province de Brabant;

b) Tot afschaffing van het ambt van vice-gouverneur van de provincie Brabant;

2° Par M. de Clippele, modifiant le Code des impôts sur les revenus en vue d'alléger la charge des emprunts immobiliers.

2° Door de heer de Clippele, tot wijziging van het Wetboek van de inkomstenbelastingen ten einde de rentelast van de hypothecaire leningen te verlichten.

Ces propositions de loi seront traduites, imprimées et distribuées.

Die voorstellen van wet zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeeld.

Il sera statué ultérieurement sur leur prise en considération.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

INTERPELLATION — INTERPELLATIE

Demande — Verzoek

M. le Président. — M. de Wasseige désire interpeller le ministre des Affaires économiques et le secrétaire d'Etat à la Santé publique et à l'Environnement sur « le déversement en mer de déchets radioactifs ».

De heer de Wasseige wenst de minister van Economische Zaken en de staatssecretaris voor Volksgezondheid en Leefmilieu te interpellieren over « het storten van kernafval in zee ».

La date de cette interpellation sera fixée ultérieurement.

De datum van die interpellatie zal later worden bepaald.

Le Sénat se réunira demain, 26 mai 1982, à 14 heures.

De Senaat vergadert opnieuw morgen, 26 mei 1982, te 14 uur.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(La séance est levée à 20 h 05 m.)

(De vergadering wordt gesloten te 20 u. 05 m.)